

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 90 · 4. juni
Sesjonen 2019–2020

Møte torsdag den 4. juni 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 90):

1. Stortingets vedtak til endringer i bioteknologiloven mv.
(Lovvedtak 104 (2019–2020), jf. Innst. 296 L (2019–2020) og Prop. 34 L (2019–2020))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i allmenngjøringsloven (innhenting av opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår)
(Lovvedtak 105 (2019–2020), jf. Innst. 293 L (2019–2020) og Prop. 60 L (2019–2020))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse, samordningsloven og enkelte andre lover (innfasing av nettoberegnet ektefellepensjon)
(Lovvedtak 106 (2019–2020), jf. Innst. 295 L (2019–2020) og Prop. 71 L (2019–2020))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Marit Knutsdatter Strand, Ole André Myhrvold og Geir Adelsten Iversen om et nytt jordvernmål for maksimal omdisponering av 2 000 dekar dyrka mark årlig innen 2026
(Innst. 331 S (2019–2020), jf. Dokument 8:84 S (2019–2020))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 311/2019 av 13. desember 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2018/302
(Innst. 308 S (2019–2020), jf. Prop. 91 LS (2019–2020))
6. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i tjenesteloven (geoblokkering)
(Innst. 307 L (2019–2020), jf. Prop. 91 LS (2019–2020))
7. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt og Morten Ørsal Johansen om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket
(Innst. 330 S (2019–2020), jf. Dokument 8:69 S (2019–2020))
8. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnevernloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.)
(Innst. 310 L (2019–2020), jf. Prop. 84 L (2019–2020))
9. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova (digital erklæring av farskap)
(Innst. 309 L (2019–2020), jf. Prop. 97 L (2019–2020))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i gravferdsloven mv. (urnevegg mv.)
(Innst. 313 L (2019–2020), jf. Prop. 86 L (2019–2020))
11. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklage-loven)
(Innst. 320 L (2019–2020), jf. Prop. 55 L (2019–2020))
12. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Oslo, Per Espen Stoknes, tar nå sete.

Representanten Jenny Klinge vil fremsette et representantforslag.

Jenny Klinge (Sp) [10:00:41]: Eg vil få leggje fram eit representantforslag om å gjennomføre ei evaluering av Domstoladministrasjonen, og det gjer eg på vegner av representantane Emilie Enger Mehl, Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og meg sjølv.

Presidenten: Representanten Cecilie Myrseth vil fremsette et representantforslag.

Cecilie Myrseth (A) [10:01:02]: På vegne av representantene Terje Aasland, Åsunn Lyngedal og meg selv vil jeg framsette et forslag om utleie av oppdrettstillatelser til egenproduksjon i fiskeindustrien.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sakene nr. 1–3 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:01:30]

Stortingets vedtak til endringer i bioteknologiloven mv. (Lovvedtak 104 (2019–2020), jf. Innst. 296 L (2019–2020) og Prop. 34 L (2019–2020))

Sak nr. 2 [10:01:35]

Stortingets vedtak til lov om endringer i allmenngjøringsloven (innhenting av opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår) (Lovvedtak 105 (2019–2020), jf. Innst. 293 L (2019–2020) og Prop. 60 L (2019–2020))

Sak nr. 3 [10:01:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse, samordningsloven og enkelte andre lover (innfasing av nettoberegnet ektefellepensjon) (Lovvedtak 106 (2019–2020), jf. Innst. 295 L (2019–2020) og Prop. 71 L (2019–2020))

Nicholas Wilkinson (SV) [10:01:45]: Jeg tar ordet til sak nr. 1 og tar dermed opp forslag til lovanmerking. Ved en inkurie hadde det som skulle være annet punktum i forslag nr. 9, falt ut da Stortinget behandlet Innst. 296 L for 2019–2020, om bioteknologiloven, i forrige uke. Med denne lovanmerkningen rettes dette opp.

Presidenten: Da er forslaget om lovanmerking tatt opp.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–3.

Sak nr. 4 [10:02:23]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Marit Knutsdatter Strand, Ole André Myhrvold og Geir Adelsten Iversen om et nytt jordvernmål for maksimal omdisponering av 2 000 dekar dyrka mark årlig innen 2026 (Innst. 331 S (2019–2020), jf. Dokument 8:84 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:03:22] (ordfører for saken): Sosialdemokraten og tidligere president i USA Franklin Delano Roosevelt sa at nasjonen som ødelegger sin jord, ødelegger seg selv. Det var veldig framsynt sagt på midten av 1930-tallet, og det gjelder i høyeste grad også i dag.

Jordvern er et av de samfunnsområdene som faktisk har hatt en positiv utvikling i Norge de siste årene, og det skyldes bl.a. en jobb som næringskomiteen gjorde i fellesskap i forrige stortingsperiode med å sette et ambisiøst jordvernmål. Det er samme tematikk som vi skal behandle i dag. Gjennom å sette et klart mål og følge opp med strategier har vi sammen lyktes med å få ned omdisponeringen av matjord.

Jordvern er praktisk politikk for vår felles sikkerhet. Koronapandemien har vist at hvis vi skal ha sikkerhet i fellesskap, må vi også ha felles nasjonal politikk, og det er derfor jordvernpolitikken i all sin tyngde må bestemmes av Stortinget og utføres av regjeringen.

Jordvern er også praktisk politikk for å redusere klimautslipp, for matjord og den veksten som skjer av planter, er faktisk den virkelig velfungerende og kjente teknologien for karbonfangst og -lagring, og det ligger store mengder karbon lagret i god matjord. Derfor er

også jordvern en veldig kostnadseffektiv måte å redusere klimautslipp på.

For Arbeiderpartiets del mener vi det er naturlig å følge opp den jobben som er gjort av Stortinget i forrige periode, med å fortsette å jobbe for mindre omdisponering av matjord. På samme måte som vi setter klare mål for færre ulykker i trafikken og gradvis får bedre kontroll på trafikkbildet, må vi fortsette å jobbe for at det skal bli bedre, og for at ulykkene skal gå ned, og vi må fortsette å jobbe for mindre omdisponering av matjord. Det er på samme måte kjente idrettsutøvere stadig vekk forbedrer sine prestasjoner – man setter seg ikke ned og sier at man er fornøyd med det man er kommet, man går videre og jobber framover. Derfor fremmer vi i dag et forslag om å stramme opp og gjøre målet enda mer ambisiøst, for det er kun 3 pst. av landarealet i Norge som er matjord, og der er det bare en tredjedel igjen som er egnet for dyrking av korn.

I tillegg er dette en bra dag fordi det kommer forslag om å sette et mål om å unngå omdisponering av dyrkbar mark. Det er også en viktig del av vår framtidige beredskap, samtidig som jordbruket selv også trenger å om-disponere mindre.

På denne bakgrunnen tar jeg opp de forslagene som Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Nils Kristen Sandtrøen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Guro Angell Gimse (H) [10:06:47]: Det blir helt sikkert mange likelydende innlegg fra talerstolen her i dag, for vi mener jo alle sammen at vern av dyrket mark er veldig viktig. Det er kun 3 pst. av overflaten i Norge som er dyrket mark, og kun 1 pst. som er egnet til matkorn. Dette er det veldig viktig å minne seg selv om: Det er rett og slett sårbart når vi har så lite areal disponibelt.

Vi ser at fokuset på jordvern har tatt seg betraktelig opp, og omdisponeringen er nå på under 4 000 dekar i året. Til sammenligning var de gjennomsnittlige omdisponeringene på 7 600 dekar i perioden 2004–2013 og på 11 400 dekar i perioden 1994–2003. Vi ser at det fungerer å sette seg mål.

Jordvern er viktig for å opprettholde matproduksjonen, og det kan bli nødvendig med sterkere prioriteringer når det gjelder hva som kan forsvare omdisponeringer. Så må vi erkjenne at det er vanskelig å unngå omdisponeringer, bl.a. for å gjennomføre samferdselsprosjekter. I Melhus kommune, der jeg er fra, skal det bygges E6 gjennom bygda. I og med at bebyggelsen er i dalbunnen, der også den dyrkede marka er, har det vært nødvendig å bygge ned noe av den dyrkede marka. Det ble gjennom reguleringer kuttet en del kryss, både for å verne elva og for å redusere dyrket mark, så det gjelder å gjennomføre

denne typen prosjekter på en nennsom måte, sånn at nedbyggingen av dyrket mark blir minst mulig.

Andelen nedbygging til samferdselsformål var på 37 pst. i 2019, så det er en stor andel som går til samferdselsprosjekter.

Når det bygges ned, er det også viktig å legge til rette for nydyrking, og i 2019 ble det gitt tillatelse til nydyrking på 27 500 dekar, noe som er ny rekord.

Når det gjelder forslaget, støtter vi intensjonen, men nå ble strategien nylig revidert, så vi får komme tilbake til en oppdatering av strategien dersom omdisponeringen ikke går ytterligere ned.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:09:56]: Det har vært stor enighet om at vi skal redusere nedbyggingen av dyrket mark i Norge. Da vi vedtok at vi skulle klare å komme ned på 4 pst., var det mange som var skeptiske til akkurat det. Nå har vi klart å nå det målet, og det er bra. Da er det kanskje på tide å sette en liten fot i bakken og se hva slags muligheter vi har videre for ikke å gå inn og gjøre det vanskelig bl.a. å få nye samferdselsprosjekter, og ikke minst gjøre det vanskelig for landbruket selv å kunne utnytte den eiendommen de har, på best mulig måte og på en mest mulig effektiv måte. En del av nedbyggingen som skjer, en ganske stor del av den, skjer jo gjennom landbruket selv, men det er også for å effektivisere driften og gjøre det bedre å drive den gården de har. Så når man skal foreslå nye mål nå, er det greit å sette en fot i bakken og ikke bare fremme forslag som er symbolpolitikk – det blir for dumt.

Enigheten er som sagt stor, men jeg ble ganske imponert over representanten Sandtrøen, som så fint refererte president Roosevelt. Faktisk hadde Roosevelt et godt poeng, og det hadde også Sandtrøen, det er bare så synd at Sandtrøen og Arbeiderpartiet ikke levde opp til Roosevelts ord da de selv satt i regjering, for da var faktisk nedbyggingen av matjord to, opptil tre, ganger så stor som den er i dag. Så vi får tro at Sandtrøen og Arbeiderpartiet ikke kommer i regjering igjen, for da øker vel nedbyggingstallet i takt med det.

Geir Pollestad (Sp) [10:11:53] (leiar i komiteen): Diskusjonen om jordvern og matberedskapen vår er så viktig at eg synest me ikkje skal fordumma debatten med den typen leik med tal som enkelte driv på med. Realiteten i arbeidet med jordvern er at det er eit langsiktig arbeid som skjer over tid.

Det første halveringsmålet vart sett under Bondevik II-regjeringa. Då var omdisponeringa på rundt 12 000 dekar, og det vart sett eit mål om å koma ned til 6 000 dekar. Det tok lang tid. Det var mange ting og mange haldningar som skulle snuast. Då ein var nede på 6 000 dekar, føreslo regjeringa å vidareføra eit mål på 6 000 dekar. Stortinget tok ansvar og føreslo eit mål på

4 000 dekar. Det har me no nådd. Det er viktig, og for Senterpartiet er det eit delmål på vegen mot ein nullvisjon. For det å ta vare på dyrkamarka er òg å ta vare på ein evig ressurs. Det er å styrkja beredskapen vår, og det er dessverre slik at det er den beste matjorda som vert bygd ned først.

Det som er nytt i eit av forslaga våre, er at me i tillegg til jordvernmålet ønskjer eit mål for dyrkbar mark, og me ønskjer å ta opp problemstillinga knytt til jordbrukets eiga nedbygging av dyrka mark.

Det er ei litt rar innstilling, for fleirtalet skriv at «påstanden om at regjeringen Solberg har utvist motvilje mot skjerpet jordvern, således er uriktig». Det er jo noko søkt at ein må forsvara seg mot påstandar som ein aldri har kome med – det er ingen som har sett fram den påstanden.

Så vil eg knyte nokre kommentarar til SVs forslag. Eg synest det er veldig gledeleg at SV har store ambisjonar og vil ned til 1 000 dekar. Det betyr i praksis at SV må ha skrota tanken om knutepunktfortetting, som dei tradisjonelt har vore veldig på, at òg SV opnar for meir spreidd busetnad – at me kan bruka bilen på vegar der det er god plass, at folk kan bu litt spreidd. Me opplevde tidlegare eit SV som var veldig fokusert på å byggja ut mest mogleg rundt dei sentera som er i dag, der matjorda ligg, og der den beste matjorda ligg, så eg tek dette som ein ny kurs frå SV si side.

Senterpartiets mål med jordvernet er ein nullvisjon. Dessverre er det slik at fleirtalet har null visjon for jordvernet og ønskjer å vidareføra det talet som er i dag.

Eg tek opp forslaget frå Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp Senterpartiets forslag.

Arne Nævra (SV) [10:15:11]: Jeg takker representanten Pollestad for god reklame for SVs politikk.

Vi snakker om moder jord her i dag. Det er ikke noe dårlig uttrykk – moder jord. Jorda er på en måte svanger med frø. Den gir næring til plantene som føder korn og frukter, som i siste instans gir mat til oss.

Matjord er en knapp og livsviktig nasjonal ressurs, og landbrukspolitikken må sikre at matjorda er i god hevd. Den må bli håndtert med respekt og varsomhet. Den skal forvaltes i et tusenårsperspektiv. Det er det viktig at vi har for oss. Vi er ikke snille med norsk dyrket mark i dag. Vi har blitt bedre, men vi er fortsatt ikke snille. Vi herjer med den med hensyn til både utarming – jordsmonnet forringes ved at organiske materialer forsvinner år for år, og det eroderer, blåser og renner jord på havet hvert eneste år – og at vi bygger ned veldig mye matjord. Hittil har det vært tusenvis av mål i året, og dette må vi sette en stopper for. Vi må få en nullvisjon og ta kraftige grep så snart som mulig.

SV ønsker en oppdatert jordvernstrategi med et tøft mål. Vi er ikke interessert i å ha en slags ubegrunnet konkurranse om å være best i klassen. Det er ikke derfor vi har satt et mål på 1 000 dekar for omdisponering. Vi mener det er grunn til det. I løpet av ti år har vi klart å omdisponere mye mindre. Vi har kommet ned til rundt 3 800 dekar mindre på ti år. Hvis vi fortsetter dette og tar litt sterkere grep, kommer vi ned mot 1 000 mål. Noe dårligere enn det bør vi ikke være. Vi mener dette bør være mulig.

Det har blitt nevnt at veldig lite av denne dyrkbare marka er egnet for kornproduksjon. Vi snakker om 1,7 pst. av arealet i den klimasonen som er egnet til matkornproduksjon. Tenk da bare på frukt og grønt. Jeg bor nå i grønne Lier. Der er det grønnsaksjord, der er det gartnerjord, men sjøl ikke der klarer vi å holde fingrene fra fatet. Nå har en av etatene våre, Statens vegvesen, kommet med et alternativ – en skulle ikke tro det var mulig – hvor kanskje 400 mål blir ofret for en motorveitvers over Lier, Huseby-alternativet. Jeg ber statsråden, landbruksministeren, snakke med samferdselsministeren om dette, for det går rett og slett ikke an. Det er uhørt, og jeg håper det aldri blir realisert.

Det blir noen ganger hevdet at erstatningsjord skal være nøkkelen, men det er ofte dårligere jord enn den som blir bygd ut.

Så en liten stemmeforklaring: Vi vil støtte Miljøpartiet De Grønnes forslag nr. 6, men kan ikke uten videre støtte nr. 7. Jeg tar opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Arne Nævra har tatt opp det forslaget han refererte til.

André N. Skjelstad (V) [10:18:40]: I 2014 lanserte Venstre et forslag i Stortinget som skulle føre til en jordvernstrategi, som vi kjenner i dag. Det satte ambisiøse mål og ga regjeringen en klar bestilling, innen 2020 skulle omdisponeringen av dyrket jord ligge på under 4 000 dekar. Nå har vi nådd målet. Omdisponeringen var på 3 700 dekar i 2019 og henholdsvis 4 000 og 3 600 i 2017 og 2018. Til sammenlikning var den gjennomsnittlige omdisponeringen per år på 7 600 dekar i perioden 2004–2013 og på 11 400 dekar i perioden 1994–2003. Det viser at jordvernpolitikken fungerer. Vi reduserer omdisponeringen, og det synes jeg er flott. Nedbyggingen av jordbruksareal er en direkte trussel mot beredskapen, matsikkerheten, klimaet og det biologiske mangfoldet. Bare 3 pst. av Norges landareal er dyrket mark, og hvert år skjer det en betydelig nydyrking i Norge. Det kan være bra, men å erstatte tapt matjord er ikke mulig, for vi har dyrket den beste allerede. Nydyrking vil måtte skje på mindre egnede areal med lavere produksjonspotensial, og det har også sine utfordringer.

Jeg vil berømme Senterpartiet for å sette jordvern på dagsordenen med dette forslaget, for jordvern er viktig. Venstre har vært en pådriver for økt jordvern så lenge vi kan huske, og vi ønsker å skjerpe inn jordvernmålene ytterligere. Opposisjonen må ha fått med seg at Venstre fremmet forslaget som la grunnlaget for dagens jordvernmål, og vi står på barrikadene for jordvern sentralt og lokalt, ofte sammen med Senterpartiet. Dette er en av de få sakene der vi faktisk kan være enige om natur. Da blir det litt merkelig når Senterpartiet og Arbeiderpartiet i sine merknader skriver at regjeringen har vist motvilje mot å stramme inn jordvernmålene, for mye har skjedd siden 2014–2015. Regjeringen som satt da, er heller ikke den samme som sitter nå. Jeg trodde opposisjonen hadde fått med seg det.

Uansett vil Venstre fortsette å arbeidet for stadig økt jordvern, både nasjonalt og lokalt, for vi mener at det er viktig for klimaet, og at det er viktig for det biologiske mangfoldet. For en nedbygging av jorda som sikrer oss maten vår, er en direkte trussel mot beredskap og matsikkerhet.

Så er jeg litt usikker på om det har vært så mange sosialdemokrater i USA, og i hvert fall ikke Franklin D. Roosevelt.

Steinar Reiten (KrF) [10:21:21]: Slik en samlet næringskomité ser det, er jordvern svært viktig. Det handler om matsikkerhet og Norges evne til å produsere mat på egne norske ressurser til enhver tid. Slik sett har jordvern fått ny aktualitet i forbindelse med den pågående koronapandemien. Vi har sett at også moderne samfunn er sårbare når uforutsette hendelser påvirker evnen til matproduksjon over hele verden samtidig. Jordvern er avgjørende for den felles beredskapen gjennom å ta vare på ressursgrunnlaget for matproduksjon.

I de sju årene regjeringen Solberg har hatt ansvaret for landbrukspolitikken, både som mindretalls- og som flertallsregjering, har det skjedd store framskritt når det gjelder jordvern i Norge. De sist oppdaterte tallene viser at omdisponeringen av dyrket jord var på om lag 3 700 dekar i 2019. Dermed ligger vi an til å nå måltallet i den reviderte jordvernstrategien på maksimal omdisponering av 4 000 mål dyrket jord i 2020 med god margin. Det er bred tverrpolitisk enighet hos samtlige partier i komiteen om at det er gledelig.

Vi i Kristelig Folkeparti mener, i likhet med våre regjeringspartnere, at det er hensiktsmessig å oppdatere jordvernstrategien med jevne mellomrom. Uansett er jo dette noe regjeringen må vurdere om et års tid, når de endelige tallene fra referanseåret 2020 foreligger. Da er jo den gjeldende jordvernstrategien bokstavelig talt gått ut på dato, og det er tid for å vurdere veien videre med eventuelle nye og skjerpede jordvernmål for dyrket

mark og kanskje også dyrkbar mark. Vi er derfor tilfreds med at landbruks- og matministeren i sitt svarbrev til næringskomiteen, datert den 20. mars i år, varslet en slik gjennomgang, og at regjeringen da vil komme tilbake til Stortinget med nye vurderinger og eventuelle forslag.

Likevel mener vi at det må gjennomføres grundige vurderinger og konsekvensutredninger før det eventuelt blir fastsatt nye og skjerpede måltall for jordvern. Det vil innebære svært hard prioritering, både mellom ulike samfunnssektorer og mellom ulike geografiske regioner i Norge. Som eksempel kan nevnes at omdisponering av dyrket mark til samferdsel og landbruk allerede i dag står for halvparten av all omdisponering innenfor måltallet på 4 000 dekar per år. Det viser til fulle hvor tøffe prioriteringene ville blitt hvis Senterpartiets forslag om en halvering av måltallet hadde blitt vedtatt i dag uten forutgående konsekvensutredninger. Det er nok å nevne at gjeldende Nasjonal transportplan inneholder mange ferdigregulerte utbyggingsprosjekt basert på det gjeldende måltallet på 4 000 dekar, som da med stor sannsynlighet hadde blitt sendt ut på en ny ørkenvandring med nye reguleringsprosesser ved neste rullering av NTP våren 2021 for å oppfylle kravet til et skjerpet jordvern mål. Det samme gjelder vedtatte kommuneplaner med ferdigregulerte, men ikke igangsatte, utbyggingsprosjekt.

På dette grunnlaget vil vi i Kristelig Folkeparti ikke stemme for forslagene om et skjerpet jordvern som blir fremmet i dag. Vi imøteser likevel vurderingen som regjeringen vil gjennomføre våren 2021, når de endelige tallene for referanseåret 2020 foreligger.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:24:32]: Matjorda er blant de viktigste forutsetningene for menneskelig sivilisasjon, men den er en ikke-fornybar ressurs. Bygger vi den ned, får vi den ikke tilbake. Derfor vil de som kommer etter oss, i stadig større grad være overlatt til å konkurrere om maten på verdensmarkedet. Den kampen kan bli langt tøffere i en framtid der klimændringer, befolkningsvekst og forvitring av matjord svekker matsikkerheten over hele verden.

Utbyggingspresset er ofte sterkest der jorda er best, så når byområder og veier spiser stadig nytt areal, er det ofte den aller beste gjenværende jorda som rammes. Økt nydyrking kan ikke kompensere for nedbygd areal, bl.a. fordi nydyrking oftest vil komme i mer marginale områder.

Bare 1 pst. av landet vårt er egnet til å dyrke matkorn. Samtidig utgjør kornet over en fjerdedel av hele energiinntaket vårt og er dermed den aller viktigste matvaren i norsk kosthold. Det vesle arealet som er igjen av norsk kornjord, blir avgjørende for våre barns matsikkerhet.

Nettopp synet på jordvern er kanskje den aller viktigste grunnen til at Senterpartiet – kanskje litt overraskende for noen – er det partiet Miljøpartiet De Grønne oftest samarbeider med i lokalpolitikken, og vi er helt enig i intensjonen i Senterpartiets forslag.

De Grønne mener at jordvern er et nasjonalt anliggende. Derfor fremmet vi i 2017 et forslag på Stortinget om nasjonalt vern av matjorda. På tross av alle vakre ord om matjord som jeg hørte den gangen i salen her, ble det nedstemt av et bredt stortingsflertall. Siden har lite skjedd. Mange vakre ord hører jeg i dag også, men vi prøver på nytt og fremmer to av forslagene i dag. Vi ber regjeringen legge fram forslag til endringer i jordloven som gir matjord vesentlig strengere vern. Vi ber også regjeringen sørge for at dispensasjon fra vern av dyrket og dyrkbar jord kun kan gis av en nasjonal planmyndighet.

Vi stemmer også for SVs forslag om å fastsette et nytt jordvern mål om maksimal omdisponering på 1 000 dekar dyrket jord årlig. Vi stemmer for forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV om å legge fram en ny jordvernstrategi med tiltak for å nå det nye jordvern målet og om å utforme et mål for omdisponering av dyrkbar mark.

Med det tar jeg opp de forslagene jeg refererte til.

Presidenten: Representanten Per Espen Stoknes har tatt opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:27:35]: Det å ta vare på matjorda vår er ekstremt viktig. Jeg mener det er en helt sentral del av vårt forvalteransvar. Det er viktig for Norge, det er viktig for Europa, og det er viktig for hele verden.

Å produsere nok og trygg mat til egen befolkning er en av de viktigste og mest grunnleggende oppgaver i ethvert samfunn. Matjorda er jordbrukets viktigste ressurs og kapital. Matjorda er vårt gull. Vi har under 3 pst. dyrket mark her i landet, og det sier seg selv at da må vi passe godt på den. Ellers skjærer vi av den greina som landbruket vårt sitter på.

Jeg har hatt et stort engasjement for jordvern helt siden jeg var ordfører, og jeg har det fortsatt. Dette gjelder lokalpolitikere, fylkespolitikere og nasjonale politikere. Derfor er jeg glad for at denne regjeringen har tatt tydelige grep for å omdisponere mindre matjord enn det som har vært gjort tidligere.

Tallene for 2017, 2018 og de foreløpige tallene for 2019 viser at vi ligger an til å nå målet om under 4 000 dekar omdisponert dyrket mark for tredje år på rad. I 2009 ble det omdisponert mer enn dobbelt så mye, over 8 000 dekar matjord. Dette viser at politikk virker. Det viser at det virker å sette tydelige mål og gi tydelige føringer.

Dette er ikke noe vi lykkes med en gang for alle. Det krever kontinuerlig oppmerksomhet og politisk vilje,

både hos lokale, regionale og nasjonale myndigheter. Stortinget behandlet den første nasjonale jordvernstrategien til regjeringen i desember 2015 og fastsatte da et mål om å redusere den årlige omdisponeringen av dyrket jord til under 4 000 dekar. I 2018 oppdaterte regjeringen jordvernstrategien, og jordvernmålet om maks 4 000 dekar ble videreført. Målet skal nås innen 2020.

Vi må evaluere jordvernmålet og de oppnådde resultatene i 2021, når vi ser den endelige rapporteringen for hele perioden. Det er først da vi kan vurdere om vi skal sette oss et nytt og mer ambisiøst mål. Regjeringen vil i så fall komme tilbake til Stortinget med nye vurderinger og nye forslag. Dette er en viktig sak for oss nå, men ikke minst også for framtidige generasjoner.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:30:46]: Representanten André N. Skjelstad lurte på om opposisjonen så at det var kommet inn nye partier i det som opprinnelig var en Høyre–Fremskrittsparti-regjering. På jordbruksfeltet må jeg si at det dessverre ikke er så lett å få øye på det. Det var noen som hadde forhåpninger om at det kom til å bli en ny kurs. Det beskriver saken vi har til behandling i dag, for her kunne det ha vært en veldig fin mulighet – som i forrige stortingsperiode – til å sette et nytt ambisiøst mål som tok oss videre i den gode retningen vi har hatt de siste årene. Dessverre opplever vi at Kristelig Folkeparti og Venstre stemmer imot forslag som kunne ha forsterket jordvernet.

Da trenger vi i Stortinget å få vite om statsminister Erna Solberg har sagt at mat- og jordbrukspolitikken skal ligge fast, og at Kristelig Folkeparti må sitte stille og akseptere det som var Fremskrittspartiets opprinnelige politikk.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:31:51]: Jeg forstår at representanten Sandtrøen har et stort markeringsbehov når det gjelder dette, for hvis han går tilbake til 2013, vil han se at det ble nei til å sette jordvernmål fra den regjeringen som hans parti var en del av.

For denne regjeringen er det viktigere å gjøre noe enn å snakke om det, og denne regjeringen kan vise til resultater ved at nedbyggingen av dyrket mark har gått ned.

Jeg synes faktisk representanten Sandtrøen bør feie for egen dør før han begynner å beskylde andre for noe.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:32:31]: Denne representanten ble valgt inn på Stortinget i 2017 og har i hvert fall tenkt å bidra til at jordvernet skal bli bedre framover. Det er jo det som er grunnen til at vi står her i dag og kommer med forslag om å forbedre beredskapen i Norge.

Dessverre er ikke det faktum at Kristelig Folkeparti har blitt overkjørt i regjering, noe engangstille. Da vi skulle behandle forslag for bedre selvforsyning og beredskap under koronasituasjonen, fattet Stortinget to enstemmige vedtak som dessverre aldri har blitt fulgt opp i etterkant. Det ene gikk på å få i gang større planteproduksjon av bl.a. poteter i vår, men da måtte det handles raskt. Det andre var å sikre nok arbeidskraft i lag med begge partene i arbeidslivet, og arbeidstakersiden ble utelatt. Det er for det første uhørt at en regjering ikke følger opp det som er Stortingets vedtak, men igjen ser vi at jordbruksinteresser blir overkjørt.

Hvordan kan det ha seg internt i regjeringen?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:33:39]: Jeg vil ta arbeidssituasjonen først: Jeg håper at representanten Sandtrøen har fulgt med på hva som er blitt gjort med arbeidssituasjonen i landbruket og for landbruket under koronakrisen for å ivareta situasjonen for landbruket.

Jeg håper også at representanten Sandtrøen har lest jordbruksavtalen som vi har inngått enstemmig sammen med partene. Det betyr også at potetdyrking har vært prioritert i det oppgjøret, nettopp fordi en skal legge til rette for å bruke arealene en har til disposisjon: Der det er best å produsere korn, skal vi produsere korn. Der det er best å dyrke grønnsaker, skal vi dyrke grønnsaker, og poteter er en del av det. Kanaliseringen er tydelig i det oppgjøret.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:34:40]: Det er riktig at det kommer poteter til neste år, men hvis vi blir sultne i høst og i vinter, hjelper det lite at noen begynner å sette poteter våren 2021. Derfor er det de praktiske og jordnære sammenhengene som vi i Arbeiderpartiet er mest opptatt av.

Nå opplever Kristelig Folkeparti å bli nedstemt i sine aller viktigste kjernesaker i Stortinget ved hjelp av Fremskrittspartiet. Da er det viktig å høre fra statsråden, som også er en av de ledende personene i Kristelig Folkeparti, om vi nå kan få se et Kristelig Folkeparti som faktisk jobber offensivt for jordbruksaker og frigjør seg fra Fremskrittspartiet, eller om Kristelig Folkeparti fortsatt skal akseptere å være gissel for Fremskrittspartiets jordbrukspolitik, når man også blir stemt ned på andre viktige kjerneområder i Stortinget.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:35:28]: Jeg som statsråd og regjeringen for øvrig er fullstendig klar over at vi er en mindretallsregjering. Jeg har lyst å vise til de sju årene som har gått, hvor de faktiske tallene når det gjelder jordvern, har gått ned med Fremskrittspartiet i regjering. Så jeg håper at representanten Sandtrøen skjønner at også Fremskrittspartiet er opptatt av jord-

vern, slik jeg leser både deres program og deres praktiske politikk. Det er mer enn ord, det er også handling, også fra Fremskrittspartiet. Vi vet alle at dyrket mark er noe av det viktigste gullet vi har, og jeg tror det er ganske stor enighet i dette rommet om å ivareta den dyrkede marka. Vi er opptatt av å handle og evaluere for å legge en ny strategi til grunn for å nå målene våre til enhver tid.

Geir Pollestad (Sp) [10:36:29]: Enkelte brukar kommunikasjonsbyrå for å få fram meiningane sine. I dag har me høyrte at Framstegspartiet, som ikkje sit i regjering, har ein statsråd frå Kristeleg Folkeparti til å argumentera for politikken sin. Eg beit meg berre merke i det.

Det som er realiteten i saka, er at frå nyttår kan denne statsråden vera den første sidan Lars Sponheim var statsråd, som ikkje har eit jordvernmål å strekkja seg etter. Det gjeldande jordvernmålet lyder på 4 000 dekar innan 2020. Sidan Bondevik II-regjeringa sette jordvernmålet første gongen, har ulike statsrådar jobba etter det jordvernmålet som har vore gjeldande. Då er spørsmålet mitt: Ser statsråden føre seg at det i løpet av hausten skal koma eit nytt jordvernmål som regjeringa skal jobba ut frå?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:37:23]: Jeg må først besvare påstanden om at jeg forsvare Fremskrittspartiets politikk, for jeg vil mene at representanten Pollestad har stått på talerstolen i Stortinget og ment noe både om Kristelig Folkeparti og om min – som statsråd – politikk. Jeg synes han må tenke på hva han selv gjør i visse sammenhenger.

Så vil jeg gå til selve svaret, som er at jeg er opptatt av å ha en strategi. Men jeg vil også evaluere før jeg går videre. Jeg vil minne representanten om at da Kristelig Folkeparti hadde forslag i 2013, la daværende statsråd Trygve Slagsvold Vedum bort forslaget nettopp fordi det ikke var interessant – fordi de ikke hadde noen intensjon om å gå så langt ned som til 4 000 dekar. Vi gjør det vi sier, og vi skal gå videre på den veien. Men vi vil først evaluere.

Geir Pollestad (Sp) [10:38:16]: Det er nok slik at når ein har visse forventningar til eit parti, vil ein snakka ein del om det. I 2013 var det framleis slik at ein var på veg mot det halveringsmålet som vart sett då Lars Sponheim var statsråd. Så gjorde Stortinget i stortings-sesjonen 2014–2015 eit nytt vedtak, for då var målet om 6 000 dekar nådd.

Men sjølv om utviklinga på dyrka mark har gått rett veg, er det ikkje ei like positiv utvikling på dyrkbar mark. Eitt av dei punkta som Senterpartiet tek opp i forslaget sitt, er at me òg skal ha eit mål for dyrkbar mark, og at me

skal ha ein politikk for å redusera jordbrukets eiga nedbygging av matjord.

Då er spørsmålet mitt til statsråden om dette er element som regjeringa ser er interessante å jobba for og eventuelt å ha eit mål for.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:39:16]: Ja, jeg er enig i at jordbruket også må ta sin del av det å ikke bygge ned jord. Det, sammen med samferdsel, står for en ganske stor nedbygging av dyrket mark. Det betyr at vi må få gode rapporteringsverktøy og sette klare mål for jordbruket. Jeg vil ta med både dette og det å se på muligheten for hva som kan dyrkes – sette mål for det. Men det vil jeg ta inn i den samme tanken og strategien som jeg har når vi har evaluert den nåværende strategien. Så vil en i tillegg vurdere disse.

Arne Nævra (SV) [10:40:01]: Det var en underlig affære å høre at en statsråd fra Kristelig Folkeparti forsvare Fremskrittspartiets landbrukspolitikk. Det at man har bygd ned mindre matjord de siste åra og tar det til inntekt for Fremskrittspartiets politikk, var underlige greier. Jeg må minne statsråden om at både Siv Jensen og Erna Solberg gjentatte ganger har villet ha mer liberalisert utbygging og har gjort det mye lettere å bygge ut, bygge ned og dele opp. Dette har vært deres mantra i flere år. Vi tenker f.eks. på at de har vingeklippet innsigelsesinstituttet ganske betydelig. Kan statsråden bekrefte eller innrømme at det at man har liberalisert og nærmest påbudt færre innsigelser fra bl.a. Fylkesmannen, har medført at det har blitt lettere å bygge ned matjord?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:41:00]: Jeg er opptatt av at en skal ære den som æres bør når det gjelder denne saken, nedbygging av jord. Da synes jeg at representanten Nævra skal gå tilbake til da hans eget parti satt i regjering. Da var det ikke så mye om nedbygging, men jeg forsvarte at Fremskrittspartiet har sittet i regjering og tallet har gått ned. Det synes jeg de skal ha ære for sammen med resten av regjeringen.

Så til det som blir sagt om at en har latt fylkesmennene slippe unna, eller at vi har sagt at innsigelsene ikke gjelder. Tallene viser jo at det er mindre nedbygging enn det som er målet, under 4 000 dekar. Det betyr at vi hele veien har det målet for øye, nettopp fordi vi mener at nedbygging av jord er en dårlig måte å bruke jorda på.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:42:17]: Felles sikkerhet er avhengig av at vi tar felles beslutninger. Og en del ting som er litt pussig, med tanke på dagens debatt:

Nå har vi jo nettopp hatt – og har fortsatt – en stor felles sikkerhetsutfordring med å håndtere ettervirkningene av et virusutbrudd som ingen hadde sett for seg. Beredskap er jo et område vi må ta på alvor for å sørge for at vi er forberedt på det som plutselig oppstår, og som er ukjent. Derfor har det vært rart å oppleve på Stortinget at vi etter det får en forsvarsplan med store mangler og uten konkrete ambisjoner for å finansiere forsvaret vårt de neste årene. På samme måte får vi nå forslag fra regjeringen om status quo og ingen nye ambisiøse mål for jordvernet. Vi vet også at helsepolitikken dreies i retning av mer privatisering av helsevesenet, i stedet for å finansiere opp våre felles nasjonale sykehus.

Dette minner meg om én ting, at det er stor forskjell mellom PR og politikk, for statsminister Erna Solberg har ofte hevdet at beredskapen skulle bli bedre med henne. Det ser vi på alle områder er feil, og det er derfor det er så dumt – når vi kunne ha gjort vedtak her felles i Stortinget på tvers av partier på samme måte som vi gjorde ved felles jordverninnsats i forrige stortingsperiode – at det nå virker som om dette blir nedstemt.

Jeg må også si at det er overraskende at Kristelig Folkeparti nå ikke bruker anledningen til å frigjøre seg fra Fremskrittspartiet. Når Fremskrittspartiet så til de grader viser at de ikke bryr seg om den såkalte Granavolden-erklæringen, kunne dette vært en gyllen mulighet for Kristelig Folkeparti til å gå inn på praktiske områder for å forsterke matberedskapen, få flere arbeidsplasser i jordbruket og øke bruken av de naturressursene vi har i landet vårt.

Det virker på alle måter som om vi trenger et regjeringsskifte i 2021 for å operasjonalisere de forslagene som ligger inne fra rød-grønn side. Det kommer vi til å jobbe veldig hardt for, fordi vi vet at det handler om å bedre trykkghten til innbyggerne i Norge.

Arne Nævra (SV) [10:44:55]: Aller først: Ved en misforståelse ga jeg feil stemmeforklaring i forrige innlegg. SV vil stemme for begge de løse forslagene fra MDG – bare så det blir notert.

Statsråden sier at hun vil evaluere. Dette skjønner jeg ikke. Jeg skjønner ikke hva som skal evalueres. Det er bra at vi tross alt i løpet av ti år har kommet ned til den omdisponeringsgraden. Jeg tror ikke det først og fremst skyldes sterke grep fra regjeringas side. Det skyldes nok ganske bevisste lokalpolitikere som har tatt dette innover seg. Kanskje er det nettopp opposisjonspolitikere lokalt – jordbrukspartiene SV og Senterpartiet, med ganske god hjelp fra Arbeiderpartiet – som i ganske stor grad har bestemt hvordan utviklingen har gått.

Så må jeg sette spørsmålstegn ved måten man – jeg kan godt si vi, og ikke bare regjeringa – organiserer statlige utbyggingsprosjekter på, når det er mulig at en etat

som Statens vegvesen – blant tre–fire alternativer i det eksemplet jeg nevnte i forrige innlegg, E134 i Lier – kan komme med et forslag som deler jordbruksbygda Lier i to, en firefelts vei som tar 400 mål – over blomkål, purre og andre grønnsaker. Er det mulig i 2020 – dette skal eventuelt gjennomføres i 2021 – å komme med et slikt forslag? Snakker disse statsrådene sammen? Er det alvorlig ment? Jeg synes dette er veldig underlig. Hvis ikke etater som Statens vegvesen har fått sine rammer og gått på skole for å se disse jordbruksmålene – hvor hellig sånn matjord skal være – skjønner jeg ingenting. Jeg må sette spørsmålstegn ved dette. Jeg skulle ønske landbruksministeren kunne sagt litt om hvordan den kontakten er mellom departementene.

Jeg er litt redd for, når jeg hører på statsråden, at mye av den gode jordbruksprofilen Kristelig Folkeparti hadde i opposisjon, nå er blitt fanget i et slags blått landskap. Jeg synes det er leit å se. Det er som representanten Sandtrøen har sagt: Nå har Kristelig Folkeparti lidd noen nederlag i hjertesakene sine. Jeg synes i hvert fall de i jordbruksspørsmål, som de ellers har stått så godt sammen med opposisjonen om når de ikke satt i regjering, nå kunne være litt rake i ryggen, ikke minst når det gjelder jordvern.

Jeg håper inderlig at statsråden står opp for jordvernet, og at vi ser at hun klarer å få etablert et mål om ikke så altfor lenge.

Steinar Reiten (KrF) [10:48:16]: Det har rent mye vann i havet siden Kristelig Folkeparti som opposisjonsparti fremmet et representantforslag våren 2013 om styrking av jordvernet. Vårt forslag den gangen var å sette en øvre årlig grense for omdisponering av dyrket mark til 3 800 dekar. Det er ganske fornøydlig å rekapitulere hvordan daværende landbruks- og matminister Trygve Slagsvold Vedum fra Senterpartiet argumenterte sterkt og energisk mot det representantforslaget fra Kristelig Folkeparti. I sitt svarbrev til næringskomiteen skrev Slagsvold Vedum bl.a.:

«Dagens mål for jordvernet ble drøftet og fastsatt ved utarbeidelsen og behandlingen av meldingen om landbruks- og matpolitikken, som vi la fram i desember 2011. Målet er nå å begrense omdisponeringen av dyrka jord til under 6 000 dekar per år, som er en konkretisering av det foregående målet. Dette er etter min oppfatning et ambisiøst mål, tatt i betraktning de høye tallene som forelå på 1990-tallet og fram mot 2005, og tatt i betraktning utbyggingspresset vi opplever i sentrale områder. Vi ønsker derfor ikke å endre på dette målet nå, uten at det foreligger vesentlige endringer i forutsetningene som lå til grunn da målet ble satt.»

Representantforslaget fra Kristelig Folkeparti ble deretter behørig nedstemt av de rød-grønne regjeringspartiene den 19. juni 2013, altså som en av de aller siste sakene Stortinget behandlet mens den rød-grønne regjeringen satt ved makten.

Lysten til å gjøre jordvern til valgkampsak for de rød-grønne i 2013-valget var faktisk så fraværende at de også vant en kampvotering om hvorvidt representantforslaget fra Kristelig Folkeparti skulle vedlegges protokollen eller få merkelappen «bifalles ikke». Voteringsoversikten viser at 54 representanter fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV stemte for «bifalles ikke», mens 46 representanter fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti stemte for at representantforslaget skulle vedlegges protokollen.

Partier som våren 2013 kontant avviste et representantforslag fra Kristelig Folkeparti – for øvrig et forslag som på en oppsiktsvekkende god måte traff det oppnådde resultatet av regjeringen Solbergs jordvernpolitikk fram mot 2020 – gjør seg i dag høye og mørke med ramsalt kritikk av regjeringspartiene. I en slik setting er det å grave litt i Stortingets rikholdige arkiv noe som setter ting i en historisk sammenheng, og som strekker seg lenger tilbake enn til 1. oktober 2013.

At opposisjonspartier som da satt i regjering, så bryskt og bombastisk avviste forslaget om å skjerpe det daværende jordvern målet på 6 000 dekar omdisponert dyrket mark, framstår slik sett i et underlig lys. Om de samme partiene i dag, i sin nåværende modus som høyrøstede opposisjonspartier, med opplagte løsninger på det aller meste, er i stand til å oppleve det som pinlig, ja, det er jeg faktisk usikker på.

Sikkert er det iallfall at nåværende landbruks- og matminister har en helt annen tilnærming. Hun erkjenner på vegne av regjeringen behovet for å ta jordvernstrategien opp til ny vurdering når de endelige tallene for måloppnåelse foreligger våren 2021.

I motsetning til den romslige holdningen som den rød-grønne regjeringen hadde til jordvern, forutsetter det likevel en grundig utredning av samfunnsmessige konsekvenser ved en eventuell ytterligere skjerping av måltallet til under 4 000 dekar omdisponert dyrket mark per år.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:51:31]: Jeg vil først svare representanten Nævra, som hadde omsorg for Kristelig Folkeparti som hadde tapt så mange saker i regjering. Jeg vil gjerne gjøre representanten oppmerksom på at det er først og fremst i Stortinget vi har tapt saker som er ganske viktige for Kristelig Folkeparti. Da er representanten en av dem som har påført Kristelig Folkeparti det tapet, for å si det rett ut.

Samtidig må jeg be den samme representanten, som sier at alle lokalpolitikere er veldig opptatt av dette, om å ringe til Trondheim og spørre hvordan det er der med tanke på å bruke dyrket mark. Der har Kristelig Folkeparti stått på i årevis når det gjelder den utbyggingen som har vært, men der er det faktisk de rød-grønne som har bygd ned veldig, veldig mye jord, f.eks.

Jeg er opptatt av at vi faktisk skal la denne strategien virke. Den skal helt ut i kommunene, og vi hadde et enstemmig storting i 2015 som satte dette målet på 4 000 dekar, fordi dette krever noe av politikerne lokalt, regionalt og nasjonalt.

Kristelig Folkeparti har nå også fått samferdselsministeren. Det betyr at vi også har målsettinger om å jobbe sammen på viktige områder. Det samme gjør jeg opp mot kommunalministeren, fordi dette handler om viktige arenaer for å kunne ivareta landbruksjorden.

Noe kanskje også representanten Nævra er opptatt av, er at når man samtidig skal få ting over fra vei til bane, er bane noe av det som kanskje også er med på å ta store deler av dyrket mark. Da må vi av og til bestemme oss for hva som blir viktigst nå for å se framover, og da er det ikke sikkert at vi alltid kan ha en nullvisjon. Selv om jeg er for en nullvisjon, skal vi få til en praktisk politikk, for vi skal nå et annet mål i tillegg. Da blir det viktig å kunne ha flere tanker i hodet på en gang.

Men jeg er opptatt av at jeg skal evaluere når jeg har fått tallene fra 2020, og jeg skal bruke tid på både å se på det og på hva som er mulig å nydyrke, for også å ivareta den muligheten.

Geir Pollestad (Sp) [10:54:13]: Det er noko nytt som har kome inn i debatten no, noko eg ikkje har opplevd før. Eg har vore van med at Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har stått skulder ved skulder og kjempa mot Framstegspartiet sin landbrukspolitikk. No opplever eg eit Kristeleg Folkeparti som – eg veit ikkje om det er med eller utan Framstegspartiets vilje – går på talarstolen for å forsvare Framstegspartiets landbrukspolitikk. Det er jammen nye tider i politikken.

Me hugsar jo at Framstegspartiets landbruksminister kom inn i Landbruksdepartementet og feira avgjerder til fordel for utbyggingsinteresser med champagne. Det var det som var realiteten, og det var òg det som gjorde det som var så fantastisk, at eit samla storting sa: Me må ha eit nytt mål. Me må setja eit nytt jordvern mål. Så var det forhandlingar på Stortinget, og ein vart einige om eit mål på maks 4 000 dekar innan 2020. Dette skulle ein nå gradvis. Det me står overfor no, er at klokka tikkar mot 2021 og nokre av oss ønskjer å ha eit nytt jordvern mål, som strekkjer seg vidare. Og det er det me har lagt fram eit forslag om no.

Representanten Reiten må gjerne ha stor glede av kva som skjedde i 2013, men realiteten i 2013 var jo at ein hadde eit gjeldande mål som ein jobba mot. Eg er veldig imot ein politikk som er der at viss ein ikkje ligg an til å nå målet, så må ein setja eit sterkare mål. Nei, viss ein ikkje har nådd målet enno, må ein setja inn tiltak for å nå målet. Og når ein har nådd målet, må ein setja eit nytt mål. Det er det Senterpartiet føreslår i denne saka. Me ønskjer å ha eit nytt halveringsmål. Me ønskjer å ha ein strategi for å nå det målet. Det ligg til grunn for ein god arbeidsmetode, som har vist seg å fungera, og det er difor eg ikkje forstår kvifor ein skal gå vekk frå den metoden.

Eg håper at statsråden kan seia at til hausten kjem det eit nytt jordvernmål, at ein då varslar ein at ein er i gang med eller legg fram ein ny strategi for å nå det målet som ein har sett, og at ein ikkje berre ser på dyrka mark, men òg ser på dyrkbar mark og på korleis ein kan setja i verk tiltak for å redusera jordbruket si eiga nedbygging av jord. Det vil vera viktig, og det trur eg er å vidareføra ei suksessoppskrift.

Så til ei lita stemmeforklaring. Senterpartiet stemmer for forslag nr. 6, frå Miljøpartiet Dei Grøne, men ikkje forslag nr. 7. Isolert sett er tanken at tiltaka skal koma i strategien, og at me bestiller strategien frå regjeringa, men her er det eit velkjent forslag som Senterpartiet har stått for lenge, og me finn difor at det er rett å stemma for det i dag.

Karin Andersen (SV) [10:57:24]: Jeg synes det er ganske artig, for jeg har vært med her i salen veldig lenge, og nå konkurrerer partiene om å være mest for jordvern. Det synes jeg er fantastisk – da er vi på rett vei! Så må vi stadig sette oss nye mål.

Det kan dras fram eksempler fra alle partier og alle regjeringer i fortid som ikke har gjort alle ting riktig. Men poenget er vel: Hva er det vi gjør nå framover? Da står vi selvfølgelig overfor noen dilemmaer, men et av hoveddilemmaene vi har, er at vi vet at vi er nødt til å ha matjorda, og den må vi håndtere slik at den er i bedre stand om 100 år enn det den er i dag, fordi den faktisk skal fø flere. For å si det sånn: Den lar seg ikke produsere sånn uten videre. Det er noen som vil gå løs på myra, men det må vi ikke gjøre, for det skader oss.

Så er det dette med hva jordvernet kan vike for. Ja, jeg har sagt flere ganger offentlig – det kan slås opp av dem som sitter her og leter i historiebøkene – at toget må av og til jordvernet vike for. Toget må gå rett fram, det må gå dit folk bor, og de har bosatt seg der det er matjord. Men vegen kan svinge, for på biler er det ratt. Vi har vent oss til at de også bare skal dundre over i fire felt, over den beste matjorda. Det gjør de der jeg bor, rundt

Hamar, og det er rett og slett ikke bra. Vi er nødt til å slutte med det, for det kan vi ikke tillate.

Plansakene foregår i kommunene. Da er det viktig hva regjeringen gjør med endringer på innsigelser på viktige områder. At man skal ha en ja-holdning til alt, er et negativt trekk.

Vi er nødt til å sikre at kommunene har kompetanse til å kunne kartlegge både jordvern, natur og biologisk mangfold. Der har vi hatt undersøkelser, bl.a. en som heter EVAPLAN, som er en stor undersøkelse som viser at her mangler det kompetanse i det leddet som skal ta avgjørelser i mange av disse plansakene. Vi har f.eks. fjernet kravet om miljørådgivere i kommunesektoren. Vi er nødt til å ha på plass kompetanse der, slik at lokalpolitikere får faglig gode og oppdaterte råd om hva som er mulig.

På jordvern er det sånn som det er på naturvern også: Den ene lille biten ser ikke så stor ut, men så tar man en liten bit her og en liten bit der og en stor bit der, og i sum blir dette umulig. Det er derfor vi trenger å sette oss disse nye målene, disse høyere målene, og så få et system som blir rigget for å få det til.

Presidenten: Representanten Arne Nævra har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Arne Nævra (SV) [11:00:43]: Representanten Andersen tok opp litt av poenget rundt dette med jernbane, som jeg på en måte fikk en henvendelse om fra statsråden. Jo, det er sant, det skal hun absolutt ha rett i, at jernbanen kan ta jord. Representanten Andersen har forklart hvorfor: Den går mer rett fram.

Men vi ser også at det er mange steder vi kunne lagt jernbanen i en annen trasé. Vi ser det nå i forbindelse med Ringeriksbanen. Vi ser at Bane NOR har kommet med et nytt forslag, sør-alternativet i gamle nedre Eiker, og 250 mål av Eikers beste jord blir antakeligvis tatt hvis en skal følge det rådet. Det er ikke nødvendig, og SV har kommet med et annet alternativ.

Det jeg har lyst til å si, er at de to statsrådene landbruksministeren og samferdselsministeren – som nå kommer fra samme parti, og attpåtil er samferdselsministeren tidligere miljøvernminister – må snakke veldig godt sammen. Så skal vi se om vi ikke får en ny giv.

Presidenten: Representanten Steinar Reiten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Steinar Reiten (KrF) [11:02:05]: Bare en kort kommentar til representanten Pollestad: Han vet like godt som undertegnede at regjeringen Solberg de seks første årene av sin regjeringstid forholdt seg til Kristelig Fol-

keparti som et parti som satte agendaen i landbrukspolitikken ut fra sitt program – med statsråder fra Fremskrittspartiet i Landbruks- og matdepartementet, som forholdt seg til det på en pragmatisk og god måte.

Så gikk Kristelig Folkeparti inn i regjeringen i januar 2019. Da Granavolden-plattformen forelå, sa representanten Sylvi Listhaug at kapittelet om landbruk like gjerne kunne ha vært skrevet av Norges Bondelag. Som Kristelig Folkepartis landbrukspolitiske talsperson vil jeg bare si at det er et av de fineste komplimentene vi noen gang har fått. Jeg tror også Fremskrittspartiet har klokskap nok til ikke å utfordre oss på det som står om landbruk i Granavolden-plattformen. Det er for oss svært viktige ting i regjeringsplattformen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil sakene nr. 5 og 6 bli behandlet under ett.

Sak nr. 5 [11:03:14]

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 311/2019 av 13. desember 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2018/302 (Innst. 308 S (2019–2020), jf. Prop. 91 LS (2019–2020))

Sak nr. 6 [11:03:33]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i tjenesteloven (geoblokking) (Innst. 307 L (2019–2020), jf. Prop. 91 LS (2019–2020))

Tom-Christer Nilsen (H) [11:04:11] (ordfører for sakene): Jeg vil takke komiteen for et svært godt samarbeid i disse sakene, som har munnet ut i enstemmige innstillinger fra komiteen.

Geoblokking er som alle er kjent med, det at enkelte selskaper forhindrer forbrukere eller andre sluttkunder i å handle fra nettsider for å segmentere markeder. Denne saken er godt nytt for norske forbrukere og sluttkunder. Noen hver har nok opplevd opp gjennom årene at et produkt har hatt forskjellig pris avhengig av hvilken av selskapets nettsider en har gått inn på.

Siden denne forordningen ble innført i EU har forbrukerne, med loven i hånd, kunnet kreve å få kjøpe til den laveste prisen. Det betyr at samme leverandør ikke kan gi spanjoler og tyskere – og nå også nordmenn – forskjellig pris på samme produkt. En kan ha forskjellige priser i forskjellige land, men forbrukerne kan bruke den nettsiden som gir best pris.

Et kort blikk på noen nettbutikker viser at dette ikke er en helt ukjent praksis. I noen tilfeller vil dette være naturlig som følge av avgifts- og fraktkostnader. I noen tilfeller er imidlertid prisforskjellene større enn det en kan forsvare. I tilfeller med kjøp f.eks. av hotellovernatting eller reiser er det ikke noen slik forklaring. På grunn av innføringen av denne forordningen er det heldigvis ikke lenger så vanlig.

Nå er tiden inne for å gjøre denne forordningen gjeldende også for Norge. Dette er et positivt resultat av vårt EØS-samarbeid og noe som i praksis hadde vært vanskelig å oppnå uten denne typen internasjonalt samarbeid. Gjennom EØS-avtalen får vi her et sterkere forbrukervern, et vern som vil gjøre at norske forbrukere vil ha rett til å benytte seg av det beste tilbudet i Europa.

Statsråd Iselin Nybø [11:06:03]: Jeg syntes ikke jeg kunne være dårligere enn saksordføreren, så jeg sier noen ord, jeg også.

Forbrukeres og næringsdrivendes rettigheter ved handel på nett i EØS er en viktig del av det indre markedet. Europakommisjonens undersøkelser viser at kun 19 pst. av forbrukere i EØS handler på nett fra et annet EØS-land. De viser også at 63 pst. av alle nettsider ikke tillater at kundene handler fra et annet EØS-land.

Ved å hindre diskriminering basert på geografisk tilhørighet vil kunder i hele EØS-området ha de samme mulighetene til å anskaffe varer og tjenester på nettet. Dette vil bidra til økt handel og mer konkurranse. I tillegg vil dette gi kundene flere valgmuligheter.

Ved å hindre geoblokking ved netthandel oppnås mer gjennomsiktighet i markedene, og kundene blir mer opplyste om priser, vilkår og utvalg i EØS-markedet. Geoblokkeringsregelverket er en videreutvikling av det eksisterende diskrimineringsforbudet i tjenesteloven. Målet med reglene er at kunder i samme situasjon skal behandles likt, uavhengig av nasjonalitet eller geografisk tilhørighet.

EU er vårt viktigste marked, og det er viktig at vi jobber for å styrke det indre markedet og fjerne handelsbarrierer mellom landene. Dette vil gagne kunder som ønsker å handle på nett, samtidig som det stimulerer til økonomisk vekst. Når kunder i EØS blir utsatt for geoblokking ved netthandel, er det vanskelig å utnytte det potensialet som ligger i det indre markedet. Med det nye regelverket vil det ikke lenger være tillatt å forskjellsbehandle kunder som handler på nett i EØS.

Dette regelverket vil bl.a. gi oss mulighet til å handle på den nettsiden som har det beste tilbudet, uavhengig av hvilket EØS-land man besøker nettsiden fra. I tillegg skal regelverket hindre at man blir videresendt til andre versjoner av en nettside uten at man har samtykket til dette. Samlet sett gir disse reglene grunnlag for å vurdere

varer og tjenester i et større marked enn det som er tilfellet når valgmulighetene er begrenset.

Jeg er fornøyd med at vi nå får på plass et regelverk som er fordelaktig for både forbrukere og næringsdrivende, i tillegg til at det indre markedet i EØS styrkes.

Så vil jeg også benytte anledningen til å takke for godt samarbeid med komiteen. Jeg håper komiteen kan se på dette som et eksempel til etterfølgelse når regjeringen leverer saker senere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6.

Sak nr. 7 [11:08:56]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt og Morten Ørsal Johansen om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket (Innst. 330 S (2019–2020), jf. Dokument 8:69 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [11:09:49] (ordfører for saken): Dette er min første sak som saksordfører, og det har ikke vært noen enkel sak med tanke på forslaget, om at man skal endre på en praksis som har vart over flere år. Fiskere i øst vil heller ikke miste inntekt, og fiskere i vest vil kunne få tilgang til ny inntekt.

Jeg vil takke komiteen for samarbeidet, selv om jeg ikke har sett mye til komiteen på grunn av korona. Forslagsstillerne i saken er Bengt Rune Strifeldt og Morten Ørsal Johansen. Målet med forslaget er å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket. Forslaget har to deler. Forslagsstillerne ønsker at alle fiskere i Finnmark skal få adgang til å delta i krabbefisket i det kvoteregulerte området i Øst-Finnmark, dvs. at fiskere fra Vest-Finnmark skal få samme rett til å fiske krabber som fiskerne i øst har. Forslagsstillerne ønsker også at en må vurdere kravet til å fiske, slik at en sikrer at det er aktive fiskere som får tilgang til fisket.

Komiteen mener at kongekrabbefisket er en verdifull ressurs som må forvaltes riktig for å begrense videre spredning av arten, noe som gjør annet tradisjonelt fiske vanskelig, og som påvirker det marine naturmangfoldet. Komiteen merker seg at regjeringen i denne sammen-

heng har vurdert forslaget om å utvide deltakelse i kvoteregulert fiske etter kongekrabbe, og at en har varslet at departementet vil arbeide videre med å analysere de økonomiske, administrative og bestandsmessige konsekvensene av et slikt forslag. Komiteen merker seg videre at statsråden mener at forslag nr. 2 bør ses i sammenheng med og vurderes ut fra hvem og hvor mange som skal delta i det kommersielle fisket. Det ble konkludert med at det todelte forvaltningsregimet har vært vellykket og bidratt til effektivt å begrense videre spredning innenfor det kvoteregulerte området, samtidig som kongekrabben har blitt en ressurs for fartøyer og landanlegg.

For folk i Finnmark er dette en viktig sak, og det er å håpe at det vi blir enige om, ikke skaper splid i Finnmark, men samler folk. Allerede nå er det en veldig stor debatt. Høttene er hevet, og folk er forbannet, spesielt i øst. De som bor i vest, er derimot veldig glade og ser fram til å få fiske krabbe.

Jeg ser fram til en fin debatt og tar opp forslagene som Senterpartiet er en del av. Forslag nr. 2 endres til:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke innsatsen for å få bukt med det uregistrerte kongekrabbefisket.»

Presidenten: Representanten Geir Adelsten Iversen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Cecilie Myrseth (A) [11:12:55]: Et flertall vil nå vedta endringer i dagens kongekrabbeforvaltning og la aktive fiskere i Finnmark delta i kongekrabbefisket. Det har naturlig nok skapt sterke reaksjoner i deler av Finnmark, mens endringene er ønsket i andre deler av fylket. Vi vet at dette er et konfliktfylt tema, og da er det viktig å være ekstra lydhør, være varsom, lytte og være taktfull. Men vi begynner nå å bli vant til at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke konsekvensutreder endringer i fiskeripolitikken, og det blir ikke mindre alvorlig av den grunn.

Arbeiderpartiet er enig i at det kan være grunnlag for å se på om forvaltningen skal endres. Men nok en gang må jeg stå her og minne om hvor viktig det er at når vi skal gjøre endringer, må det være basert på kunnskap. Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at flertallet nok en gang demonstrerer at de ikke tar inn over seg Riksrevisjonens klare kritikk, og nok en gang endrer politikken uten at man har gjort en totalvurdering av endringen. Det holder faktisk ikke at forslagsstiller Strifeldt mener at grensen som er satt i dag, er kunstig. Det er ikke slik vi bør styre fiskeripolitikken.

Fiskeribladet skrev i går at forskriftsendringene slo ned som en bombe i næringen i forrige uke. Nærmest som vanlig ble fiskeripolitikken endret uten en skikkelig

konsekvensanalyse. Jeg synes ikke dette er veldig bra, det er ikke slik vi bør forvalte denne næringen.

Flertallet tar også flere snarveier i saken. Sametinget har, med rette, minnet om at dette er en sak som direkte angår samiske interesser. Da skal det, i henhold til avtalen som er inngått med Sametinget, gjøres konsultasjoner med Sametinget, og det har ikke skjedd. Det kan ikke være slik at avtalen med Sametinget bare skal være til pynt. Den skal gjelde i alle saker. Jeg forstår reaksjonene.

Vi har en todelt forvaltning i dag, og det har vært konkludert med at forvaltningen som har vært, har vært vellykket.

Arbeiderpartiet åpner som sagt for at vi kan gjøre endringer, men jeg mener det er utrolig viktig å lytte til faglige innspill og ikke bidra til å skape mer konflikt i noe som allerede er veldig konfliktfylt. Som også Fiskeribladet så treffende understreket i går: Når fiskeripolitikken styres etter innfallsmetoden, bærer det galt av sted. Det kan ikke Arbeiderpartiet være med på.

Tom-Christer Nilsen (H) [11:16:34]: Jeg vil på mange måter slutte meg til merknadene fra saksordføreren i denne saken. Det er en utfordrende sak, også for oss.

Ideelt sett skulle vi gjerne latt kvoteregulering av områder og tilgang til fangst gått hånd i hånd, slik at utvidelse av deltakelse hang sammen med utvidelse av området. Høyres utgangspunkt er nok at det er naturlig å se på en slik utvidelse av områder og tilgang. Jeg forstår at vurderingene er i gang.

Dette er i utgangspunktet en uønsket art i norsk havfauna, og det gjør at forvaltningen også må håndteres særskilt. Hvem som får delta i fisket, er en politisk beslutning. I utgangspunktet er dette ikke en svart-hvit vurdering. Det er gode argumenter for at de som har hatt størst skade, får nytte godt av ressursen. Samtidig er det vanskelig å sette en grense som ikke medfører at også de på utsiden av grensen får skade. Selv om skadefrekvensen er lavere, er det også betydelig skade på redskap utenfor sonen. Vi har derfor etter overveielse kommet til å falle ned på at det da også er rett at de som bor i hele gamle Finnmark, får delta. Dette har selvsagt negativ konsekvens for dem som i dag deltar i kvotefisket, og positiv konsekvens for dem som nå får mulighet til det.

Grensen har tydelig ført til en flytting av registrerte fartøy, og da grensen ble justert for en tid tilbake, så vi en tilbakeflytting av registreringssted for fartøy. Om man legger til grunn de tallene vi har, er dermed 40 pst. av de båtene som deltar i kvotefisket, egentlig båter som i sin tid opprinnelig var hjemmehørende i Vest-Finnmark. Det viser at grensedragningen også har sine sider og ikke er like entydig og tydelig som det kunne se ut som i utgangspunktet.

Slike grenseutfordringer vil man nok ha uansett, men det er naturlig å anta at de blir mindre dersom den fysiske avstanden mellom dagens registreringssted og der en kan fiske kvoteregulert, blir større slik den nå blir.

Utfordringen med å sette en strek tvers gjennom en region, der vinner og taper blir så tydelig definert uten at det nødvendigvis er en nøyaktig sammenheng mellom belastning og gevinst, gjør at vi faller ned på at det er riktig å utvide. For oss har det vært viktig at det samtidig foretas en vurdering av området for kvoteforvaltning og om det kan være rett å utvide grensen. Grensen på 26° for forvaltningen får en faglig vurdering. Her må vi legge til grunn at de faglige anbefalingene må vurderes med hensyn til lønnsomhet og begrense skaden med invasjon på en best mulig måte. En slik vurdering er fornuftig å gjøre løpende. Desimeringsfiske har, så vidt jeg kan se, ikke stoppet arten, men bremset den. Et slikt desimeringsfiske er selvfølgelig kun interessant dersom en finner det økonomisk interessant. Det bærer i seg at dersom det lykkes, blir det mindre interessant. Dermed dukker spørsmålet opp om dette er den beste måten å håndtere artens utbredelse på. Slike vurderinger vil være viktige framover. Her må vi bygge på den best mulige kunnskapen.

Det stilles spørsmål ved om vi bør vurdere enda mer før vi eventuelt setter i gang. Vi er kommet til at dette hensynet, dersom det skal gjelde for kvoteåret 2021, må holdes opp mot fiskernes mulighet til å tilpasse seg.

Vi er varslet om at Senterpartiet endrer sitt forslag til en vurdering av økt kontrollinnsats og vil støtte det reviderte forslaget, slik det nå framkommer, på bakgrunn av de avsløringer vi har sett tidligere, men vi legger også vekt på bruken av vurdering, fordi vi må gi forvaltningen en mulighet til å foreta en risikobasert vurdering av hvilke tilsyn og kontroller som skal foretas.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:20:04]: Kongekrabben er en introdusert art i Barentshavet. Russiske forskere satte ut kongekrabben i Murmanskfjorden på 1960-tallet for å etablere en ny fiskeressurs. Siden har den spredd seg øst- og vestover langs kystlinja og har nå kommet for å bli. Kongekrabben er en verdifull ressur og må forvaltes riktig. Evalueringen av forvaltningen av den har vist at det har vært vellykket.

Den rød-grønne opposisjonen har ved flere anledninger tatt til orde for at det må iverksettes tiltak for rekruttering av fiskere, uten å ha kommet med noen realistiske forslag. Den rød-grønne opposisjonen tror at en skaper aktivitet og verdiskaping i kystsamfunnene med pålegg og subsidier. For Fremskrittspartiet, som av mange pekes på som den konstruktive opposisjonen, er det viktigere med tiltak som legger forholdene til rette for

økt aktivitet og verdiskaping i kystsamfunnene langs hele den langstrakte norske kysten.

Derfor fremmer Fremskrittspartiet et forslag om å la fiskere bosatt i Vest-Finnmark få anledning til å delta i det kvoteregulerte kongekrabbefisket i Øst-Finnmark. Når en ser på den utviklingen som har vært av antall merkeregistrerte fiskefartøy i Finnmark, burde det også bekymre den rød-grønne opposisjonen. Antall merke-registrerte fartøy i de kommunene som inngår i det kvoteregulerte området for kongekrabbefiske, har økt med 40 pst. de siste ti årene, mens antall merkeregistrerte fartøy i de kommunene som inngår i Rest-Finnmark, er redusert med 45 pst. i samme periode.

Komiteens flertall, alle utenom medlemmet fra SV, har merket seg den uheldige utviklingen som har skjedd. Denne uheldige utviklingen kan vi nå gjøre noe med ved å la fiskere bosatt i Vest-Finnmark få anledning til å delta i det kvoteregulerte kongekrabbefisket i Øst-Finnmark.

Det uttrykkes bekymring for de negative konsekvensene dette vil få for dem som i dag har kvoterettigheter, at det vil bety reduserte inntekter for disse. De som uttrykker den bekymringen, er i hovedsak de kommunene og fiskerne som i dag har kvoterettigheter, og som ikke vil dele godene med yrkesbrødrene sine. Totalkvoten er i dag på 1 530 tonn. Dersom samtlige fartøy som er kvalifisert til kongekrabbefiske i Vest-Finnmark, vil delta i det kvoteregulerte fisket, vil det utgjøre en andel i størrelsesordenen 250 tonn.

Med Fremskrittspartiet i regjering har vi fokusert på tiltak for å komme fiskerikriminalitet til livs, noe som vi ser gir resultater. Når man får bukt med det ulovlige kongekrabbefisket som har blitt avdekket, som sannsynligvis har vært på mellom 300 og 500 tonn i året, vil det være kvoter nok til fiskere fra Vest-Finnmark uten at det får negative konsekvenser for dem som allerede har kvoterettigheter.

Katrine Boel Gregussen (SV) [11:23:18]: Vi ser problemstillingen til fiskerne både i Vest-Finnmark og i Øst-Finnmark, og vi forstår at dette er en krevende situasjon. Vi skjønner også frykten til fiskerne fra Øst-Finnmark, som er bekymret for at dette vedtaket skal gå ut over deres situasjon. Jeg synes denne saken er komplisert, og jeg er ikke sikker på at flertallet lander på riktig beslutning i dag.

Det er veldig mange hensyn å ta i denne saken. Derfor ønsker vi at saken skal utredes mer, vi må ha mer kunnskap og svar på flere spørsmål. Vi har også fått tilbagemelding fra Sametinget om at de synes saksgangen har vært mangelfull, og at vi ikke har hatt reelle konsultasjoner med dem i prosessen. Saken berører samiske

interesser, og da skulle Sametinget hatt mulighet til å behandle den.

Vi erkjenner at kongekrabben er en stor utfordring for kystfiskerne i Finnmark, og at den karer seg stadig lenger ned langs kysten vår. Vi vet at mange fiskere, spesielt i øst, har store utfordringer med at krabben ødelegger for ordinært fiske, og at det i utgangspunktet var derfor fiskerne i Øst-Finnmark fikk tildelt kongekrabbekvoter. Årsaken til at kongekrabbefisket har vært kun for dem, er at det er så mye kongekrabbe der, og at det har gått direkte ut over fiskerne. For kongekrabben er ikke noe god å få i garnet – den tuller seg inn, og den ødelegger viktige redskaper, noe som gjør det mer krevende å fiske annen fisk på en effektiv og god måte. Tanken var at dette skulle fungere som et supplement til det ordinære fisket.

Nå er kongekrabben blitt mer populær på matfatet, den er blitt eksklusiv og lukrativ å fiske. Det omsettes for flere millioner årlig, og det er selvfølgelig kjipt og kanskje litt ulogisk for fiskerne i Vest-Finnmark å se på at kollegene i øst har håvet inn krabben som de selv ikke får lov til å røre. Som oftest når noe er lukrativt, vil flere hive seg med, og da kan vi ende opp med at det blir mindre på alle.

Kongekrabben, som en gang bare var en plage, er nå blitt en verdifull ressurs som vi må ha en god politikk for å kunne forvalte på en bra måte. Vi har et ansvar for å hindre spredning og passe på at kongekrabben ikke ødelegger mer for både fisken og de andre artene i havet vårt.

Det todelte forvaltningsregimet har på mange måter fungert godt, men samtidig er det noe som er ulogisk ved å dele et fylke i to med tanke på fiskerettigheter. Vi fra SV ønsker selvfølgelig en løsning som er best for hele Finnmark, og som bidrar til verdiskaping, samtidig som man begrenser de negative konsekvensene av kongekrabben for annen type fiske. Derfor er vi med på mindretallsforslaget i komiteen, der vi ber regjeringen om å utrede både en modell der det åpnes for å utvide det kvoteregulerte fisket til også å omfatte Vest-Finnmark, og en ordning som gir fiskefartøy registrert i Vest-Finnmark kvoter i fisket i Øst-Finnmark.

Vi har over lang tid også sett at det er mye uregistrert kongekrabbefiske i Finnmark, der man opplever at det tas opp mer krabbe enn man har lov til, og at det selges utenfor det åpne markedet. Det ønsker vi selvfølgelig at regjeringen gjør noe med, at man øker innsatsen for å få bukt med det.

Nå ser jeg at tiden min snart er ute, men helt til sist vil jeg bare si at vi som har vokst opp langs kysten, har en iboende kultur der vi skal ta vare på hverandre. Det er det som ligger i ryggmargen vår. Vi mener at det siste vi trenger nå, er mer motstand og konflikt mellom øst og

vest i Finnmark. Da kan det være klokt å utrede denne saken mer før man lander på en konklusjon.

André N. Skjelstad (V) [11:26:47]: Kongekrabben er jo i utgangspunktet en uønsket art. Før kongekrabben invaderte deler av kysten i nord, var fjordbunnen preget av et stort mangfold av naturlig forekommende arter. Men samtidig som invasjonen av kongekrabben har gitt store utfordringer i økosystemene, har den også gitt deler av Finnmark betydelig kommersiell fangst. Kongekrabben er svært lukrativ i markedet og har høye priser, noe som har gjort at krabben har vært attraktiv å fiske.

Norsk forvaltning av kongekrabbe har hatt en todelte målsetting. Denne forvaltningen har ligget fast siden 2008 og innebærer et kvoteregulert fiske i et avgrenset område i Øst-Finnmark, øst for 26. breddegrad. Utenfor det området har det vært fritt fiske, med en hovedmålsetting om å holde rammebestanden så liten som overhodet mulig.

I høringsrunden til forslagene vi behandler i dag, var det en klar støtte til utvidelsen av områdetilgangen for det kvoteregulerte kongekrabbefisket. Norges Fiskarlag påpeker at endringene som foreslås, vil bidra til større stabilitet og forutsigbarhet for næringen, og ønsker en gjennomgang av rammebetingelsene for kongekrabbefisket for den gruppen som skal få den stabiliteten og forutsigbarheten de trenger. Fiskarlaget påpeker nå at det må tas grep for å bidra til en fordeling av kongekrabbekvoter som i større grad kompenserer den aktive fiskeren som faktisk plages med kongekrabben i annet fiskeri. Dem – og flere – er det verdt å lytte til.

Det er samtidig viktig for meg å understreke at forskriften om regulering av fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område øst for 26. breddegrad ikke endres på bakgrunn av dette forslaget. Kongekrabbe fanget i kvoteregulert område må landes innenfor det allerede kvoteregulerte området.

Venstre vil gi framtidige generasjoner mulighet til å nyte godt av disse ressursene. Vi er opptatt av å ta vare på naturen. Vi mener vi må forhindre videre spredning av kongekrabbe, og vi må drive et fiske i tråd med målet om å holde bestanden av kongekrabbe så lav som mulig. Derfor mener vi man eventuelt må utrede muligheten for å flytte dagens grense for det kvoteregulerte kongekrabbefisket i Øst-Finnmark til den tidligere fylkesgrensen mellom Finnmark og Troms og fokusere spesielt på de miljømessige konsekvensene av en eventuell åpning av kvoteregulert fiske også vest for Finnmark.

Så har jeg noen kommentarer til det såkalte desimeringsfisket, som etter min mening ikke har fungert optimalt. Jeg tror at hvis en skal fortsette å ha et desimeringsfiske, må det til en premiering hvis man ønsker å ha et

optimalisert opplegg av det. Da må man også vurdere om man skal prissette småkrabber i vest, slik at også båtene der har mulighet til å redusere den bestanden på vandringsen videre vestover.

Representanten Adelsten Iversen tok opp et justert forslag, forslag nr. 2, fra mindretallet. Det kommer også Venstre til å støtte.

Så en liten kommentar til forslag nr. 3: Dette kravet ligger der per i dag og vil bli videreført, så etter min mening virker det ganske unødvendig.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Steinar Reiten (KrF) [11:30:12]: Kongekrabben er både en verdifull ressurs og en fremmed art som gjør skade på det tradisjonelle fisket. Prinsippet som har vært lagt grunn, er at kongekrabbe er en viktig ressurs å høste i områder der den har etablert seg, men det er ikke ønskelig at den sprer seg videre. Derfor har vi også hatt desimeringsfiske etter kongekrabbe. Det todelte forvaltningsregimet har vært vellykket, det har bidratt effektivt til å begrense videre spredning utenfor det kvoteregulerte området.

Samtidig er det en kjensgjerning at kongekrabben etter hvert har blitt en svært innbringende ressurs for fartøy og landanlegg i det kvoteregulerte området, noe som i sin tur har ført til en forskyvning av landingsmønstre og antall fartøy i Finnmark.

Av de elleve innspillene som har kommet inn i denne saken, er det bare ett som er negativt til å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket, mens de ti andre innspillene støtter utvidelsen av deltakelsen i fisket etter kongekrabbe.

Innspill fra de største fiskeriorganisasjonene, Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Nord, som organiserer fiske både i Øst- og Vest-Finnmark, støtter begge en utvidelse av deltakelsen i fiske etter kongekrabbe, og det veier tungt for oss i Kristelig Folkeparti. Fiskarlaget Nord påpeker at det må tas grep for å bidra til en fordeling av kongekrabbekvoten som i større grad kompenserer den aktive fiskeren som faktisk er plaget med kongekrabben i annet fiskeri. Norges Fiskarlag påpeker at endringene som foreslås, vil bidra til større stabilitet og forutsigbarhet for næringen, og ønsker en gjennomgang av rammebetingelsene for kongekrabbefiskerne for at denne gruppen skal få den stabiliteten og forutsigbarheten som de trenger.

For å bote på ulempene ved utvidelsen av deltakelsen i fiske etter kongekrabbe ber Norges Fiskarlag om at reguleringen som gjelder fiske etter kongekrabbe, blir forbedret ved at det bl.a. blir tatt grep for å bidra til en fordeling av kongekrabbekvoten som i større grad kompenserer de aktive fiskerne som faktisk er plaget med

kongekrabben i annet fiskeri. Det er sannsynlig at de aktive fiskerne i Vest-Finnmark har fått sitt opprinnelige fiskeri skadet av kongekrabbens inntreden, og det vil være naturlig å gi dem rett til å høste av denne ressursen på samme grunnlag som fiskere i Måsøy fikk adgang til å delta i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe i 2017.

Vi merket oss også høringsinnspillet fra Vest-Finnmark regionråd, som på en god måte dokumenterer det jeg tidligere var inne på med en forskyving av landingsmønster og fartøy fra vest til øst i Finnmark, og som i vest etter hvert blir oppfattet som å være på et kritisk nivå.

På dette grunnlaget støtter Kristelig Folkeparti forslagene som er fremmet av flertallet, selv om vi har forståelse for at dette ikke er ukontroversielt. Vi tror likevel det er gode endringer. Jeg vil samtidig få sagt at vi støtter forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, forutsatt at ordlyden blir endret, sånn som det ble sagt her.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:33:19]: Kongekrabben er en spesiell ressurs som må forvaltes riktig. Det er en introdusert art som ikke hører hjemme i, og som endrer, vårt økosystem, og den er til plage i annet fiske. Samtidig er den en verdifull ressurs. Kongekrabbefangsten har blitt viktig. Næringsaktørene, både fiskere og landindustri, har vært flinke til å skape et attraktivt produkt. Jeg oppfatter at det er bred enighet om prinsippene som ligger til grunn for forvaltningen av kongekrabbe.

Spørsmålet om å øke deltakelsen i det kvoteregulerte området med fartøyer fra hele Vest-Finnmark har vært behandlet av Stortinget tidligere, og som komiteen bemerker, har regjeringen allerede en prosess på dette.

Spørsmålet ble hørt i 2019 fra departementets side. Beslutningen den gang ble å ikke endre deltakelsen i fisket, men det ble varslet at regjeringen ville arbeide videre med å analysere konsekvensene av forslaget. Analysen er ikke ferdig, men det jeg kan si, er at vi i dag ikke har faglige innspill som fraråder å øke deltakelsen i dette fisket av hensyn til naturmangfold. Spørsmålet om å øke deltakelsen i det kvoteregulerte området etter kongekrabbe er derfor et fordelingsspørsmål, og spørsmålet er om verdiene i kongekrabbefisket kan deles på flere.

Stabilt høye kvoter og god pris i markedet har gitt meget god inntjening for dette tilleggss fisket og gir større rom for å øke deltakelsen i det. Jeg har merket meg at Norges Fiskarlag, som organiserer fiskere både i Øst- og Vest-Finnmark, støtter en utvidelse av deltakelsen. Jeg mener at dette er et viktig signal å lytte til.

Å inkludere fartøyer fra Vest-Finnmark i det kvoteregulerte området vil stille alle Finnmarks-fartøyer likt med hensyn til å utnytte det positive bidraget som kongekrabbefisket kan gi til lønnsomheten. Når end-

ringen i deltakelse gjøres gjeldende først fra reguleringsåret 2021, gir det oss noe tid til å innrette oss på en god måte.

Når det gjelder forslaget del to, har også regjeringen tidligere signalisert at trinnene i kvotemodellen skal justeres opp, og jeg skal følge opp Stortingets anmodning om en opptrappingsmodell på egnet måte.

Jeg registrerer også at det blir bedt om at vi utreder mulighetene for å utvide kommersielle områder til hele Finnmark. Dette er et arbeid som allerede er startet, og som jeg nå vil følge opp.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [11:36:08]: Som ministeren nettopp sa, holder man på med en analyse, som ikke er ferdig. Men på tross av at den ikke er ferdig, har vi altså en sak her hvor vi gjør veldig klare vedtak. Mener kanskje fiskeriministeren – med tanke på det vi har sett i fiskeripolitikken nå over tid, at vi gjør endringer litt for kjapt, uten utredninger – at det ville vært bedre å gå for mindretallets forslag om å gjøre en utredning av dette, men som også kunne vært klar til kvoteåret 2021?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:36:43]: Dette er jo ikke en ukjent sak, det er en diskusjon som har pågått nær sagt omtrent i generasjoner. Jeg vil også si at departementet allerede i fjor startet en prosess på spørsmålet, som vi egentlig er i slutfasen av, og der også Sametinget har blitt konsultert.

Når det gjelder spørsmålet om når man skal iverksette, tar vi til etterretning at stortingsflertallet ønsker å fordele kvoter på en annen måte enn tidligere, og som jeg sa i innlegget mitt, er det ikke noen naturfaglige råd som tilsier at man ikke kan øke deltakelsen. Det er kun et fordelingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:37:23]: Spørsmålet var om dette er ferdig utredet, og da spør jeg på nytt: Mener fiskeriministeren at denne saken er tilstrekkelig utredet til å innføres?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:37:33]: Som jeg svarte i sted, er vi i slutfasen av utredningsprosessen som har vært i gang siden i fjor, og det er ikke noen naturfaglige råd som tilsier at man ikke kan endre deltakelsen i fisket.

Cecilie Myrseth (A) [11:37:53]: Et siste spørsmål: Er det noen innspill som tilsier at man ikke burde gjort dette så raskt?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:38:03]: Jeg har for så vidt allerede svart på det. Dette er et fordelings-spørsmål, og det er ingen faglige råd som tilsier at man

ikke kan øke deltakelsen i fisket, slik som det foreslås fra flertallet i Stortinget.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:38:25]: Flere representanter har tatt til orde for at det ikke har vært reelle konsultasjoner med Sametinget. Etter det jeg kjenner til, ble det gjennomført konsultasjon med Sametinget i saken i etterkant av at tidligere fiskeriminister Harald Tom Nesvik sendte saken ut på høring i fjor. Kan statsråden bekrefte det? Og medfører det ikke riktighet at konsultasjonsplikten med Sametinget er hos regjeringen, og at Stortinget ikke er omfattet av konsultasjonsplikten?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:38:57]: Jeg vil gi representanten helt rett i replikken hans. Regjeringen har fulgt konsultasjonsplikten sånn som det skal gjøres i denne saken.

Geir Pollestad (Sp) [11:39:21]: Lat meg starta med å be statsråden vera forsiktig med å uttala seg for bastant om kva som gjeld for Stortinget om konsultasjon med Sametinget. Der vil eg visa til eit brev frå presidentskapet som kjem med nærare orienteringar om det. Men lat no det ligga.

Som oftast når det er fiskerisaker, er det noko som er litt sånn nytt med prosessen, litt vanskeleg å forstå. Her har altså statsråden hatt ei høyring. Det har kome 41 høyringsinnspel. Det har vore ei utgreiing. Folk har bidrege. Men så kjem berre Stortinget inn og gjer eit vedtak.

Då er mitt spørsmål: Hadde ikkje statsråden vore meir komfortabel med at det låg eit fagleg grunnlag frå departementet til grunn før hans eigne regjeringsparti og Framstegspartiet gjorde vedtak, eller er dette ei form for initiativ i Stortinget og styring frå Stortinget som statsråden trivst vel med?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:40:21]: Vi skulle gjerne ha slutført den utredningen som er på gang, men som jeg nevnte i mitt innlegg, har vi ingen faglige råd som tilsier at man ikke kan øke deltakelsen. Dette er et fordelings spørsmål. Det er kanskje viktig å gjøre oppmerksom på at det er et tilleggsfiskeri. Det er betydelige inntekter, og inntektene vil variere alt etter størrelse på kvoten og hvilken pris man får for kongekrabben. Stortinget står på en måte fritt til å kunne øke deltakelsen. Det er ingen naturvitenskapelige råd som tilsier at man ikke kan gjøre det.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [11:41:08]: Dette handler for det første om hvem som skal få fiske, og hvor mye man skal tjene på dette fisket. Kystfiskarlaget har lagt fram et forslag. Jeg vet ikke om det er sendt til statsråden, men jeg vet at innholdet er i samsvar med det som Senterpartiet og den øvrige opposisjonen mener,

at man må se på en helhetlig forvaltning i hele Finnmark. Hvis man hadde hatt denne forvaltningen, ville ikke inntektstapet blitt stort for dem som har vært vant til å fiske, og dermed hadde ikke grunnlaget for krig vært til stede. Hvorfor har man ikke hensyntatt dette?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:42:00]: Jeg vil gi representanten rett i at det for så vidt er en kamp om ressurser, og det er også et spørsmål om å dele godene, som enkelte partier har brukt som slagord. Jeg er også klar over at det har vært en lang og het diskusjon i nær sagt årtier rundt fordeling av disse ressursene. Jeg tror at man må passe på å håndtere dette på en god måte, så det ikke blir kaos på feltene. Det tror jeg vil løse seg ganske greit.

Så er det bare sånn at det er en tilleggsinntekt her på kanskje opp mot en halv million kroner i året. Det er et endret mønster på en del fartøy fra Vest-Finnmark til Øst-Finnmark over år, som Vest-Finnmark Rådet har uttalt i sin uttalelse, som man også bør ha med i vurderingen. Det er en vanskelig sak, og det er ikke noen eksakt fasit på det, men den får vi ut fra både prisen på krabben og størrelsen på kvotene.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:43:13]: Norsk kongekrabbeforvaltning er basert på to prinsipper: De som får sitt opprinnelige fiskeri skadet etter kongekrabbens inntreden, er de som også skal ha rett til å høste av den, og kongekrabbefisket skal ikke være hovedfiskeri, men en supplerende fangst for dem som er berørt av problemene med kongekrabben i sine fiskerier.

Kongekrabben er i økende grad en vesentlig utfordring for aktive fiskere også i Vest-Finnmark, hvor det foregår et desimeringsfiske etter kongekrabbe. De får bruk ødelagt av kongekrabbe, og tradisjonelle fiskefelt blir utilgjengelige fordi de er fulle av krabbeteiner.

I desimeringsområdet er det fritt fiske, og hvem som helst kan sette ut så mange krabbeteiner som de vil – til og med jeg. De ulempene har Havforskningsinstituttet ikke regnet med når de har hevdet at fiskere i vest ikke har utfordringer med kongekrabbens inntreden. Disse forholdene tilsier at de aktive fiskerne i Rest-Finnmark også skal ha rett til å høste av kongekrabben i det kvoteregulerte området.

Ser man på utviklingen i antall fartøy i Finnmark, er den skremmende. Antallet fartøy totalt sett i Finnmark er ikke vesentlig endret de siste ti–tolv årene, men ser man på fordelingen mellom dem som har kvoterettigheter, og dem som ikke har kvoterettigheter i Rest-Finnmark, er det urovekkende. Her er tallene veldig klare:

Antallet fartøy i det kvoteregulerte området har økt med over 45 pst., til godt over 700–750 fartøy. I samme periode har antallet fartøy blitt redusert med over 40 pst., til i underkant av 200 fartøy i Vest-Finnmark. Det er en uheldig utvikling som flertallet i komiteen har merket seg, bortsett fra medlemmet fra SV.

Dersom man oppriktig ønsker å ta vare på den aktive fiskeren i Rest-Finnmark, må det tas grep nå. Det er ingen tid å miste.

Et mindretall i komiteen foreslår ytterligere utredninger før en beslutning fattes. Det virker på meg som om Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke ønsker å ha aktive fiskere og kystsamfunn i Vest-Finnmark. De vil ta tiden til hjelp for å seigpine de siste aktive fiskerne og avvikle fiskerier og kystsamfunn i Vest-Finnmark. Det er skuffende at Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet ikke er villige til å dele på godene for å bevare den aktive fiskeren og kystsamfunn i Vest-Finnmark. De velger å se bort fra høringsinnspill fra fiskeriorganisasjoner som organiserer fiskere i både Øst- og Vest-Finnmark, som Fiskarlaget Nord og Norges Fiskarlag.

Avslutningsvis vil jeg takke regjeringspartiene for samarbeidet og for at de har lyttet til de innspillene som har kommet fra fiskeriorganisasjonene.

Fremskrittspartiet vil også støtte forslag nr. 2, nå når det har blitt endret av forslagsstillerne.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [11:46:37]: Årsaken til at krabben er så viktig, hadde vi for en stund siden en debatt om, nemlig i forbindelse med kvotemeldingen, da vi fikk konstatert hvordan man vil at det skal kjøres videre framover. Det gir ikke grobunn for noe mer fiskeriaktivitet langs Finnmarkskysten. Det er for lite kvoter, og det er for dyrt å kjøpe kvoter – jeg tenker da på torskekvoter. Det er klart at denne krabben kan være med på å forsinke det som skjer, men det er det som er det viktige totalt sett i denne saken.

Vi vet også at vi nå får Riksrevisjonens rapport, som jeg regner med kommer til å bli grundig vurdert i denne salen. De har allerede påpekt at vi kanskje har vært på litt feil kurs.

Et av prinsippene for å kunne fiske krabbe har vært at krabben skal være en plage. Krabben krabber, og den krabber sørover. Den har kommet langt sørover. Det blir stadig mer krabbe i vestfylket. Om en ser på de tonnene som har blitt tatt opp i det frie fisket – desimeringsfisket, som det kalles – er det betydelige mengder krabbe som er tatt. Om man hadde fordelt den krabben på hele fylket, ville man ikke ha fått noen stor nedgang i inntektene til de fiskerne som har vært inne fra før.

I dag må en fiske for 200 000 kr for å få lov til å delta. For mange er det vanskelig å fiske for 200 000 kr, spesielt i de områdene hvor torsken eller annen fisk er borte.

Ofte har man små båter, og man skal gå langt for å få hentet torsk.

Det er viktig at Sametinget blir hørt. Når de sier – se nest i en telefon til meg i går kveld – at de ikke er hørt i denne saken, synes jeg det er skremmende. Fiskarlaget er de som er hørt, mens Kystfiskarlaget, som har en litt annen tilnærming til denne saken, og som ikke ønsker den konflikten som det legges opp til nå, ikke blir hørt.

Geir Pollestad (Sp) [11:49:49] (leiar i komiteen): Dette er definitivt ei krevjande sak, som eg likar å seia, eller vanskeleg sak. Det er ingen tvil om at det forslaget som Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV har, òg vil opna for denne endringa i 2021, men det er noko med måten ein gjer dette på.

Lat meg ta eitt eksempel. Ein er veldig høg og mørk på at det er kome elleve innspel til komiteen. Ti av dei er positive, og eitt er negativt. Men ein nemner altså ikkje at departementet har hatt ein høyringsrunde som har gjeve 41 innspel. 13 innspel er positive, 27 innspel er negative, og eitt er nøytralt. Det finn ein ikkje verdtt å nemna, og det synest eg er veldig, veldig rart.

No meiner eg jo òg at å telja høyringsinnspel er ein dårleg måte å driva politikk på. Det er ikkje sånn ein gjer det, det skal vera argumenta i høyringsinnspela som gjeld. Det er klart at departementet har høyrte og hatt konsultasjonar med Sametinget, men det ligg ikkje noko dokument frå regjeringa til grunn for den saka me diskuterer i dag. Så det er jo for statsråden sitt eige behag dei er vortne konsulterte, og det er ikkje konsultasjon. Konsultasjon er at dette vert gjennomført etter dei prosessane som er, og så kjem ein til Stortinget med ei sak, ein proposisjon, ei melding der dette er omtalt på ein ordentleg måte.

I løpet av desse åra i næringskomiteen har eg mange gonger skrytt av representanten frå Kristeleg Folkeparti, Steinar Reiten, for å vera veldig grundig og skikkeleg. Men no har det vorte litt meir bonanza og bingo over politikkutforminga. Det synest eg er veldig synd på eit så viktig område, og der me har tid til å gjera dette.

Realiteten i saka no, som ligg i dette med at ein skal ha ein opptrappingsplan for aktivitetskravet, er at det vert ikkje meir kongekrabbe – me kan ikkje vedta meir kongekrabbe på Stortinget. Så nokon må mista for at andre skal få, og det er difor ein skruer opp aktivitetskravet – dei minste fiskarane aust i Finnmark skal mista retten til å fanga kongekrabbe, sånn at fiskarar i vest skal få. Ja, eg unner fiskarane i vest å få dette. Eg meiner me skal vurdere å utvida kongekrabbeområdet òg. Men ein bør vera ærleg og fortelja fiskarane med dei minste båtane i aust at ein har tenkt å ta frå dei kongekrabbekvotane, for det er det ein gjer. Det er realiteten, og det ville ha stått i ei stortingsmelding eller ein proposisjon frå regjeringa,

men det står ikkje når ein behandlar politikk i form av innspel.

Det kan godt vera at slike innspel kan vera viktige, men her var det ein prosess som gjekk, som me kunne ha diskutert i Stortinget i haust og teke ei avgjerd som kunne ha vore gjeldande for kvoteåret 2021. Det er veldig synd at ein ikkje vel den modellen.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [11:53:02]: Når det gjelder det med økt kontroll, som et enstemmig storting ser ut til å lande på, vil jeg si at det er veldig viktig at det er bred enighet rundt det. Det er meget bra.

Jeg har lyst til å si at regjeringen fokuserer veldig sterkt på det med ressurskontroll. Det gjelder ikke bare kongekrabbe, men alle våre marine ressurser. Det er en veldig viktig del av den bærekraftige forvaltningen av fiskebestandene og de marine ressursene, som vi har lyktes veldig godt med, og som gjør at det også er noe å fiske til neste år. Vi har hatt stor suksess med godt samarbeid med våre naboer i øst, Russland spesielt, og det arbeidet må fortsette.

Vi har allerede innført strengere regler vedrørende spøkelsesfiske og røkting av krabbeteiner, nettopp for å få slutt på spøkelsesfisket som foregår rundt omkring langs kysten, og opplever også at det er sterk støtte til det.

Nå er vi også i gang med å følge opp NOU-en om bedre ressurskontroll. Det er sendt ut et høringsbrev hvor en rekke helt nødvendige tiltak beskrives. Jeg har bare lyst til fra denne talerstolen å varsle at det er veldig viktig at vi får strengere ressurskontroll og bedre kontroll enn det vi har hatt.

Det er veldig bra at et enstemmig storting slutter seg til det forslaget som er fremmet. Det gir oss en tyngde i arbeidet videre for å få til enda bedre ressurskontroll.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:54:55]: Jeg synes det er litt spesielt at representanter går på talerstolen og hevder at noen vil ta kongekrabbekvoter fra noen. Det er ikke det vi diskuterer i denne saken. Man skal se på aktivitetskravet, det er ikke dermed sagt at man skal ta fra noen kvoter. Kanskje man må justere dem opp eller ned – det får vi komme tilbake til.

Så vil jeg bare opplyse om at det er et skille mellom storting og regjering. Regjeringen hadde en høringsrunde og har fått sine innspill, Stortinget har også hatt sin høringsrunde og fått elleve innspill. Vi velger å lytte til fiskerorganisasjonene som organiserer fiskere både i øst- og vestfylket, og deres anbefalinger. Den rød-grønne opposisjonen velger å se bort fra høringsinnspillene fra fiskerorganisasjonene, som Fiskarlaget Nord og Norges Fiskarlag. Fiskarlaget Nord og Norges Fiskarlag skriver at «det må gjøres grep for å bidra til en fordeling av kongekrabbekvoter». De skriver også: «(...) å inkludere

de resterende kommunene i Vest-Finnmark fremstår som riktigst. Dette av hensyn til lønnsomhet og derav stabilitet og forutsigbarhet for næringa.»

De mener en slik endring ikke vil endre på forvaltningsprinsippene i kongekrabbeforvaltningen.

Steinar Reiten (KrF) [11:56:45]: Dette er nok en liten kommentar til representanten Pollestad: Jeg takker for å få høre at jeg vanligvis er grundig. Vi har ikke hatt noen bonanzatilnærming i denne saken heller, jeg har faktisk gått igjennom de høringsuttalelsene fra 2019 som representanten Pollestad refererte til. Der var det bl.a. en veldig god og balansert uttalelse fra Sametinget, som vi også har lest. Det som kjennetegner høringsuttalelsene, er som forventet nokså forutsigbart. De som uttaler seg i øst, enten det er kommuner eller fiskere, er imot, de som uttaler seg fra Vest-Finnmark, er for. Derfor har vi valgt å vektlegge særlig det som er kommet fra organisasjoner som representerer fiskerne selv: Fiskarlaget, Fiskarlaget Nord, Vest-Finnmark Kystfiskarlag og sist, men ikke minst, som jeg sa, uttalelsen fra Vest-Finnmark regionråd. Så vi mener vi har gjort jobben. Vi har gått grundig inn i dette, og vår konklusjon er ikke fattet på et lettvinnt grunnlag.

Cecilie Myrseth (A) [11:58:09]: Det har jo nå vært slått ettertrykkelig fast at prosessen i denne saken har vært rimelig ikke til stede.

Jeg vil minne om hva slags tid vi er inne i. Det meste av tiden det siste året, ikke minst de siste månedene, har gått til en annen veldig viktig, stor fiskeripolitisk sak, nemlig kvotemeldingen, samtidig som vi står oppe i en ganske krevende situasjon som både storting og regjering er nødt til å håndtere. Derfor er det ekstra viktig å gjøre disse prosessene gode. Det kan høres kjedelig ut bare å drive og snakke om prosess, men spesielt i konfliktfylte saker er det viktig med gode prosesser – der man setter kunnskap først, der man lytter og er forutsigbar. Det er man overhodet ikke i denne saken.

Arbeiderpartiet er åpne for å gjøre endringer. I forslaget som vi er en del av, sier vi til og med at de endringene som eventuelt skulle komme i en utredning, må være klare til kvoteåret 2020/2021. Det ville vært en ryddig og ordentlig måte å gjøre dette på.

Det vil uansett alltid være konflikt i en sak som handler om fordeling, om rettigheter, men jeg synes det er utrolig trist at vi f.eks. ikke har hatt konsultasjoner med Sametinget. Jeg skjønner at det reageres på det. Det er Stortingets selvstendige ansvar.

Så vil jeg si at det som også kom fram i Riksrevisjonens rapport, ikke minst handlet om kystsamfunnene. Veldig mange kystsamfunn er blitt svekket over tid, mot den politiske viljen. Det er ikke det vi har ønsket, det er ikke det som har vært de politiske målsettingene, ikke

minst gjelder det i øst. Så jeg skjønner at det er reaksjoner.

Også jeg vet at det er mange som er glade for endringen, men jeg mener at vi som storting er nødt til å være ryddige og skikkelige i disse sakene i stedet for kjapt å komme med et godt oppslag eller en god sak som kanskje er viktig i en krevende tid. Vi må være grundige i det vi gjør. Det har vi ikke vært her, og jeg er bekymret for at vi nå skaper mer konflikt i stedet for å gjøre dette skikkelig.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [12:00:50]: I et intervju i Sør-Varanger Avis sier representanten Tom-Christer Nilsen at fiskere som nå har hatt kvote, sannsynligvis vil gå med et tap på ca. 18 pst. For dem som vet dette, vil det ligge på rundt 90 000 kr. I tillegg har jeg veldig lyst til å si at det med mindretallets forslag også ville vært ferdigbehandlet, slik at man kunne hatt det klart til 2021.

André N. Skjelstad (V) [12:01:54]: Hvis man leser merknadene og forslagene, er i utgangspunktet ikke ulikhetene så veldig store, og da er det en litt merkelig foreteelse at vi allikevel kjører en ny prosessdebatt, som vi ble godt vant med under kvotemeldingen. Det er tydeligvis det som har blitt det interessante. Det er også å merke seg at den eneste i tillegg til meg som nevnte at dette er en uønsket art, var Tom-Christer Nilsen. Det er jo i utgangspunktet det. Da er det litt forunderlig at en ikke tar tak i det og nevner det under innleggene. Man nevner fritt fiske eller desimeringsfiske. Så kan en selvfølgelig bruke noen ord på å spørre om det har fungert optimalt, ettersom det kan se ut som at kongekrabben vandrer videre. Det er ikke til å komme fra at dette har noen klare sammenhenger med det resterende fisket i Finnmark.

Ellers er det å si til det som representanten Geir Adelsten Iversen nevnte, at de forslagene som opposisjonen har fremmet, i utgangspunktet vil ha akkurat de samme konsekvensene når man fordeler for hele Finnmark. Jeg trodde i min naivitet at selv om dette selvfølgelig er en stor ressurs for deler av Finnmark, var det også en målsetting at vi skulle klare å stoppe vandringen til kongekrabben, sånn at den ikke kommer lenger sør. Jeg skjønner at representanten Adelsten Iversen tydeligvis ikke er så opptatt av det.

Katrine Boel Gregussen (SV) [12:04:07]: Det var flere ting her som jeg følte behov for å kommentere. Først til representanten Strifeldt: Det er jo ikke sånn at man velger å se bort fra innspillene, men jeg synes kanskje at nettopp innspillene har vist at man ikke nødvendigvis har landet på feil konklusjon, eller at flertallet tar feil, men at både debatten og de tilbakemeldingene man

har fått i denne saken, viser at det trengs mer informasjon.

Til den siste representanten som var på talerstolen, tenker jeg at svaret på en måte blir det samme, at det ikke handler om at resultatet kanskje hadde blitt annerledes, men at det hadde vært lettere å stille seg bak resultatet hvis man fant ut at det var det som var det lureste. Det er jeg litt usikker på om jeg synes at man har. Jeg synes ikke at de svarene vi har fått verken i debatten nå eller på forhånd, har vært tilfredsstillende nok. Tvert imot viser det at dette kan skape større utfordringer heller enn løsninger, og da er man jo på feil spor, med respekt å melde. Jeg er bekymret for at hvis man forhaster seg med dette vedtaket uten en god nok prosess, er man med på å ødelegge for det gode miljøet man har på havet utenfor Finnmark. Da tenker jeg at det ville vært mer konstruktivt å hente inn og samle informasjon og få en større totalvurdering for nettopp å kunne sette inn de tiltakene som er til det beste for fiskerne, og være sikker på at det er det man er med på å gjøre, for det føler jeg ikke at man er.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [12:06:07]: Det fiskes jo krabbe vest for Nordkapp – det såkalte desimeringsfisket. Det er et betydelig fiske – nå har jeg ikke tallene i hodet, men det har helt sikkert fiskeriministeren. Det er tatt opp atskillige tonn, det utgjør faktisk så mye at om man hadde tatt det sammen med det som var tatt i øst, ville det være minimalt samtlige hadde gått ned i total inntekt. Et desimeringsfiske vil det fortsatt være om man flytter grensen til Finnmark slik som Finnmark var. Det vil jo måtte fiskes tomt, for man ønsker jo ikke at krabben skal krabbe sørover. Det som har vært litt av utfordringen med det fisket som har vært nå, er at man kanskje har brukt litt feil utstyr, man har brukt de samme teinene som man har brukt i det ordinære fisket. Dermed krabber den minste krabben faktisk gjennom teinen og videre sørover. Det burde man kanskje se litt på senere, at man har en annen type teine.

Mitt ønske er å prøve å unngå den konflikten man legger opp til nå, for konflikt kommer det til å bli mellom øst og vest. Og det er konflikt mellom øst og vest etter at dette forslaget kom. Jeg bor vest i Finnmark. Jeg snakket så vidt med Reiten om dette. Han sier til meg: Men du skal jo være glad, for dere får jo krabbe i Hasvik. Jeg er glad for at Hasvik får krabbe, men samtidig er det med en bismak på grunn av at de som bor i øst, taper på dette. Og det er ikke bra. I vest har man muligheter til å fiske litt mer av både hyse, sei og torsk enn man kanskje får tak i på en del plasser i øst. Sånn er det bare.

Presidenten: Representanten Bengt Rune Strifeldt har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:08:50]: Flere har vært oppe og sagt at prosessen ikke har vært god. Saksbehandlingen har vært på vanlig måte – som når næringskomiteen på Stortinget behandler andre saker. Det har vært skriftlig høring. Det har kommet elleve høringsinnspill – ett var negativt, ti var positive. Til representanten Adelsten Iversen: Flertallet har en merknad om å utrede muligheten for å flytte dagens grense til tidligere grense mellom Troms og Finnmark. Men den ønsket ikke Senterpartiet å gå inn i.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [12:09:35]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnevernloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.) (Innst. 310 L (2019–2020), jf. Prop. 84 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ynske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Silje Hjemdal (FrP) [12:10:15] (ordfører for saken): Jeg vil begynne med å takke komiteen for et godt samarbeid i denne saken. Jeg vil også takke spesielt for det engasjementet hele komiteen viser for barn og unge og familier som trenger hjelp. Jeg synes det i denne saken også er viktig å understreke at vi har fått veldig mange gode innspill. Det er mange engasjerte både enkeltmennesker og organisasjoner der ute som er pådrivere for et bedre barnevern.

Saken dreier seg om flere forslag til endringer i barnevernsloven, og det som er felles for de foreslåtte endringene, er at det skal styrke rettssikkerheten til barn og foreldre. Regjeringen har varslet at det vil fremmes en større endring av barnevernsloven, som vil komme neste vår. De endringene som foreslås i dag, antas å kunne behandles uavhengig av de endringene som vil komme på et senere tidspunkt.

Heldigvis er det slik i dag at de fleste barn og familier klarer seg uten hjelp fra barnevernet og det offentlige hjelpeapparatet, men vi vet også at det er de som trenger hjelp. Undersøkelser viser at det store antallet saker løses til det beste for de involverte, men det er også saker som ikke løser seg, og da er det viktig å sikre rettssikkerheten for de involverte.

Det er fem endringer i denne saken, og jeg skal kort gå igjennom noen av dem. Det foreslås bl.a. innføring av samtaleprosess som varig ordning i fylkesnemndene. Dette prosjektet har hatt svært gode resultater der det har blitt gjennomført. Samtaleprosess kan senke konfliktnivået mellom barnevernstjenesten og foreldrene og sist, men ikke minst, bidra til færre tvangsvedtak.

Det foreslås også økt aldersgrense for rett til ettervern, noe jeg er spesielt glad for fordi Fremskrittspartiet har jobbet for dette i mange år. I den anledning ønsker jeg å gi en spesiell takk – selv om det er mange som har vært engasjert i saken – til Landsforeningen for barnevernsbarn, som har hatt dette som en av sine aller, aller viktigste saker.

Det forslaget som kanskje er mest omdiskutert, er den årlige tilstandsrapporteringen til kommunestyrene. Det er absolutt på høy tid at dette kommer. Det er ikke omdiskutert fordi det er uenighet om å innføre et sånt krav, men i komiteen er det litt uenighet om dette burde være forskriftsfestet eller ikke når det gjelder innretningen av rapporteringen.

Komiteens flertall merker seg at det kan være hensiktsmessig med en forskriftsfesting av rapporteringen. På den måten sikres kvaliteten på innholdet samtidig som rapportene også blir sammenlignbare mellom kommuner.

Kari Henriksen (A) [12:13:27]: Velkommen til vikaren for barne- og familieministeren! Det er hyggelig første dag i Stortinget å ha en så god sak. Takk også til saksordføreren for en god håndtering av denne saken.

De vedtakene vi gjør her i dag, er viktige. Jeg vil gi honnør til dem som har jobbet for dette: Landsforeningen for barnevernsbarn, BarnevernsProffene og ansattes organisasjoner, som bl.a. har jobbet for utvidet etterverngrense lenge. Det har også Arbeiderpartiet foreslått tidligere – både utvidet etterverngrense og samtaleprosess i fylkeskommunene. Vi har også foreslått årlig rapportering til kommunestyrene. Så dette er forslag som det er bred politisk enighet om.

Vi mener at tiltakene og de vedtakene vi fatter i dag, på en bedre måte vil kunne ivareta utfordringer barn og familier har. Likevel vil jeg bruke anledningen til å peke på noen utfordringer. Det ene er rapportering. Som saksordføreren sa, var det en del diskusjon om dette med rapportering, om det skulle forskriftsfestes eller ikke. Arbeiderpartiet har landet på en forskriftsfesting, men vi er veldig opptatt av at rapporteringen skal komme nedenfra. Kvalitetsmålerne og hvordan rapporteringen skal innrettes, og hvilke utfordringer kommunen har, må komme fra brukerorganisasjonene og fra de ansatte i tjenesten, sånn at det virkelig gjenspeiler hver enkelt kommunes behov, og ikke statens behov for en

ytterligere rapport. Det er veldig viktig for oss – og at det skal være en kvalitetsrapportering som ligger til grunn.

Så til det andre punktet som jeg vil peke på. Det er personell. Før vi fikk pandemien, var det en klar melding om at det var mangel på ansatte, og den kom fra mange hold, fra brukerorganisasjoner og ansatte i Barneombudet, fra heierna-kampanjen osv. Regjeringa har ikke lyttet til disse, men likevel skriver den i sin egen høringsuttalelse om kompetanse i barnevernet i mars i år at denne manglende kapasiteten og turnoveren kan gå ut over kvaliteten og være en svikt i barnevernstjenesten. Det er ganske alvorlig at en regjering selv sier at dette kan være svikt, mens den gang på gang ikke har vært villig til å foreta seg noe for å rette opp dette problemet og altså sørge for at det blir flere ansatte i barnevernet.

Derfor er jeg litt bekymret for at disse forslagene vil være forslag som er veldig fine på papiret, men som det blir vanskelig å realisere, fordi det rett og slett er mangel på folk ute i barnevernstjenesten til å følge opp disse gode tiltakene.

Presidenten: Vil representanten ta opp det forslaget Arbeidarpartiet er ein del av?

Kari Henriksen (A) [12:16:28]: Det vil representanten.

Presidenten: Då har representanten Kari Henriksen teke opp det forslaget Arbeidarpartiet er ein del av.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:16:43] (komiteens leder): Det er hyggelig å ha et innlegg i en så viktig sak med vikarstatsråd. Hyggelig å se henne her.

Denne proposisjonen foreslår nødvendige og riktige endringer i barnevernsloven. Det kommer samtaleprosess – jeg skal si mer om det etterpå, men det skal nå bli en varig ordning i fylkesnemndene. Det foreslås å øke aldersgrensen for rett til ettervern til 25 år. Det foreslås videre bedre beskyttelse av barn med skjult adresse, og det foreslås innføring av krav om en årlig tilstandsrapport til det enkelte kommunestyre.

Når staten skal overta omsorgen for et barn, er det noe av det mest inngripende en stat kan gjøre. En del omsorgsoverdragelser er frivillige, men mange skjer også uten foreldrenes samtykke. Det er her samtaleprosess kommer inn. En samtaleprosess er et alternativ til behandling av tvangssaker i fylkesnemndene og innebærer at nemndlederen tar initiativ til samtaler med partene. Det skal søkes enighet mellom partene. Formålet med denne prosessen er å bringe partene sammen for å få en felles forståelse av faktiske forhold eller konflikttemaer. Det skal bedre kommunikasjonen og gi økt forståelse, og samtalen skal også kunne legge til rette for

f.eks. midlertidige ordninger. Jeg tenker dette er et stort og viktig skritt i riktig retning av rett og slett å unngå en del ankesaker og se om man kan få til frivillige løsninger. Jeg er veldig glad for at dette nå blir hjemlet i lov.

Landsforeningen for barnevernsbarn og Forandlingsfabrikken ved BarnevernsProffene har også vært veldig opptatt av barnets beste og at barnets beste skal ivaretas i alle ledd.

Mange barn og unge trenger oppfølging i lang tid, og det er gledelig at det nå er lovpålagt ettervern fram til 25 år. Granavolden-erklæringen foreslo at aldersgrensen skulle heves, nettopp for å hindre at barn som har opplevd omsorgssvikt, faller utenfor som unge voksne. Forslaget har fått bred støtte i høringen, og det har nær sammenheng med regjeringens klare mål om å redusere utenforskap blant unge voksne. Forslaget vil bidra til å styrke ettervernet og gi bedre oppfølging av skolegang som kanskje er tapt, tilvenning til å bo i egen leilighet eller rett og slett å ha et fast og trygt opplegg rundt seg. Jeg er veldig glad for at det som skal gjelde i den nye loven som kommer, også vedtas nå, for dette haster.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:19:53]: Senterpartiet ønsker forslagene i proposisjonen velkommen. Utvidet aldersgrense for ettervern har vi som parti frontet en god stund, og vi er derfor selvfølgelig veldig glade for at det vedtas i dag. Det er avgjørende at ungdom som har barnevernserfaring, sikres gode tiltak fra barnevernet etter fylte 18 år, slik at de får god hjelp i overgangen til voksentilværelsen.

Men vi reagerer i likhet med KS på at regjeringen ikke foreslår å utvide det statlige betalingsansvaret for ettervernet. Senterpartiet mener at staten må være med og bidra finansielt for dette tiltaket, for en utvidelse av aldersgrensen vil ikke automatisk lede til at kvaliteten på ettervernet opprettholdes, i alle fall ikke om kommunøkonomien er stram. Vi fremmer derfor sammen med Arbeiderpartiet og SV forslag om at staten skal ha et betalingsansvar for ettervernet, og at det forlenges.

Kravet om årlig rapportering fra barnevernet til kommunestyret blir et viktig grep for å sikre at kommunestyret får innsikt og kunnskap om tilstanden i barnevernet. Det er allerede en etablert praksis i noen kommuner, og disse har gode erfaringer med dette.

Jeg registrerer at flere høringsinstanser var opptatt av at det blir stilt krav til utforming av og innhold i rapporteringen. Hele formålet med den er jo å styrke kommunens styring av barnevernstjenesten, og da kan det absolutt være formålstjenlig med noen føringer for hva en slik rapport bør eller skal inneholde, slik at vi får de ønskede effektene i tråd med intensjonene i forslaget.

Senterpartiet støtter som sagt de endringene som ligger i proposisjonen, og det er fordi det vil forbedre

barnevernet vårt. Vi vil også framover være aktive pådrivere for denne typen enkeltstående forbedringer i lovverket på dette feltet og støtter regjeringens arbeid i det. Men vi er like fullt veldig opptatt av at vi trenger en helhetlig gjennomgang av hele barnevernsfeltet så raskt som mulig, utført av et uavhengig granskingsutvalg, slik vi i Senterpartiet foreslo i et representantforslag forrige tirsdag. Det er for å se nærmere på hvordan vi i stort kan forbedre hele systemet, for å finne bedre måter å organisere hele feltet på, for å sørge for at rettssikkerheten til både barna og familiene i enda større grad blir ivaretatt, for å finne enda bedre måter å organisere og praktisere arbeidet på for de ansatte som har denne viktige, men veldig krevende jobben, og for å sørge for enda bedre vilkår for fosterhjem og fosterbarn – ikke minst for å sørge for at prinsippet om barns beste blir ivaretatt, alltid.

Det er altfor mange barn som har det fælt og trenger barnevernshjelp, da skal de få det. Da må det ikke være sånn som NRK avslørte denne uken, at en 14 år gammel gutt i Nordland fikk det mye verre da barnevernet overtok ansvaret for han. Det er uakseptabelt, og vi politikere må være villige til å gjøre alt vi kan for å unngå at det skjer – også å granske oss selv.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:23:07]: Dette er i hovedsak gode endringer i barnevernsloven, som har vært etterlyst. Det er bl.a. positivt med økt bruk av samtaleprosess i fylkesnemndene. Men der, som i alle andre endringer i loven, er det veldig viktig at dette foregår på barns premisser med barns medvirkning. Departementet vurderer om det skal lages en forskrift om barns medvirkning ved samtaleprosess, og til det er det bare å si at departementet bare kan invitere inn barna selv med en gang og la dem medvirke til utformingen av en sånn forskrift, for det trengs.

Et annet hovedgrep i denne lovendringen er innføring av krav om tilstandsrapportering til kommunestyrene. Blant de ansatte i barnevernet er det dessverre en ganske vanlig oppfatning at politikernes engasjement lokalt for barnevernet kommer først når tjenesten går over budsjett. Det gir et trist bilde av politikernes engasjement lokalt, selv om det selvfølgelig også gjøres mye bra. Derfor håper jeg dette kravet vil gi mer forståelse og mer engasjement for det jeg mener er den viktigste tjenesten vi har, nemlig beskyttelsen av barn.

Men fra andre deler av velferden har vi lært at krav om rapportering i seg selv ikke nødvendigvis er noen løsning på noe som helst. Åpenbart trengs det mer ressurser til det kommunale barnevernet – det foreslår SV – men vi må også sørge for at det rapporteres riktig om det viktigste. Derfor er det bra at flertallet i komiteen merker seg at flere høringsinstanser ber om en forskrift med krav til hvordan rapporteringen skal være.

Det aller viktigste i en sånn rapportering er selvfølgelig barnas egen oppfatning om barnevernstjenesten i sin kommune. Barns stemmer må aktivt hentes inn, sånn at lokalpolitikere vet hva barna selv mener om tjenesten som skal beskytte akkurat dem. I tillegg er det viktig å lytte til de ansattes advarsel om at tall og statistikk ikke alltid gir et riktig bilde av tjenesten. For å få til dette trenger kommunestyrene kvalitativ kunnskap, ikke bare kvantitativ statistikk og tall.

Til slutt er det bare å juble for at regjeringen endelig har lyttet og foreslår rett til ettervern for barn som har vært i barnevernet, opp til 25 år. Dette har barnevernsbarna kjempet for i mange år, og SV foreslo det i Stortinget senest i 2018. Men i en allerede presset barnevernstjeneste med altfor få ansatte går regjeringen mot å forlenge det statlige betalingsansvaret for ettervern. Det er snakk om 24 mill. kr i året. Det kan bety mye for personen som trenger hjelp, og det kan bety mye for kommunen, som ønsker å gi et godt tilbud, men regjeringen tar seg ikke råd til det. Det mener jeg er smålig. Hele poenget med å utvide retten til ettervern er å gi de unge voksne et bedre tilbud enn i dag. Da må vi bruke de ressursene som trengs, også.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:26:30]: Det er viktig å kjenne sin egen livshistorie og vite hva som har skjedd fra barndom til voksent liv. Menneskers identitet bygges gjerne rundt livshistorien, og det kan oppleves svært smertefullt om deler av denne fortellingen mangler, noe som dessverre ofte er tilfellet hos barn som har opplevd omsorgssvikt i oppveksten.

Det er viktig for nåtidens barn at de som voksne kan se tilbake på de grepene som er gjort i barndommen deres, og oppleve dem som riktige og rettferdige i etterkant. Derfor er jeg glad for at regjeringen nå jobber for en barnevernslov som skal ha barnet i sentrum for avgjørelsene og gi økt rettssikkerhet.

Barns omsorgsbehov kan vare mye lenger enn til de er 18 år. Man trenger fortsatt noen å ringe til når venner svikter, kjæresten slår opp eller vaskemaskinen slutter å fungere, noen å søke råd hos når man skal søke seg videre til høyskole og universitet – i det hele tatt ha noen i bakhånd når livet butter imot. Det er ekstra viktig for nettopp de barna som har opplevd ulike former for omsorgssvikt. Derfor er vi i Kristelig Folkeparti glade for at vi nå hever aldersgrensen for ettervern, sånn at færre av disse risikerer å falle utenfor samfunnet som voksne.

Det jobber svært mange kompetente, dyktige og engasjerte barnevernsansatte i kommuner rundt om i hele Norge som gjør sitt beste for at barna våre skal få en god og trygg oppvekst. Vår oppgave som politikere er å gi dem de verktøyene de trenger for å lykkes. En tilstandsrapport kan være et sånt nyttig grep som gjør at

kommunestyrene får bedre innsikt i hvordan de kan støtte, følge opp og prioritere ressursene best mulig. Bufdir har også laget en nyttebasert veileder som gir hjelp i rapporteringsarbeidet. På den måten kan vi øke barnas rettssikkerhet og kvalitet i omsorgstilbudet på tvers av kommunegrensene.

Et annet viktig punkt i proposisjonen er samtaleprosess i fylkesnemndene. Dessverre ser vi altfor ofte at konfliktnivået blir høyt i forbindelse med omsorgsovertakelser, spesielt når de gjøres med tvang. For alle parter er det viktig at konfliktnivået senkes, og at prosessen blir så skånsom som mulig for barnet og foreldrene. Omsorgsovertakelser er et av de mest inngripende tiltakene staten har i møte med familien, og da må vi møte familien med tillit og respekt. Å styrke samtaleprosessene er et viktig grep i nettopp dette.

Utenforskap, psykiske lidelser, traumatiske opplevelser – omsorgssvikt får veldig store konsekvenser for både samfunnet og det enkelte mennesket som opplever det. En god barndom har derimot store positive ringvirkninger, og derfor vil vi i Kristelig Folkeparti gjøre alt vi kan for å sørge for at barn får nettopp det.

Presidenten: Neste talar er statsråd Ida Lindtveit Røse, og me får ynskje ho velkomen på Stortingets talarstol.

Statsråd Ida Lindtveit Røse [12:29:35]: Takk for det.

Jeg er veldig glad for at et samlet storting støtter endringer i barnevernsloven. Barn som trenger hjelp fra barnevernet, er i en særlig sårbar situasjon. Det er helt avgjørende at barna og familien deres får den hjelpen de trenger, ikke minst når de trenger den. Slik kan vi forebygge bedre, og forslagene som vedtas i dag, er derfor viktige.

Som Stortinget er kjent med, tas det sikte på å fremme en ny barnevernslov neste vår. Forslagene i denne proposisjonen er forslag hvor det har vært ønskelig og også mulig med et raskere tidsløp.

Forsøk viser at samtaleprosess har vært et godt alternativ til ordinær prosess i fylkesnemndene. Det kan gi bedre forståelse mellom partene og bidra til et lavere konfliktnivå. Jeg er glad for at komiteen støtter at samtaleprosess innføres som en varig ordning.

De fleste ungdommer trenger hjelp med overgangen til voksenlivet. Det gjør også de som har barnevernserfaring. Jeg er derfor glad for at komiteen støtter forslaget om å utvide aldersgrensen for rett til ettervern til 25 år. Jeg har merket meg at mindretallet også vil forlenge Bufetats betalingsansvar for plasser i barnevernsinstitusjon og spesialiserte fosterhjem. I dag betaler kommunene kun en egenandel ved bruk av slike tiltak for ungdom under 20 år, og etter min vurdering bør dagens aldersgrense bestå. Formålet med ettervernet er nettopp å

gi støtte til en selvstendig voksertilværelse. Barnevernstjenesten må som ledd i ettervernet sørge for et godt samarbeid med andre tjenester, slik at ungdommene får riktig hjelp i etterkant av slike spesialiserte tiltak.

Kommuneledelsen må være tett på sin egen barnevernstjeneste, slik at de kan se kommunens helhetlige tjenestetilbud til barn og unge under ett. Krav om årlig tilstandsrapportering vil bidra til at kvaliteten og bemanningssituasjonen i den enkelte barnevernstjeneste jevnlig vil bli vurdert av kommunestyret.

Med de endringene som vedtas i dag, vil vi styrke rettssikkerheten og bidra til en bedre beskyttelse av de mest sårbare barna. Dette er ett av mange tiltak for å forbedre barnevernet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [12:32:25]: Regjeringas initiativ nå har tverrpolitisk støtte og er i stor grad en oppfølging av forhold som er tatt opp i Stortinget tidligere. Det har ikke manglet på statsråder som under koronavirushverdagen har uttrykt bekymring over sårbare barn. Derfor er det ikke til å tro at man ikke har fulgt opp og foreslått å styrke barnevernstjenesten med flere fagfolk. Krisepakke etter krisepakke er kommet, og det samme er revidert nasjonalbudsjett, uten at barnevernet er styrket.

I høringsnotatet som jeg viste til, sies det at mangel på kapasitet og høy turnover kan være en viktig årsak til svikt i barnevernstjenesten. Det vises videre til undersøkelser som viser at 40 pst. av de tilsatte kun har vært ansatt i tre år eller mindre, og at nærmere én av fem tilsatte slutter i løpet av året.

Er statsråden enig i at utsatte barn og deres familier trenger et styrket barnevern, og at ansatte i det kommunale barnevernet trenger flere kollegaer?

Statsråd Ida Lindtveit Røse [12:33:27]: Jeg er enig i at det er viktig at barn som er under barnevernet, blir tatt godt hånd om i kommunen. Nettopp derfor er jeg også glad for at bemanningssituasjonen har økt med 1 300 nye stillinger i perioden 2013–2018. Tallene for 2019 vil foreligge i juli.

Nå er det et viktig arbeid framover med ny barnevernslov, nettopp for å sikre at barn og unge vil bli bedre ivarettatt framover.

Kari Henriksen (A) [12:34:01]: De stillingene det vises til – det har vi vært gjennom mange ganger, men det har jo ikke denne statsråden vært med på – har vi diskutert før, og de har stort sett kommet med bakgrunn i vedtak her i Stortinget, som Kristelig Folkeparti var med på tidligere, men ikke etter at de gikk inn i regjering.

Vi har også nettopp fått en rapport som viser at barn sendes ut av landet fordi foreldrene er redde for barnevernet. Det er et alvorlig mistillitssignal til barnevernstjenesten, og det er noe barn i Norge ikke skulle oppleve. Statsråd Ropstad har hevdet at det med flere ansatte er en fiks idé fra opposisjonen. Men når regjeringa sjøl viser til dette som en årsak til svikt i barnevernstjenesten, som også berører rettssikkerhetsproblemet, som var oppe: Hva er det som gjør at denne motstanden mot å bedre tilliten ikke skal handle om stillinger?

Statsråd Ida Lindtveit Røse [12:35:09]: Først vil jeg si at ingen barn skal oppleve – som vi har fått eksempler på – å sendes ut av landet på den måten. Jeg tror at dette handler om bedre kompetanse. Det kompetanseløftet som vi også er i gang med i barnevernet, er viktig for at ikke dette skal skje framover.

Silje Hjemdal (FrP) [12:35:46]: Jeg vil selvfølgelig også benytte anledningen til å ønske statsråden velkommen til Norges viktigste og flotteste sal!

Problematikken jeg har lyst til å løfte fram i dag, gjelder en merknad i innstillingen, som flertallet heldigvis stilte seg bak, og den angår dem som nå fyller 23 år, og som vil falle ut av ettervernet inntil loven trer i kraft. Der har flertallet i komiteen skrevet at vi

«vil spesielt rette oppmerksomheten mot unge i barnevernet som er 23 år og har behov for videre oppfølging, og ber departementet vurdere hvordan disse kan ivaretas før den nye loven trer i kraft».

Kan statsråden redegjøre for hvordan hun har tenkt å følge opp denne merknaden?

Statsråd Ida Lindtveit Røse [12:36:45]: Det vil være veldig viktig nå framover at vi nettopp ivaretar disse barna, mellom dagens situasjon og før lovendringen trer i kraft. Det vil vi komme tilbake til hvordan vi skal følge opp framover.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:37:15]: Jeg vil også ønske ny statsråd velkommen, bl.a. til å jobbe sammen med oss på et felt som denne komiteen er veldig engasjert i. Og som saksordføreren sa, er vi enstemmige om at vi trenger å forbedre situasjonen i barnevernet. Veldig mange i komiteen har heldigvis vært positive til det representantforslaget som jeg nevnte fra talerstolen i stad, nemlig om en helhetlig gransking av barnevernet av et uavhengig organ. Den saken får statsråden på bordet i sommer, og jeg håper at statsråden vil være positiv til den.

Så til saken i dag: Hvordan kan statsråden garantere at ettervernet blir godt nok kvalitetsmessig når det ikke følger penger med – til forskjell fra hvis det hadde fulgt statlige penger med?

Statsråd Ida Lindtveit Røse [12:38:07]: Utvidelsen av retten til ettervern til 25 år er anslått til å gi om lag 24 mill. kr i merutgifter til kommunene. Dette ønsker vi å dekke. Derfor vil ikraftttredelse av lovendringen som krever bevilgningsendringer, være noe vi kommer tilbake til i de ordinære budsjettbehandlingene. Kommunene skal kompenseres for de 24 mill. kr i merutgifter.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:38:46]: Velkommen til vikarstatsråden! Jeg håper kravet om tilstandsrapportering til kommunestyrene vil gi mer forståelse og mer engasjement for det jeg mener er den viktigste tjenesten vi har, beskyttelsen av barn.

Vi vet at det ikke alltid er sånn at det som kan telles, og det som virkelig teller, er det samme. Derfor er innretningen på denne rapporteringen veldig viktig. Det aller viktigste i en sånn rapportering er selvfølgelig barnas egen oppfatning om barnevernstjenesten. Deres stemmer må hentes inn, sånn at lokalpolitikerne vet hva barna selv mener om tjenesten, som jo handler om nettopp disse barna.

Hvordan tenker statsråden at barns stemmer skal komme fram på en god måte i denne rapporteringen, særlig når regjeringen ikke ønsker å lage en forskrift med innholds krav?

Statsråd Ida Lindtveit Røse [12:39:43]: Kravet om årlig tilstandsrapportering til kommunestyrene skal bidra til å bedre kommunenes styring og ledelse av barnevernstjenesten. Vi har foreslått at Bufdir skal utarbeide en nettbasert veileder som skal være til hjelp for kommunene, slik at kommunene kan tilpasse denne rapporteringen bedre ut fra sin situasjon. Det er også slik at barnevernstjenestens leder skal ha en sentral rolle i utarbeidelsen av denne rapporteringen.

Jeg må legge til at medvirkning fra barna som er i barnevernet, er helt sentralt for å ivareta barns rettssikkerhet og få en vurdering av det som er barns beste. Så jeg ønsker at barns stemmer også skal inn i rapporteringen. Det sikres gjennom denne veilederen og ved at det kan tas ulike hensyn i de ulike kommunene.

Presidenten: Då er replikkordskiftet over.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Anne Karin Olli (H) [12:41:01]: I dag debatterer vi forslag til endringer i barnevernsloven. Som det er sagt her tidligere, er formålet med disse endringene å styrke rettssikkerheten for barn og foreldre. Det er kommunens øverste politiske og administrative ledelse som har det overordnede ansvaret for hvordan kommunen ivaretar barn og familier som har behov for hjelp og bistand fra den kommunale barnevernstjenesten.

Som vi vet, er dette landet langstrakt, med svært ulike kommuner både når det gjelder størrelse, kultur og hvilke utfordringer den enkelte kommune har. Men alle har det samme ansvaret for de sårbare barna og den kommunale barnevernstjenesten. Siden kommunene er ulike, vet vi at barnevernet også er ulikt organisert. I mange tilfeller er tjenesten organisert som interkommunalt samarbeid, og det trenger ikke å være noe galt i det. Tvert imot er det helt nødvendig for mange av de aller minste kommunene, men det kan føre til svært ulik kvalitet på barnevernstjenesten fra en kommune til en annen.

Derfor er jeg glad for at departementet nå foreslår å styrke kommunens overordnede styring med kommunenes barnevernstjeneste ved å innføre krav om årlig tilstandsrapportering fra barnevernet til kommunestyret. Høyre mener at det er viktig med en sterkere lokal forankring av barnevernet, både for bedre å kunne ta hensyn til de lokale utfordringene og ikke minst for at alle barn og foreldre skal ha den samme rettssikkerheten uansett hvor de bor i dette landet. Kommunenes ulikhet og egenart, omfanget av interkommunale samarbeid og ikke minst hensynet til de brukergruppene som har behov for barnevernets bistand, tilsier et behov for at kvaliteten i barnevernets arbeid i større grad blir satt på dagsordenen og blir gjenstand for debatt og kontroll av kommunens øverste politiske og administrative ledelse.

Dette vil forbedre kommunens evne til styring og ettersyn av barnevernstjenesten, og mange kommuner har allerede i dag god praksis på dette. Med gode rutiner og rapportering kan kommunen bedre vurdere om kvaliteten og bemanningen i deres lokale barnevern er god nok. Den årlige tilstandsrapporten skal utarbeides med informasjon som er tilgjengelig gjennom eksisterende digitale løsninger og statistikk på kommune- og tjenestenivå – i tillegg til en faglig veileder. Og som det er sagt, har Bufdir allerede et forslag til en nettbasert veileder som skal være til hjelp for kommunene ved rapportering til kommunestyret. Denne skal kunne tilpasses lokale forhold.

Til slutt: Jeg er svært glad for at departementet så tydelig understreker at barnevernstjenestens leder skal involveres i dette arbeidet. Det vil være med på å sikre at den årlige tilstandsrapporten er et reelt styringsverktøy for den øverste politiske og administrative ledelsen i kommunen.

I motsetning til opposisjonen har jeg stor tiltro til at kommunene er seg sitt ansvar bevisst uten at det er behov for forskriftsfesting av denne rapporteringen. Som sagt har mange kommuner allerede i dag gode rutiner på dette.

Trond Giske (A) [12:44:16]: Vi har hatt mange barnevernsdebatter i denne salen det siste året, og det er bra. Det er 55 000 barn som årlig hjelpes av barnevernet, og 9 000 tar vi faktisk omsorgen for. Så vet vi, dessverre, fra rapportene i media og andre, at det ikke går bra med mange av dem, og at hjelpetiltakene våre ikke er gode nok. De kommer ofte for sent, men av og til kommer de også for voldsomt. Konfliktnivået er for høyt, og tilliten er fraværende.

Derfor er det bra at det åpnes for nye løsninger i nemnda, men det er egentlig et nederlag når man kommer til nemnda. At man ikke har funnet gode løsninger før, forteller om et barnevern som ikke klarer å skape en god nok ramme og en god nok dialog med foreldrene – selv om det selvfølgelig også er situasjoner der ansvaret for dette ligger på foreldrenes side.

Så til dette lille beløpet på 24 mill. kr i året som staten bidrar med til å hjelpe dem som skal ha et mer omfattende ettervern: Det er regnet ut at det for samfunnet er verdt 15 mill. kr hver gang vi hjelper en ungdom inn i varig arbeid i stedet for varig uføretrygd. Det betyr at hvis dette ettervernet kun hjelper to ungdommer i året inn i arbeid, har vi fått igjen hele bevilgningen.

Dette vil altså regjeringen sette strek over. Jeg skjønner ikke hva det er med Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, som hele tiden skal gå etter de svake – om det er bilstøtte til funksjonshemmede, om det er barnetillegget i uføretrygden, eller hva det er, samtidig som man har mer enn nok penger til andre, senest nå 1,3 mrd. kr i redusert formuesskatt.

På den andre siden av dette bygget sitter finanskomiteen og skal bruke 250 mrd. kr mer av oljeformuen for å hjelpe oss gjennom krisen. Det er 10 000 ganger mer enn dette kuttet i ettervern for barnevernet. Vi kunne betalt dette i 10 000 år for den summen som vi nå bruker på ett år i krisetid. Det er småpenger for staten, det er småpenger på et statsbudsjett, det er store penger for de menneskene det gjelder. Og det er som Kari Henriksen sier – vi må følge opp med stillinger, med utdanning, med kapasitet, med kompetanse og med penger hvis vi mener alvor med å skulle hjelpe alle og gi alle en sjanse.

Silje Hjemdal (FrP) [12:47:29]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet, men jeg må si at retorikken til representanten Trond Giske noen ganger – jeg skal ikke si at den ikke egner seg fra talerstolen, men den er i hvert fall egnet til å provosere.

Jeg trodde representanten Trond Giske hadde lest saken. Jeg trodde han hørte etter når statsråden snakket, og jeg trodde at han hadde fått med seg hvorfor man ikke bevilger pengene før man faktisk har et budsjett, og før loven er trådt i kraft. Det er da disse ekstra pengene er

beregnet å slå inn. Og etter det jeg forsto på det statsråden sto her oppe og sa, ga hun en ganske klar beskjed om at de pengene kommer, men de kommer i budsjettet, slik som alle andre penger stort sett pleier å gjøre. Det vet representanten Trond Giske utmerket godt, ettersom han har vært stortingsrepresentant i ganske mange år, og selv også har vært statsråd.

Trond Giske (A) [12:48:47]: Det er bra at Fremskrittspartiet får opp temperaturen litt når det gjelder sin egen situasjon. Det hadde vært fint med den samme temperaturen for andres situasjon. Representanten Hjemdal kommer ikke unna at Fremskrittspartiet gang på gang på gang i denne salen stemmer for budsjett som inneholder smålige kutt til dem som sitter nederst ved bordet. Det gjentar seg når det gjelder utføre, det gjentar seg når det gjelder kommuneøkonomien, det gjentar seg når det gjelder barnefamiliene, det gjentar seg gang på gang på gang til dem som har minst. Og det er stort sett småpenger.

Så kan man si: Ja, men vi stoler på kommunene, vi skyver det over til dem, de har ansvaret. Men hvis potten som kommunene – i sum – har, er for liten, hjelper det ikke om den ene eller den andre komiteen sier at vi la inn akkurat de pengene der, og vi la inn akkurat de pengene der – når budsjettet ikke går opp. Vi vet hvem som rammes når budsjettene i kommunene er for små. Det er de som har svakest stemme, de som har vanskeligst for å bli hørt, og de som ikke har sterke lobbyorganisasjoner bak seg. Og er det én gruppe i dette samfunnet som trefes av den beskrivelsen, så er det barnevernsbarna.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:50:16]: Arbeiderpartiet, ved både representantene Trond Giske og Kari Henriksen, snakker i sine innlegg om viktigheten av å ha tillit til barnevernet, men samtidig bidrar de på ingen måte til å styrke denne tilliten.

Ett eksempel er i forbindelse med redegjørelsen i forrige uke. Da sa Kari Henriksen at regjeringen har ve-gring for å ta inn over seg det hun formulerte som den store «styringskrisen og systemkrisen som finnes i barnevernet», og at Ropstad forsvaret systemet og ikke barna som har behov for at rettssikkerheten styrkes. Det er veldig drøyt, det er alvorlig, for mener Kari Henriksen at vi har en barne- og familieminister som er mer opptatt av systemet enn av barna? Der tar hun i så fall helt feil.

Den nye barnevernsloven har nettopp som formål å styrke barnas rettssikkerhet og sette barna i sentrum for løsningene. De forslagene som vi debatterer her i dag, er veldig gode eksempler på endringer som bedrer systemet og dermed også bidrar til at barn i barnevernet får det litt bedre.

Jeg tror Arbeiderpartiet må ta inn over seg at disse feilslåtte utsagnene bidrar til at tilliten til barnevernet

svekkes. Det gagnar ingen, og det gagnar aller minst de utsatte barna og familiene. Selv om Arbeiderpartiet er i opposisjon, har de et ansvar for at den tilliten hver enkelt har til barnevernet, styrkes. Det er veldig synd å se at de setter sitt eget behov for å kritisere foran det tillitsansvaret.

Jeg tenker at vi skal ha flere debatter om barnevern i året som kommer, og som komité vet vi at akkurat disse sakene knyttet til barnevern er de viktigste sakene vi som komité behandler. Jeg tenker også at vi kan ha ulike syn på prioriteringer og hvilke grep som er best å ta, men vi trenger virkelig ikke å så tvil om hverandres engasjement eller intensjoner. Vi kan bare slå fast en gang for alle at alle representanter her, uavhengig av parti – og ikke minst barne- og familieministeren selv – er genuint opptatt av at vi må gjøre alt vi kan for å styrke og forbedre barnevernet.

Det var det jeg hadde på hjertet.

Kari Henriksen (A) [12:52:46]: Jeg vet nesten ikke hvor jeg skal begynne. Det er ikke første gang representanter fra Kristelig Folkeparti har hatt sterke anklager mot Arbeiderpartiet fra denne talerstolen, og det er sikkert ikke den siste.

Men jeg kan svare representanten Lossius med at jeg er ikke alene. Det er ikke representanten Kari Henriksen som kommer med de utfallene mot regjeringen. Barneombudet har sagt under en budsjett høring her i Stortinget at det er en styringskrise i barnevernet. Barnevernets barna og Barneombudet har uttrykt alvorlig bekymring for rettssikkerheten i barnevernet. Den bekymringen deler jeg.

Gang på gang har opposisjonen bedt om en redegjørelse fra statsråden om helheten i barnevernet. Først takket statsråden nei, men da det kom kritikk i egne interne rapporter som viste til stor kritikk av oppfølgingen av disse barna under koronakrisen, kom statsråden på banen – for å forsvare seg i denne salen med en redegjørelse som skulle forklare hvorfor det var så mange dommer i EMD, og hvorfor det var så stor svikt under koronakrisen.

Jeg vet ikke om det er å berolige, eller om det er å provosere, men det er i hvert fall slik at Arbeiderpartiet slett ikke er alene om den kritikken som er fremmet mot statsråden. Da jeg sa at statsråden virker å være mer opptatt av å forsvare systemet enn å forsvare barna, var det med bakgrunn i alle de forslagene som regjeringspartiene og statsråden har sagt nei takk til her. Retorikken har vært gjentakende. De holder fast på det. De får det ikke til. Vi hadde et forslag om kvalitetsreform i barnevernet her – det var mange forslag, og statsråden sa ikke at ett av dem var feil. Nå har statsråden selv sendt ut en høringsrapport der statsråden selv antyder at det kan være en

sammenheng mellom rettssikkerhetsproblematikken og mangel på personell. Men lytter han til det? Lytter regjeringa til det? Det virker ikke slik, og det er det denne politiske debatten handler om. Den handler ikke om representant Kari Henriksen som uttaler seg her fra talerstolen. Den handler om reelle politiske prioriteringer knyttet til barnevern som er forskjellige fra opposisjon til posisjon. Opposisjonen vil altså lenger og vil gjøre mer for å styrke rettssikkerheten og sikre at barna får en barnevernstjeneste som de fortjener.

Trond Giske (A) [12:56:05]: Jeg betviler ikke et stort engasjement for barnevernet hos samtlige 169 representanter, men unger som trenger hjelp, lever ikke av vårt engasjement, de lever av våre handlinger, av hva vi faktisk gjør. Politikk handler ikke om oss i denne salen og hva som eventuelt skulle foregå inne i oss, det handler om folks liv og hvordan vi kan gjøre det bedre.

Når Kari Henriksen og jeg viser til den manglende tilliten, er det ikke vi som uttrykker det, det er folk som uttrykker det. Den manglende rettssikkerheten er det ikke vi som uttrykker, det er folk som uttrykker det. Vi satt selv i høring her og hørte historien om henne som hadde byttet fosterhjem 17 ganger – var det vel – i løpet av 18 år. Vi hører tall som forteller at selvmordsraten blant barnevernsbarn er mangedobbel i forhold til det den er blant andre. Det er det dette handler om, å gjøre folks liv bedre, og da hjelper engasjement, men det hjelper mest med handling.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:57:25]: Ja, det er jo handling vi gjør nå. Vi vedtar fem viktige punkter i en barnevernslov – det er handling – og det er punkter som vi i komiteen faktisk er enige om.

Så er det en sak rundt budsjett. Alle vet at budsjettene kommer i revidert, eller de kommer i statsbudsjettet, og derfor skal denne loven ha virkning fra 1. januar 2021. Men statsråden har også sagt her, og komiteen har bedt om, at man vurderer tiltak allerede nå for dem som vil falle inn under ny lov. Jeg regner da med at man har mulighet til å omdisponere for å sette i gang tiltak.

Jeg synes dette blir litt en skinndebatt, og jeg synes ikke det er saken verdig at vi begynner å nærme oss en skattedebatt. Dette er en debatt om å forbedre det lovverket vi har, og det at vi faktisk nå klarer å forbedre det, selv om vi må vente til en helt ny lov kommer.

Så har vi også vedtatt i Stortinget at FNs barnekonvensjon skal inkorporeres i både barneloven og barnevernsloven. Det betyr at barn skal informeres, barn skal høres, og det vil også bli gjeldende i det som det nå skal skrives forskrifter om, dette med samtaleprosess. Jeg tror det også vil bli ivarettatt.

Presidenten: Representanten Jorunn Gleditsch Lossius har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:59:11]: Jeg ville bare helt kort minne representanten Henriksen om at ikke bare Kristelig Folkeparti, men også Barneombudet selv har gitt uttrykk for bekymring for at Kari Henriksen kontinuerlig og på en veldig uheldig måte framfører sin kritikk av barnevernet, og konsekvensene det vil ha for de barna og de familiene at denne tilliten svekkes.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kari Henriksen (A) [12:59:48]: Det var en nyttig saksopplysning, for det har ikke Barneombudet sagt til meg. Men det er jo fint å få det viderebrakt av representanten Gleditsch Lossius her i salen.

Det er riktig at i dag er en gledens dag, det er vi alle sammen enige om. Men det er ikke mulig å si at skattepolitikken ikke handler om barnevern, selv om det ikke er debatten her i dag. Jeg ville bare si det. For skattepolitikken og den generelle politikken med å prioritere dem som har mest, framfor dem som har minst, er grunnleggende for at forskjellene øker. Det er jo det vi ser. Men jeg skal ikke trekke inn noe mer politikk i dette, for jeg er helt enig med Ørmen Johnsen i at dette er en god dag, det er gode forslag. Men vi kan ikke ha det sånn at vi bare skal diskutere enkeltsaker og enkeltting uten å kunne peke på helheten i en politikk fra Stortingets talerstol. Det blir feil.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:00:55]: Jeg mener at når vi først diskuterer barnevernet, må vi som representanter ha mulighet til å ytre oss om det på alle mulige måter selv om det ikke alltid er den konkrete saken vi diskuterer, for så viktig er dette feltet. Når vi først har fått et lovforslag hvor det blir problematisert hvorvidt finansieringen av ettervernet er på plass fra statens side, må man jo forstå at når jeg, f.eks., som kan stille statsråden spørsmål i replikkordvekslingen om man kan få garantier for at det kommer penger til det ettervernet til kommunene fra staten, bare får til svar at det skal de se nærmere på i budsjettet, kan ikke vi som er opptatt av at disse pengene kommer, si oss fornøyd med det. Det må regjeringspartiene og Fremskrittspartiet forstå ikke er et godt nok svar, for vi har ikke fått det bekreftet, og vi ønsker jo det.

Så til hvordan vi skal diskutere barnevernet: Jeg har full forståelse for at mange fra ulike sider som jobber i ulike deler av barnevernet, eller som er i berøring med barnevernet, er opptatt av hvordan vi snakker om

barnevernet. Det er egentlig vanskelig. Jeg synes det er vanskelig selv, jeg synes det er vanskelig å skulle peke på at mye skjer som er feil, uten samtidig å være redd for å trække dem som sliter med en krevende jobb, f.eks., på tærne. Men vi er jo nødt til å si at ting er galt, når det er det. Jeg har også hørt Barneombudet snakke om hvorvidt systemet er feil, slik representanten Kari Henriksen sier. Selv er jeg veldig usikker på om en er innrettet riktig i barnevernet, slik som alle avsløringer, rapporter og høringsinstanser nå peker på.

Jeg tror ikke vi gjør denne saken en tjeneste hvis vi er mest opptatt av å peke på hvem som snakker feil om dette, men jeg synes vi alle skal være oss veldig bevisst hvordan vi omtaler utfordringene i barnevernet. Men at vi må få lov til å komme med kritikk uten å bli beskyldt for at vi samtidig ødelegger for mye for feltet, håper jeg vi kan bli enige om. Så ser jeg fram til at vi har alle disse debattene framover, for det er helt nødvendig. Det er også helt nødvendig for oss som representanter – ikke bare oss i opposisjonen, men også de som er i posisjonen i denne komiteen – å være kritiske til alt som skjer på barnevernsfeltet, all den tid det er de utfordringene som er, og engasjementet er så stort.

Jeg ønsker alle lykke til med det.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:04:13]: Det er vanskelig å la være å ikke komme med noen betraktninger om det som nå har blitt debatten om debatten om barnevernet, for den er viktig, og det er hittil i denne debatten blitt sagt mye som er ganske merkelig. Det er en stor og viktig grunn til faktisk å forsvare barnevernet, det er en oppgave som vi i denne salen også har. Det er helt utrolig hva de ansatte i barnevernet opplever av hets, trakassering og trusler, særlig nå i de senere månedene, da det har vært mye fokusering på grunn av dommene i Den europeiske menneskerettsdomstol. Så vi har et ansvar for å ta vare på de ansatte når vi uttaler oss. Det ansvaret gjelder ikke minst også barna. Jeg får tydelige innspill fra barnevernsbarna om at også måten vi som voksne og som politikere snakker om barnevern på, og med det også de barna som er i barnevernet, kjenner de på kroppen – hvordan vi uttaler oss, hvilke ord vi bruker.

Men ingenting av det jeg nå sa, er en grunn til ikke å komme med kritikk av regjeringens politikk på barnevernsfeltet. Det er vitterlig noe helt annet. Derfor blir jeg skuffet, for når representanten Gleditsch Lossius f.eks. forveksler disse to tingene og bruker det forsvaret vi trenger for barnevernet, som et forsvar mot kritikk av regjeringens politikk, blir det mye vanskeligere for oss alle sammen å klare å skille dette. Jeg håper at alle komi-

teens medlemmer og alle representanter tar til orde for å forsvare systemet for beskyttelse av barn som er under press, men samtidig ønsker å finne bedre løsninger, finne en bedre politikk, sånn at barna blir bedre ivaretatt. Det er det grunn til – og ikke minst at de ansatte får gjort jobben sin på en bedre måte enn de gjør i dag.

Da er det mye å velge mellom. Vi har vært innom noe av det i denne saken, for det er klart at når man utvider barnevernstjenestens ansvar og plikter uten å komme med tydelige garantier for at finansieringen også kommer med, er det faktisk ganske alvorlig. Selv om det er snakk om små penger nå, vet vi at barnevernstjenestens plikter og oppgaver bare har blitt utvidet uten at ressursene har kommet med. Det skjer gang på gang på gang. Og hva sier de ansatte? Jo, de sier at de ikke har tid til å se og hjelpe hvert enkelt barn. Når vi utvider retten til ettervern og endelig lytter til barnevernsbarna, skal det ikke være fordi det skal stå på papiret at man har rett til ettervern fram til man er 25 år. Det er ikke det dette handler om, det handler om at tilbudet for disse unge voksne skal bli bedre. Derfor er det en helt betimelig kritikk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [13:07:20]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova (digital erklæring av farskap) (Innst. 309 L (2019–2020), jf. Prop. 97 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Silje Hjemdal (FrP) [13:07:57] (ordfører for saken): Takk til komiteen for godt samarbeid i denne saken.

Regjeringen har lagt fram forslag til ordning med digital erklæring av farskap, og komiteen støtter forslaget. Med disse endringene er vi faktisk litt nærmere å innhente den digitale hverdagen.

Dagens ordning med fastsetting av farskap er tredelt. For de tilfeller der farskap ikke fastsettes automatisk, slik som det gjøres for barn født i ekteskap, medfører manuelle rutiner f.eks. byråkrati. Forslaget som ligger til behandling i dag, vil føre til forenkling og vil forhåpentligvis også gi stor effektivisering. Denne effektiviseringen er ment å komme de offentlige etatene til gode, men kanskje aller viktigst gjelder dette brukerne selv.

Det er samtidig på sin plass å påpeke at en slik digital erklæring av farskap ikke kan eller bør innføres i alle tilfeller. Dette er det godt gjort rede for i forslaget fra regjeringen, men også i komiteens innstilling.

Statsråd Ida Lindtveit Røse [13:09:36]: Når ektepar får barn, følger farskapet til barnet direkte av loven. For foreldre som ikke er gift, fastsettes farskap på andre måter. Det mest vanlige er at farskap etableres ved at mor oppgir hvem som er far, og at han erklærer farskapet skriftlig ved personlig frammøte, ofte i forbindelse med svangerskapskontroll eller på sykehuset rett etter fødselen. Dersom far ikke erklærer farskapet mens barnet er på vei, eller i forbindelse med fødselen, må han oppsøke et Nav-kontor eller et skattekontor senere.

For at det skal kunne tas i bruk en løsning som gjør at farskap kan erklæres digitalt, må barnelovens regel om erklæring av farskap gjøres teknologinøytral. Jeg foreslår derfor å endre barneloven slik at loven ikke skal være til hinder for at farskap kan erklæres digitalt. For noen tilfeller, bl.a. der barnet blir født i utlandet, opprettholdes dagens ordning, hvor far signerer på papir ved personlig frammøte.

Jeg er glad for at komiteen har sluttet seg til dette forslaget, som innebærer at farskap kan erklæres digitalt, og som setter brukeren i sentrum. Jeg vil også si meg enig med komiteen når den påpeker at skriftlig erklæring og digital erklæring må anses som like sikre for dette formålet.

Når det i dag vedtas en endring av barneloven, er det likevel bare første skritt på veien mot å tilby foreldrene en digital løsning. Det viktigste arbeidet gjenstår. Arbeids- og velferdsdirektoratet har satt i gang et arbeid med sikte på å utvikle tekniske løsninger for digitalisering av farskaps erklæringen som skal tilbys til foreldrene. Skatteetaten vil etter planen utvikle funksjonalitet for mottak av farskaps erklæring og registrering i folkeregisteret i løpet av 2021.

Dette forslaget til lovendring bidrar til å oppfylle regjeringens mål om mer tilgjengelige og digitaliserte offentlige tjenester. Utviklingen av den digitale løsningen vil ta utgangspunkt i brukernes behov og gi et enklere og mer tidsriktig tilbud til foreldrene. I tillegg vil det legges til rette for effektivisering i offentlige etater.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [13:12:17]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i gravferdsloven mv. (urnevegg mv.) (Innst. 313 L (2019–2020), jf. Prop. 86 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Himanshu Gulati (FrP) [13:12:51] (ordfører for saken): Jeg vil gjerne begynne med å gratulere den konstituerte statsråden med hennes nye rolle og med å være tidenes yngste statsråd i Norge. Jeg vil også takke komiteen for et godt samarbeid og rask framdrift i denne saken.

Dette er en proposisjon som handler om at gravferdsloven igjen skal tillate anlegging av og gravlegging i en urnevegg, det vil si at en askeurne blir oppbevart eller innmurt i en lukket nisje i en vegg eller et byggverk. Det foreslås også at gravferdsloven skal gi kommunen lov hjemmel til å fastsette avgifter for bruk av anonym minnelund, navnet minnelund og urnevegg. Til slutt foreslås det å oppheve bestemmelsen i lovens § 10, første ledd, om at kremasjon «kan skje med mindre det er kjent at det var i strid med avdødes ønske», slik at kremasjon og kistegravlegging likestilles juridisk gjennom denne endringen.

Allerede i dag foregår gravlegging i urnevegg i Norge. Dette er i anlegg som ble etablert før forbudet mot slike anlegg kom på plass. I kommuner hvor slike anlegg ikke finnes, er det i hovedsak gravlegging i kiste eller nedsetting av urne som er det gjeldende. Forslaget som vi her behandler, vil tillate at lokale gravplassmyndigheter gis mulighet til å anlegge nye urnevegger der det er et lokalt ønske om dette. Slik vil denne muligheten åpnes for langt flere enn i dag.

Blant partiene i komiteen har det vært enighet om at selvbestemmelse for avdøde og etterlatte i seg selv er et av hovedargumentene for at man ønsker å gå inn for dette. Det har vært bred enighet i komiteen om meste parten av innholdet, men Senterpartiet og SV har vært imot den siste endringen som jeg nevnte.

Jeg tror jeg stopper der og heller tar ordet hvis det blir en større debatt.

Kari Henriksen (A) [13:14:58]: Jeg skal bare takke saksordføreren for en god jobb.

Når det gjelder det siste punktet han leste opp, har Arbeiderpartiet ved en inkurie falt ut av merknaden. Vi skal altså stemme sammen med Senterpartiet og SV mot at § 10 første ledd oppheves. Da er det signalisert her fra talerstolen.

Så vil jeg bare si at det er en god sak, og det er viktig at vi har fått disse endringene i gravferdsloven nå.

Tage Pettersen (H) [13:15:54]: Takk til saksordføreren.

Politikk handler om å legge til rette for alt og alle, fra vugge til grav, og denne saken handler om det siste. Men engasjementet blir ikke mindre av den grunn. Omkring 250 hørings svar kom inn til departementet da denne loven var ute på høring.

Som tidligere lokalpolitikere og ordfører kan jeg bekrefte at vi har hatt mange debatter knyttet til gravferd og gravferdsarealer, og jeg ser også at Moss kirkelige fellesråd er blant dem som har deltatt i høringsrunden denne gangen. Sammen med flere instanser trekker de fram at det generelt ses på som positivt å ta i bruk flere gravferdsformer. Norsk forening for gravplasskultur mener dette er gode forslag som kan representere en berikelse av gravplasskulturen.

Departementet foreslår i proposisjonen at gravferdsloven igjen skal tillate anlegging av og gravlegging i urnevegg. Dette støttes av en samlet komité, som saksordføreren sa. Samtidig anfører flertallet i komiteen at en urnevegg kan virke plassbesparende på gravplassen, men at arealbesparelse ikke er et hovedargument for lovforslaget. En samlet komité legger til grunn at selvbestemmelsen for avdøde og etterlatte i seg selv er det beste argumentet for å tillate urnevegg.

Flere høringsinstanser framhever imidlertid behovet for framtidige arealbesparende løsninger som et støtteargument for forslaget. For eksempel uttaler Bergen kirkelige fellesråd:

«De store bykommunene har utfordringer i forhold til arealbehov til fremtidens gravplasser. Det er stort press på tilgjengelige arealer i sentrale områder, og BKF jobber aktivt med å få avsatt gravplassarealer som del av infrastrukturen når nye byområder planlegges. Likevel ser vi at utviklingen er nødt til å gå mot mindre arealkrevende gravleggingsformer i fremtiden, og selv om denne utviklingen vil gå sakte, ønsker vi ikke at lovverket skal bremse en naturlig utvikling så lenge hensynene til verdighet og likeverd ivaretas.»

Den eneste uenigheten i komiteen dreier seg som sagt om den rettslige reguleringen av kistegravlegging og kremasjon. Gravferdsloven § 10 første ledd oppstiller i dag et vilkår for kremasjon: «Kremasjon kan skje med mindre det er kjent at det var i strid med avdødes ønske.»

Bestemmelsen kan leses slik at loven anser kistegravlegging som den primære måten å gravlegge på. Bestemmelsen kan videre leses slik at loven forutsetter muligheten for motvilje mot kremasjon, mens tilsvarende motvilje mot kistegravlegging ikke synliggjøres. For Høyres del støtter vi derfor å oppheve gravferdsloven § 10 første ledd og dermed likestille kremasjon og kistegravlegging juridisk.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:18:55]: Jeg skal ikke være lang, men vil fortelle at Senterpartiet støtter hovedinnholdet i proposisjonen. Vi ser at det absolutt er behov for å oppdatere loven, noe jeg med erfaring fra lokalpolitikken har erfart når jeg har sittet i Fellesrådet. Det er gode, viktige grep vi vedtar i dag.

Imidlertid vil ikke vi i Senterpartiet støtte forslaget om å oppheve første ledd i § 10, altså der det står: «Kremasjon kan skje med mindre det er kjent at det var i strid med avdødes ønske.» Senterpartiet mener at presumpsjonen for kistegravlegging ikke har vært til hinder for kremasjon, og av den grunn kan vi ikke se at det er nødvendig å fjerne denne formuleringen. Vi mener at bestemmelsen i § 10 vil sikre at avdødes ønske om ikke å bli kremert blir respektert.

Selv om jeg selv og mange andre ønsker kremasjon eller ikke har sterke meninger om hvorvidt de skal kremes eller ikke, er det mange som har sterke meninger om det fortsatt. De vil gjerne gravlegges på det viset som har vært tradisjonelt, og vi i Senterpartiet vil derfor ikke bidra til at lovverket tar fra dem den muligheten til å reservere seg mot kremasjon.

Statsråd Ida Lindtveit Røse [13:20:27]: Framskrivninger fra SSB viser at antall dødsfall i Norge vil øke betydelig de kommende tiårene. Den norske befolkningen er mer mangfoldig enn den har vært, og det er behov for en lovgivning som tar høyde for dette mangfoldet, også på gravferdsområdet.

Et tiltak i møte med disse samfunnsendringene er å tilrettelegge for flere gravleggingsalternativer i lovgivningen. Vi har foreslått at lokale gravplassmyndigheter som ønsker det, skal få mulighet til å anlegge urnevegger og tilby denne formen for gravlegging. Lovendringen innebærer ingen plikt til å tilby gravleggingsformen, og etablering av urnevegg vil derfor være valgfritt for gravplassmyndighetene.

Som komiteens flertall påpeker, er denne formen for gravlegging i dag mulig enkelte steder i landet i urnevegger som eksisterer etter eldre lovverk. Anlegging av nye urnevegger vil medføre at gravleggingsalternativet vil bli tilgjengelig for langt flere enn det det er i dag.

Kommunene får i tillegg hjemmel til å fastsette en avgift for urnevegger. Samme form for avgiftsregulering foreslås også for anonyme og navned minnelunder. Mange steder tas det i dag betalt for slike minnelunder, og denne avgiften bør ha hjemmel i lov.

I tillegg har vi foreslått å fjerne en formulering i gravferdsloven som oppstiller et særvilkår for kremasjon uten at det tilsvarende vilkåret stilles for kistegravlegging. Kremasjon er en helt vanlig gravferdsform i Norge, og andelen som kremes, øker jevnt år for år. I 2019 utgjorde antallet kremasjoner 44 pst. I dag sier loven at

kremasjon kan skje med mindre det er kjent at dette var i strid med avdødes ønske. Dagens lovgivning legger til grunn en antakelse om at kistegravlegging er den foretrukne måten å gravlegge på, mens kremasjon framstår som unntaket. Dette utgjør en uhensiktsmessig forskjellsbehandling. Jeg mener, i likhet med komiteens flertall, at formuleringen må fjernes. Dette vil bidra til at lovgivningen framstår nøytral, uten en antatt preferanse for den ene gravleggingsformen overfor den andre.

Gravferdsloven har per i dag en grunnleggende bestemmelse om at gravlegging skal skje i respekt for avdødes religion eller livssyn. Fjerning av forskjellsbehandlingen i lovgivningen vil ikke innebære en materiell endring i rettstilstanden, og det vil klargjøre utgangspunktet: at gravlegging bør skje i tråd med avdødes ønske dersom dette er kjent, uavhengig av om motforestillingen i det enkelte tilfelle gjelder ved kremasjon eller kistegravlegging.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [13:23:29]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklage_loven) (Innst. 320 L (2019–2020), jf. Prop. 55 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Tage Pettersen (H) [13:24:15] (ordfører for saken): La meg starte med å takke komiteen for en rask og særdeles effektiv prosess. Innstillingen støttes av en samlet komité.

Begrunnelsen for å samle klagebehandlingstilbudet i Forbrukertilsynet er å legge til rette for en mer effektiv klagebehandling og en bedre samordning. I tillegg vil Forbrukerrådet med dette rendyrkes som en interesseorganisasjon for forbrukerne. I dag har Forbrukerrådet en dobbeltrolle: På den ene siden skal rådet være forbrukernes talerør og interesseorganisasjon, på den andre siden skal det tilby nøytral mekling i klagesaker mellom forbrukere og næringsdrivende.

Begrunnelsen for sammenslåingen og flyttingen av klagebehandlingstilbudet til Forbrukertilsynet er nærmere behandlet i Meld. St. 25 for 2018–2019, Framtidas forbrukar – grøn, smart og digital.

Komiteen merker seg at tolv høringsinstanser har kommet med realitetsuttalelser. Flertallet av disse slutter opp om de fleste av de foreslåtte endringene. Komiteen merker seg også at flertallet av høringsinstansene mener det er viktig med et organisatorisk skille mellom Forbrukertilsynets tilsyn og behandling av klagesaker.

Hovedpunktene i proposisjonen er at man vil sikre et organisatorisk skille mellom Forbrukertilsynets tilsyn og behandling av klagesaker og lovfeste at Forbrukertilsynet er faglig uavhengig også ved behandling av forbrukerklager, videre at en sammenslåing av meklingen og saksforberedelsene til Forbrukerklageutvalget i ett organ gir potensial for å oppnå en mer effektiv saksgang. Lovforslaget foreslår også å regulere hvilke sakstyper Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget skal behandle, gjennom forskrift.

Forslaget til ny lov innebærer først og fremst retts tekniske endringer som følge av omorganiseringen. Beslutningen om å samle klagebehandlingen og forslaget om å fjerne unødvendige saksbehandlingskrav vil legge til rette for mindre dobbeltarbeid og en mer effektiv klagebehandling. Dette vil over tid kunne innebære redusert klagebehandlingstid, noe som selvfølgelig er positivt for både forbrukerne og de næringsdrivende, og for det offentlige vil en raskere og mer effektiv saksgang gi en mer ressurseffektiv klagebehandling.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [13:26:46]: Gode forbrukerrettigheter er avgjørende for at folk skal kjenne seg trygge når de kjøper en vare eller tjeneste. Denne proposisjonen bidrar til å øke forbrukernes rettigheter ved å rydde opp i Forbrukerrådets dobbeltrolle ved på den ene siden å skulle være forbrukernes talerør og interesseorganisasjon og på den andre siden skulle tilby nøytral mekling i klagesaker mellom forbrukere og næringsdrivende. Denne nye loven bidrar til å styrke forbrukernes tillit til Forbrukerrådet og på den måten også forbrukernes rettigheter. Forbrukerrådet har en viktig oppgave i å påvirke myndigheter og marked og gi informasjon og bistand til forbrukerne. Derfor er Kristelig Folkeparti glade for at denne lovendringen tydeliggjør Forbrukerrådets rolle overfor forbrukerne.

Denne oppryddingen gir også en mer effektiv klagebehandling og en bedre samordning ettersom klagebehandlingen skal samles hos Forbrukertilsynet. Forbrukertilsynet skal gjennom skriftlig eller muntlig veiledning og rådgivning søke å finne fram til løsninger som partene kan godta. Det er også grunn til å tro at en mer effektiv klagebehandling kan føre til kortere saksbehandlingstid, noe som igjen gir forbrukeren.

Vi må ha en kontinuerlig vurdering av om forbrukerregelverket er godt nok, og et skille mellom hjelper og mekler drar oss i riktig retning.

For Kristelig Folkeparti er det viktig med en lovgivning og et rammeverk som skaper trygghet når forbrukerne handler tjenester og varer, og at de vet hvor de skal henvende seg når et kjøp har gått skeis. Vi vet f.eks. at et boligkjøp kan bli et mareritt om man ikke er beskyttet av et godt lovverk. Vi vet også at ulike trekk ved samfunnsutviklingen skaper et økende behov for å styrke kunnskapen, interessene og rettighetene til forbrukerne knyttet til bærekraftig forbruk, markedsføring, bolighandel, gjeld og kreditt, i tillegg til å styrke rettighetene og personvernet i den digitale økonomien. Vi blir stadig utfordret på dette feltet, for et økende antall apper som skal gjøre hverdagen mer brukervennlig, har også en uheldig sideeffekt ved at de samlet sett kan svekke forbrukernes rettigheter og ikke minst enkeltmenneskers rett til personvern.

Jeg er glad for at vi har en samlet komité bak denne innstillingen. Det er viktig at vi står sterkt sammen på tvers av partigrensene om forbrukernes rettigheter i denne saken og i framtidige saker.

Statsråd Ida Lindtveit Røse [13:29:18]: Regjeringen har lagt fram forslag til en ny lov om behandlingen av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget. Loven skal regulere hele klagebehandlingsprosessen, fra forbrukeren leverer en klage til Forbrukertilsynet, helt fram til avgjørelse treffes av Forbrukerklageutvalget.

Regjeringen la i januar 2019 fram beslutningen om å omstrukturere forbrukerapparatet. Klagebehandlingstilbudet som i dag ligger hos Forbrukerrådet og sekretariatet for Forbrukerklageutvalget, skal overføres til Forbrukertilsynet. Målet er å legge til rette for en mer effektiv og samordnet klagebehandling. I tillegg vil Forbrukerrådet med denne endringen rendyrkes som en interesseorganisasjon for forbrukerne. Lovforslaget legger til rette for å gjennomføre disse endringene.

Det er sentralt at det nye Forbrukertilsynet utfører tilsyn og klagebehandling på en effektiv og tillitsskapende måte. Forbrukertilsynet er etter min vurdering nærmest til å vurdere hvilke effektiviseringstiltak som fungerer, samtidig som tilliten og rettssikkerheten i klagebehandlingen ivaretas. Regjeringen foreslår derfor ikke å lovregulere den interne organiseringen av Forbrukertilsynet, men vil i stedet følge tett med på organiseringen gjennom styringsdialogen med tilsynet.

Regjeringen foreslår at gjeldende klagebehandlingsregler for meklingen videreføres i den nye forbrukerklage_loven. Regjeringen foreslår imidlertid enkelte lovendringer for klagebehandlingen i Forbrukerklageutvalget. Regjeringen foreslår også å endre reglene for Forbrukerklageutvalgets forkynning av klage og vedtak og reglene for beregning av fristen for å

bringe en sak fra Forbrukerklageutvalget til tingretten. Samlet vil disse endringene bidra til raskere og mer effektiv klagebehandling.

Omorganiseringen av forbrukerapparatet skal iverksettes 1. januar 2021. Da skal det nye Forbrukertilsynet være på plass i nye lokaler i Grenland. Virksomhetene er i en ekstra krevende situasjon som følge av koronaepidemien, men vi ligger foreløpig an til å overholde tidsplanen for omorganiseringen. Når omorganiseringen er ferdigstilt, vil vi stå igjen med et mer effektivt og kraftfullt forbrukerapparat med mer avklarte roller mellom virksomhetene. Med den nye organiseringen vil forbrukerapparatet være godt rustet til å beskytte forbrukernes interesser i tiden framover.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Stortinget tar nå en pause, og det blir votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 13.33.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Votering

Presidenten: Stortinget skal nå votere over sakene nr. 11–15 på onsdagens kart og over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 11, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i friluftsløven (oppfølging av kommune- og regionreformen) (Innst. 321 L (2019–2020), jf. Prop. 42 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i friluftsløven (oppfølging av kommune- og regionreformen)

I

I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet (friluftsløven) foreslås følgende endringer:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Det samme gjelder ferdsel med ride- eller kløvhest, kjelke, tråsykkel eller liknende på veg eller sti i utmark

og over alt i utmark på fjellet, såfremt ikke kommunen med samtykke av eieren eller brukeren har forbudt slik ferdsel på nærmere angitte *strekninger*.

§ 3 a andre ledd skal lyde:

Kommunen kan, etter samtykke fra eier eller bruker av eiendommen, gi forskrift om å forby ferdsel som er tillatt etter første ledd.

§ 15 skal lyde:

§ 15 *Regulering av ferdsel på visse friluftsområde*

Til regulering av ferdselen på område hvor utfarten er stor, kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren fastsette atferdsregler som enhver som ferdes på området plikter å følge. Reglene skal særlig ta sikte på å opprettholde ro og orden, verne dyre- og plantelivet og fremme helsetiltak og sanitære forhold.

§ 16 andre ledd skal lyde:

Sperring fastsettes for et bestemt tidsrom, ikke over 5 år om gangen.

§ 22 andre ledd skal lyde:

Kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen skal arbeide for å fremme friluftsmål innen sitt område. Departementet kan tillegge fylkeskommunen ansvaret for nærmere bestemte oppgaver for å fremme og tilrettelegge for friluftslivet.

§ 24 femte ledd skal lyde:

Kommunens vedtak etter §§ 2 annet ledd, 3 a annet ledd, 15 og 16 kan bringes inn for departementet av eieren eller brukeren av den grunn vedtaket gjelder, av fylkesmannen, av annen kommune som er interessert i at retten til ferdsel ikke innskrenkes på denne måte, av fylkeskommunen eller av et interessert friluftslag. Fylkesmannens vedtak etter § 3 tredje ledd kan bringes inn for departementet av eieren eller brukeren av den grunn vedtaket gjelder, av den kommune hvor grunnen ligger, av annen kommune som er interessert i at retten til ferdsel ikke innskrenkes på denne måte, av fylkeskommunen eller av et interessert friluftslag.

II

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 51 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.00)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 53 stemmer for lovens overskrift og loven i sin helhet og 35 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.20)

Liv Kari Eskeland (H) (frå salen): Eg stemte feil.

Presidenten: Det blir rettet opp. – Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 54 mot 34 stemmer.

Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i lakse- og innlandsfiskloven og straffeprosessloven (strafferamme og administrative reaksjoner) (Innst. 324 L (2019–2020), jf. Prop. 79 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om endringer i lakse- og innlandsfiskloven og straffeprosessloven (strafferamme og administrative reaksjoner)

I

I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Loven gjelder på det norske fastland, og for anadrome laksefisk i norsk indre farvann, norsk territorialfarvann og i Norges økonomiske sone utenfor det norske fastland. Havressurslova § 4 tredje ledd får tilsvarende anvendelse. *Tillatelse til vitenskapelige undersøkelser etter § 13 i loven her kan gis med virkning også i andre jurisdiksjonsområder opprettet i medhold av økonomiske soneloven § 1 og med virkning for norske fartøy for undersøkelser over den norske kontinentalsokkelen.*

§ 7 nytt fjerde ledd skal lyde:

Er det nødvendig for å gjennomføre pålegg etter tredje ledd, kan det gjøres bruk av den ansvarliges eller andres faste eiendom. Blir det gjort bruk av andres faste eiendom,

skal vedkommende ha erstatning av den ansvarlige for tap som skyldes skade og ulempe. Staten inntar for beløpet.

Nåværende § 7 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 25 annet ledd og tredje ledd skal lyde:

I vassdrag med selvreproduserende bestander av anadrome laksefisk plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning. Fellesforvaltningen skal omfatte regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking. Departementet kan unnlate å åpne for fiske i deler av vassdrag dersom fiskerettshaver bryter eller unnlater å følge opp brudd på bestemmelser som nevnt i annet punktum om fisket. Departementet kan gi forskrift om utøvelsen av fellesforvaltningen, samt om oppfølging av brudd på fellesforvaltningens bestemmelser.

I vassdrag der kravene til pliktig organisering ikke er oppfylt, kan departementet unnlate å åpne for fiske.

Nåværende § 25 tredje til åttende ledd blir fjerde til niende ledd.

§ 28 fjerde ledd skal lyde:

Spørsmål om rettighetshaverne etter alminnelige rettsgrunnsetninger har krav på erstatning for økonomisk tap som følge av vedtak etter denne paragraf, avgjøres ved rettslig skjønn om ikke annet blir avtalt. Begjæring om skjønn må fremmes innen ett år etter at vedtaket er kunngjort. Departementet kan forlenge fristen. Reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14 gjelder så langt de passer.

§ 36 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Bestemmelsene i § 7 femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 37 sjette ledd skal lyde:

Fisk som fanges og ikke settes ut umiddelbart, skal avlives omgående. Organismer som ikke er av stedegen stamme, skal ikke gjenutsettes, men avlives omgående. Første punktum gjelder ikke for fangst av edelkreps eller for fiske med tillatelse etter § 13 eller naturmangfoldloven § 18.

§ 42 annet ledd skal lyde:

Departementets oppsyn skal under sin kontrollvirksomhet gis uhindret adgang til båt eller fartøy og til områder der virksomheten drives fra. Under kontrollvirksomheten kan båt eller fartøy stanses for undersøkelse, og oppsynet kan trekke redskaper og forankring for slike, eller gi den ansvarlige pålegg om dette. Oppsynet kan videre kreve å få vist fram redskaper som kan benyttes til

fiske, samt fangst som er tatt om bord i båt eller fartøy. Den ansvarlige for virksomheten skal gi oppsynet nødvendig bistand og opplysninger. Oppsynet kan om nødvendig kreve hjelp av politiet for å utføre kontrollen.

§ 43 nytt annet ledd skal lyde:

Departementet kan nekte registrering av redskap for inntil to år for den som har vist seg uskikket til å bruke redskapet og har overtrådt første ledd eller bestemmelser gitt i eller i medhold av § 11, § 33, § 37 annet, tredje og fjerde ledd, § 40 eller § 41.

Nåværende § 43 annet ledd blir nytt tredje ledd.

Kapittel XI overskriften skal lyde:

Kapittel XI. Administrative reaksjoner og straff mv.

§ 47 annet ledd skal lyde:

Departementets oppsyn kan inndra umerket redskap som er satt ut eller brukt i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, og som ikke er av vesentlig verdi. Inndratt redskap kan destrueres etter tre måneder eller etter særskilt kunngjøring, eller det kan besluttes at redskapet tilfaller fiskefondet.

Ny § 47 a skal lyde:

§ 47 a Administrativt beslag

Når redskap antas å være satt ut eller brukt i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av § 7a annet ledd, § 10 første og tredje ledd, § 15 første ledd, § 22 første og tredje ledd, § 30 første og fjerde ledd, § 33 første og annet ledd, § 34 første og annet ledd, § 35 første ledd, § 36 første til tredje ledd, § 37 annet til sjette ledd, § 39 første, annet, femte og sjette ledd, § 40, § 41 første ledd, § 44 første, annet, fjerde og femte ledd, § 47 første og femte ledd eller § 48, kan departementets oppsyn foreta beslag. Adgangen til beslag gjelder også fangst tatt ved bruk av redskapet. Beslag kan skje selv om lovovertrederen ikke har handlet forsettlig eller uaktsomt. Beslag foretas overfor lovovertrederen, den han har handlet på vegne av eller overfor eier. Beslagets varighet skal ikke overstige seks måneder. Fristen løper fra tidspunktet for faktisk beslag. Skriftlig avgjørelse om beslag er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdesloven kapittel 13.

Departementet kan gi forskrift om fastsettelse og gjennomføring av beslag.

§ 48 nytt annet punktum skal lyde:

Omsetning som nevnt i første punktum regnes som grov overtredelse etter § 49 annet ledd.

Ny § 48 a skal lyde:

§ 48 a Overtredelsesgebyr

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som overtrer bestemmelser i eller i medhold av § 7 annet og tredje ledd, § 10 første og tredje ledd, § 11, § 19 første og fjerde ledd, § 22 første og tredje ledd, § 27 første og fjerde ledd, § 30 første og fjerde ledd, § 33 første og annet ledd, § 34 første og annet ledd, § 37 annet til sjette ledd, § 40, § 41 første ledd, § 43 første og tredje ledd, § 44 første, annet, fjerde og femte ledd eller § 47 første og femte ledd.

Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr hvis vedkommende har handlet forsettlig eller uaktsomt.

Kongen kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr, herunder om standardisert utmåling.

Overtredelsesgebyr kan ikke ilegges senere enn tre år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at det gis forhåndsvarsel eller fattes vedtak om overtredelsesgebyr.

§ 49 skal lyde:

§ 49 Straff

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i eller i medhold av § 7 annet og tredje ledd, § 7a annet ledd, § 10 første ledd og tredje ledd, § 11, § 14 første ledd, § 15 første ledd, § 19 første og fjerde ledd, § 22 første og tredje ledd, § 27 første og fjerde ledd, § 30 første og fjerde ledd, § 33 første og annet ledd, § 34 første og annet ledd, § 35 første ledd, § 36 første til tredje ledd, § 37 annet til sjette ledd, § 38, § 39 første, annet, femte og sjette ledd, § 40, § 41 første ledd, § 42 annet og tredje ledd, § 43 første og tredje ledd, § 44 første, annet, fjerde og femte ledd, § 45, § 47 første og femte ledd eller § 48.

Grov overtredelse av bestemmelser som nevnt i første ledd straffes med bot eller fengsel i inntil fem år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om den har medført eller voldt fare for betydelig skade på naturmangfoldet, om den økonomiske verdien av overtredelsen er stor, om overtredelsen har skjedd som ledd i organisert kriminalitet og graden av skyld.

Det foreligger uaktsomhet når den som fisker etter saltvannsfisk eller innlandsfisk, burde ha skjønnet at det ut fra redskapets art og fiskeeffekt, tidspunktet for fisket og området det fiskes i, var en nærliggende mulighet for fangst av anadrome laksefisk. Det regnes også som uaktsomt å fortsette fisket når fangsten viser seg å inneholde en ikke helt ubetydelig mengde anadrome laksefisk.

Den som krenker en annens rett ved å fiske, straffes med bøter. Forsøk er straffbart.

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 67 annet ledd bokstav c lyde:

c) overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16-7, skatteforvaltningsloven §§ 14-12 og 14-13,

utlendingsloven § 108 tredje ledd, jf. sjette ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, alkoholoven § 10-1 annet ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 første ledd annet punktum, forurensningsloven § 78 første ledd og § 79 tredje ledd, produktkontrollloven § 12 første ledd, svalbardmiljøloven § 99 første ledd første punktum og transplantasjonslova § 23 a.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres over I, § 49. Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.10)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II og III.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 13, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i produktkontrollloven (reaksjonshjemler) (Innst. 319 L (2019–2020), jf. Prop. 82 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i produktkontrollloven
(reaksjonshjemler)

I

I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester gjøres følgende endringer:

Ny § 4 b skal lyde:

§ 4 b *Myndighet for tilsynsmyndigheten*

Tilsynsmyndigheten kan treffe enkeltvedtak som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 3, 3 a, 3 b, 4, 5, 6 a, 6 b, 8 og 12 a.

§ 5 annet og tredje ledd skal lyde:

Kongen kan kreve at den som produserer, *innfører eller omsetter* produkt fremlegger representativ prøve av produktet *vederlagsfritt* eller *sørger for* eller *bekoster* undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virkninger.

Kongen kan bestemme at kostnadene ved fremleggelse av representativ prøve eller undersøkelser som nevnt i annet ledd skal fordeles på flere produsenter, importører eller omsettere, eller at de helt eller delvis skal dekkes av det offentlige. Kostnadene og refusjon for kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 14, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til godkjenning av vedtak nr. 72/2019 i EØS-komiteen av 29. mars 2019 om innlemming i EØS-avtala av forordning (EU) 2017/1369 (energimerkeforordninga) (Innst. 312 S (2019–2020), jf. Prop. 85 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker til godkjenning av vedtak nr. 72/2019 i EØS-komiteen av 29. mars 2019 om innlem-

ming i EØS-avtala av forordning (EU) 2017/1369 om fastsetjing av rammeverket for energimerking og om oppheving av direktiv 2010/30/EU.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (Innst. 311 L (2019–2020), jf. Prop. 85 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv.

I

I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. blir det gjort følgende endringer:

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a *Energimerking*

EØS-avtalen vedlegg II kapittel IV nr. 4 (forordning (EU) 2017/1369 om fastsetting av rammeverket for energimerking) gjelder som lov med de tilpasningene som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet kan gi forskrift til gjennomføring av forordninger vedtatt med hjemmel i forordning (EU) 2017/1369 til gjennomføring av EØS-rettslige forpliktelser.

Departementet kan gi forskrift om hvilke overtredelser av forordning (EU) 2017/1369 og forordninger vedtatt med hjemmel i denne forordningen som kan medføre overtredelsesgebyr eller straff etter §§ 10 og 11.

§ 5 første ledd skal lyde

Det er forbudt å importere, produsere, selge eller framby til salg varer som ikke er merket i samsvar med *denne loven* eller forskrifter gitt med hjemmel i loven, *eller som har en merking som inneholder uriktige opplysninger om varen.*

§ 6 annet ledd skal lyde

Tilsynsmyndigheten skal ha adgang til ethvert sted hvor det produseres, lagres, transporteres eller omsettes varer som er merkepliktig etter forskrifter gitt i medhold av § 3 og § 3 a. Tilsynsmyndigheten har rett til å utta prø-

ver til undersøkelse og kan kreve de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av tilsynet.

II

Loven gjeld frå den tida Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Stortinget vil da gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 4. juni 2020

Stortingets vedtak til endringer i bioteknologiloven mv. (Lovvedtak 104 (2019–2020), jf. Innst. 296 L (2019–2020) og Prop. 34 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Nicholas Wilkinsson satt frem et forslag til lovanmerkning på vegne av helse- og omsorgskomiteen. Forslaget lyder:

«Anmerkning: Under A antas følgende bestemmelse å skulle endres slik: III Nytt annet punktum skal lyde: Den som er født ved hjelp av sæd som er donert før ikrafttreden av endringene i bioteknologiloven § 2-7 annet ledd, har ikke rett til opplysninger om donors identitet før etter fylte 18 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra helse- og omsorgskomiteen ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Anmerkningen til lovvedtak 104 er dermed bifalt.

Lovvedtaket, med den vedtatte anmerkningen, vil bli ført opp til tredje gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sakene nr. 2 og 3, debattert 4. juni 2020

Presidenten: Sakene nr. 2 og 3 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 105 og 106.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs be-

handling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 4, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Marit Knutsdatter Strand, Ole André Myhrvold og Geir Adelsten Iversen om et nytt jordvernmål for maksimal omdisponering av 2 000 dekar dyrka mark årlig innen 2026 (Innst. 331 S (2019–2020), jf. Dokument 8:84 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Nils Kristen Sandtrøen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Nils Kristen Sandtrøen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 4, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 5, fra Arne Nævra på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 6 og 7, fra Per Espen Stoknes på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslag nr. 7, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at dispensasjon fra vernet av dyrka og dyrkbar jord kun kan gis av en nasjonal planmyndighet.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 82 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.27)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer i jordlova som gir dyrka og dyrkbar jord et reelt vern gjennom en vesentlig innstramming av muligheten for dispensasjoner fra det generelle kravet om at dyrka og dyrkbar jord ikke skal brukes til andre formål enn matproduksjon.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 72 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.45)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget fastsetter et nytt jordvernmål om maksimal omdisponering på 1 000 dekar årlig innen 2026.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.02)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 4, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget fastsetter et nytt jordvernmål om maksimal omdisponering på 2 000 dekar årlig innen 2026.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 77 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.20)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget fastsetter et nytt jordvernmål om maksimal omdisponering på 3 000 dekar årlig innen 2026.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 58 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.37)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:84 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Marit Knutsdatter Strand, Ole André Myhrvold og Geir Adelsten Iversen om et nytt jordvernmål for maksimal omdisponering av 2 000 dekar dyrka mark årlig innen 2026 – vedtas ikke.

Presidenten: Det voterer alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en ny jordvernstrategi med tiltak for å nå det nye jordvernmålet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utforme et mål for omdisponering av dyrkbar mark, samt tiltak som vil redusere jordbrukets eget forbruk av matjord.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voteringsstavlene viste at ved alternativ voting mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti var det avgitt 49 stemmer for innstillingen og 39 stemmer for forslagene.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.19)

Kari Henriksen (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Trond Giske (A) (fra salen): Jeg stemte også feil.

Presidenten: Da retter vi det. – 47 representanter har stemt for komiteens innstilling, og 41 representanter har stemt for forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Innstillingen er dermed bifalt.

Voting i sak nr. 5, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 311/2019 av 13. desember 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2018/302 (Innst. 308 S (2019–2020), jf. Prop. 91 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 311/2019 av 13. desember 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/302 av 28. februar 2018 om imøtegåelse av uberettiget geoblokkering og andre former for forskjellsbehandling på grunnlag av kundenasjonalitet, bopel eller hjemsted i det indre marked og om endring av forordning (EF) 2006/2004 og (EU) 2017/2394 og av direktiv 2009/22/EF.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i tjenesteloven (geoblokking) (Innst. 307 L (2019–2020), jf. Prop. 91 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i tjenesteloven (geoblokking)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Lovens formål*

Lovens formål er å gjøre det enklere å etablere tjenestevirksomhet og yte grenseoverskridende tjenester, samtidig som et høyt kvalitetsnivå på tjenester og tvingende allmenne hensyn ivaretas, i samsvar med EØS-avtalen vedlegg X punkt 1 (direktiv 2006/123/EF) om tjenester i det indre marked og punkt 4 (forordning (EU) 2018/302) om geoblokking.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Rettigheter for tjenestemottakere*

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker som begrenser retten til å motta tjenester fra en tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat.

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker fra en annen EØS-stat som forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Tilsvarende forskjellsbehandling må heller ikke forekomme i en tjenesteyters alminnelige avtalevilkår. Første og annet punktum er likevel ikke til hinder for at det settes særskilte vilkår for å motta tjenesten når dette er begrunnet i objektive forhold.

Kongen kan gi forskrift om tiltak for å hindre geoblokking og andre former for diskriminering på bakgrunn av kundenas nasjonalitet, bosted eller etableringssted.

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal føre kontroll med at bestemmelsen overholdes. Kontrollen utøves i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og § 43. Ved forsettlig eller uaktsom overtrødelse av bestemmelsen som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det ilegges et overtrødelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale. Ved vedtak om overtrødelsesgebyr gjelder

markedsføringsloven § 42 annet og tredje ledd tilsvarende.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt og Morten Ørsal Johansen om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket (Innst. 330 S (2019–2020), jf. Dokument 8:69 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Geir Adelsten Iversen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Geir Adelsten Iversen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke innsatsen for å få bukt med det uregistrerte kongekrabbefisket.»

Det voteres over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede å endre vilkårene for å kunne delta i kongekrabbefisket i det kvoteregulerte området i Øst-Finnmark (øst for 26° Ø), slik at også fartøy som er registrert i Vest-Finnmark, kan delta på samme vilkår som fartøy fra Øst-Finnmark. Utredningen må gjøres hurtig, slik at endringen kan iverksettes fra kvoteåret 2021.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votingstavlene viste at det var avgitt 49 stemmer mot forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet og 39 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.00)

Ketil Kjenseth (V) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Da rettes det opp. – Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 50 mot 38 stemmer ikke bifalt.

Det votes over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens aktivitetskrav i kongekrabbefisket.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votingstavlene viste at det var avgitt 44 stemmer for forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti og 44 stemmer mot.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.10)

Presidenten: Presidenten stemte mot forslaget. Forslaget er dermed forkastet med presidentens dobbeltstemme.

Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke innsatsen for å få bukt med det uregistrerte kongekrabbefisket.»

Samtlige partier har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti – med den foretatte endringen – ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede både en modell der det åpnes for å utvide det kvoteregulerte fisket til også å omfatte Vest-Finnmark, og en ordning som gir fiskefartøy registrert i Vest-Finnmark kvoter i fisket i Øst-Finnmark.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.02)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen endre vilkårene for å kunne delta i kongekrabbefisket i det kvoteregulerte området i Øst-Finnmark (øst for 26Ø), slik at også fartøy som er registrert i Vest-Finnmark, kan delta på samme vilkår som fartøy fra Øst-Finnmark. Endringen gjøres gjeldende fra neste kvoteår (2021).

II

Stortinget ber regjeringen vurdere en opptrapingsmodell for krav for å delta i kongekrabbefisket, slik at man sikrer at denne retten tilkommer aktive fiskere, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Bak innstillingen står Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 44 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.31)

Voting i sak nr. 8, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnevernloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.) (Innst. 310 L (2019–2020), jf. Prop. 84 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Kari Henriksen satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forlenge det statlige betalingsansvaret for ettervern fram til fylte 25 år.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.10)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i barnevernloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.)

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 1-3 annet ledd første punktum skal lyde:

Når barnet samtykker, kan tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak som er omhandlet i denne lov inntil barnet har fylt 25 år.

§ 2-1 nytt åttende ledd skal lyde:

Kommunestyret selv skal minst én gang i året få en redegjørelse om tilstanden i barneverntjenesten.

§ 2-3 første ledd bokstav f og ny bokstav g skal lyde:

- f) sørge for at det blir utarbeidet informasjonsmaterie-ll som barneverntjenesten kan bruke,
- g) sørge for å utvikle statistikk og analyser om barnevernet.

§ 6-7 a annet og tredje ledd skal lyde:

Tilbakemeldingen skal bekrefte at meldingen er mottatt. Dersom meldingen kommer fra melder som omfattes av § 6-4, skal tilbakemeldingen også opplyse om hvorvidt det er åpnet undersøkelsessak etter § 4-3.

Dersom det er åpnet undersøkelsessak, skal barneverntjenesten gi melder som omfattes av § 6-4, ny tilbakemelding om at undersøkelsen er gjennomført. Den nye tilbakemeldingen skal sendes innen tre uker etter at undersøkelsen er gjennomført og skal inneholde opplysninger om hvorvidt saken er henlagt, eller om barneverntjenesten følger opp saken videre.

Ny § 6-7 b skal lyde:

§ 6-7 b *Plikt til å gi informasjon til politiet om vedtak om skjult adresse*

Barneverntjenesten skal uten hinder av taushetsplikt gi informasjon til politiet om at det er truffet vedtak om skjult adresse i samsvar med denne loven. Barneverntjenesten skal gi informasjon til politiet så snart som mulig.

§ 7-1 skal lyde:

§ 7-1 *Fylkesnemndas stedlige virkeområde*

Fylkesnemnda avgjør saker som reises av kommunene innenfor nemndas stedlige virkeområde. Departementet bestemmer fylkesnemndenes stedlige virkeområde.

Departementet kan av hensyn til hensiktsmessig saksavvikling eller i særlige tilfeller bestemme at saker som reises i én kommune, i en avgrenset periode skal avgjøres i en annen nemnd enn fastsatt etter første ledd.

Departementet kan gi forskrift om fylkesnemndenes stedlige virkeområde.

§ 7-4 annet ledd skal lyde:

De begrensninger i partens rett til å se saksdokumenter som er fastsatt i forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd, gjelder ikke for disse dokumentene.

§ 7-4 nytt tredje ledd skal lyde:

Partene har ikke rett til innsyn i opplysninger om identiteten til anonyme vitner eller andre opplysninger som kan bidra til å avsløre barnets adresse i tilfeller der barnet bor på skjult adresse. Det samme gjelder i saker hvor det er fremmet krav om at barnet skal bo på skjult adresse.

§ 7-25 skal lyde:

§ 7-25 *Samtaleprosess*

Nemndlederen kan tilby partene å delta i en samtaleprosess som alternativ til ordinær behandling, dersom saken er egnet for det. Formålet med samtaleprosessen er å bedre partenes kommunikasjon og gi dem mulighet til å bli enige om løsninger til barnets beste som hel eller delvis løsning på saken.

Partene må samtykke til å delta i samtaleprosessen. Private parter skal representeres av advokat. Nemndlederen kan oppnevne en sakkyndig for å bistå i samtaleprosessen.

Nemndlederen skal påse at hensynet til barnets beste og de private partenes rettssikkerhet blir ivaretatt. Nemndleder kan gi partene anledning til å prøve ut en midlertidig ordning for en nærmere fastsatt tid. Nemndlederen kan når som helst avbryte samtaleprosessen og henvise saken til ordinær behandling.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av samtaleprosesser, herunder om unntak fra fristkravene i kapittel 4 og 7.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova (digital erklæring av farskap) (Innst. 309 L (2019–2020), jf. Prop. 97 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i barnelova (digital erklæring av farskap)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

§ 4 andre ledd skal lyde:

Faren skal erklære farskapen skriftleg, anten *digitalt til arbeids- og velferdsetaten* eller ved personleg fram møte for

- jordmor eller lækjar ved svangerskapskontroll eller fødsel,
- folkeregistermyndigheita,
- tilskotsfuten, dommaren eller arbeids- og velferdsetaten, eller
- utsend utenrikstenestemann, dersom faren er i utlandet.

Farskap kan òg erklærast ved retur av skjema frå Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. § 11 andre ledd. Arbeids- og velferdsdirektoratet må sende skjema i rekommandert brev eller ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom det er nytta ein betryggande metode for å sikre at skjemaet er mottatt. Erklæringa gjeld berre når ho er gjeven av den som mora har gjeve opp som far, eller når mora skriftleg har godteke erklæringa. *Ved digital erklæring må både mor og far identifisere seg elektronisk på ein sikker måte. Den digitale erklæringa er berre gyldig dersom barnet vert født i Noreg.*

II

Lova gjeld frå den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i gravferdsloven mv. (urnevegg mv.) (Innst. 313 L (2019–2020), jf. Prop. 86 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i gravferdsloven mv. (urnevegg mv.)

I

I lov 7. juni 1996 nr. 32 om gravplasser, kremasjon og gravferd gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Gravlegging skal skje på offentlig gravplass eller på gravplass anlagt av *et tros- eller livssynssamfunn* i henhold til tillatelse etter *trossamfunnsloven § 21*.

§ 10 første ledd oppheves. Gjeldende andre til sjuende ledd blir første til sjette ledd.

§ 13 første til tredje ledd skal lyde:

Fristene i § 10 *første* ledd og § 12 gjelder ikke når avdødes legeme skal nyttes i samsvar med bestemmelsene i obduksjonslova eller det er besluttet sakkyndig likundersøkelse i medhold av straffeprosessloven § 228.

Kirkelig fellesråd kan forlenge fristene i § 10 *første* ledd og § 12 dersom det foreligger tungtveiende grunner for det.

Dersom vilkårene for oppbevaring av kiste tilsier det, skal kirkelig fellesråd forkorte fristene i § 10 *første* ledd og § 12.

§ 21 annet ledd skal lyde:

Avgifter for bruk av gravkapell, *anonym minnelund, navnet minnelund, urnevegg*, kremasjon og feste av grav fastsettes av kommunen etter forslag fra gravplassmyndigheten.

§ 23 fjerde ledd skal lyde:

Gravplassmyndigheten og kommunen kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter loven her.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 12-15 lyde:

§ 12-15 Religiøse høytider

Rett til permisjon ved religiøse høytider for arbeidstaker som *har andre religiøse høytidsdager enn de offentlige helligdagene*, reguleres av *trossamfunnsloven § 18*.

III

I lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner gjøres følgende endringer:

§ 14-9 første ledd skal lyde:

Utgifter til drift skal føres i økonomiplanens driftsdel, driftsbudsjettet og driftsregnskapet. Tilskudd til andres investeringer som nevnt i § 14-16 første og andre ledd, *trossamfunnsloven § 14 annet ledd og gravplassloven § 3 annet ledd*, er utgift til drift som likevel kan føres i økonomiplanens investeringsdel, investeringsbudsjettet og investeringsregnskapet.

§ 14-18 annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder også for lån som er tatt opp med hjemmel i annen lov. Lån som er tatt opp etter *trossamfunnsloven § 14 fjerde ledd* til investeringer i kirkebygg, kan likevel avdras over investeringsregnskapsmessige levetid hvis levetiden er vesentlig lengre enn levetiden på kommunens egne anleggsmidler.

IV

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Presidenten: Det voteres over I, § 10 første ledd.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 45 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.26)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II–IV.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 4. juni 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven) (Innst. 320 L (2019–2020), jf. Prop. 55 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Virkeområde

Loven gjelder Forbrukertilsynets og Forbrukerklageutvalgets behandling av klager på kjøp av varer og tjenester, dersom avtalen er inngått mellom en forbruker og en næringsdrivende som er etablert i Norge eller retter sin virksomhet mot forbrukere i Norge. Med forbruker menes en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.

Departementet kan i forskrift fastsette hvilke klager Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget skal behandle, herunder verdigrenser. Departementet kan i forskrift fastsette at loven også gjelder klager på kjøp av fast eiendom og klager mellom to forbrukere.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 2 Om Forbrukertilsynet

Forbrukertilsynet mekler i klagesaker etter § 1 for å oppnå en minnelig løsning mellom parter. Forbrukertilsynet forbereder også klagesaker som bringes inn for Forbrukerklageutvalget, jf. § 13 første ledd.

Forbrukertilsynet er et faglig uavhengig forvaltningsorgan som ikke kan instrueres om behandlingen

av den enkelte klagesaken etter denne loven eller om den faglige virksomheten for øvrig.

Departementet kan i forskrift fastsette kompetansekrav for meklere og andre i Forbrukertilsynet som behandler eller har ansvar for saker etter denne loven.

§ 3 Om Forbrukerklageutvalget

Forbrukerklageutvalget treffer vedtak etter § 1 i klagesaker som har vært meklet i Forbrukertilsynet.

Forbrukerklageutvalget er et faglig uavhengig forvaltningsorgan som ikke kan instrueres om behandlingen av den enkelte klagesaken eller om den faglige virksomheten for øvrig.

Forbrukerklageutvalget skal bestå av en leder og så mange nestledere og øvrige medlemmer som til enhver tid er nødvendig for å utføre utvalgets oppgaver.

Departementet fastsetter i forskrift bestemmelser om Forbrukerklageutvalgets sammensetning ved avgjørelse av saker, kompetansekrav til medlemmene og Forbrukerklageutvalgets organisering.

§ 4 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder når annet ikke følger av loven her eller av forskrift til loven.

§ 5 Upartiskhet

Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget skal opptre upartisk ved behandling av klager etter denne loven.

§ 6 Rettshjelp

Klagebehandling skal tilbys også der partene får rettshjelp av en tredjepart. Forbrukertilsynet skal informere partene om dette før klagebehandlingen begynner.

§ 7 Gebyr

Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om gebyr for behandling av klager.

Kapittel 2 Forbrukertilsynets meklings

§ 8 Klage til Forbrukertilsynet

Forbrukertilsynet skal legge til rette for at forbrukeren eller den næringsdrivende kan inngi klage og saksdokumenter både elektronisk og på papir. Etter anmodning skal tilsynet gi klageren bistand med å sette opp klagen.

Forbrukertilsynet avgjør med endelig virkning om en klage hører under dets saksområde etter § 1.

Forbrukertilsynet skal kunne motta og behandle klager gjennom EUs nettbaserte klageportal i henhold

til kravene i forordning om nettbasert tvisteløsning i forbrukersaker, jf. godkjenningsloven § 26.

Departementet kan i forskrift fastsette frist for å bringe en sak inn for Forbrukertilsynet.

§ 9 Forbrukertilsynets avvisning

Forbrukertilsynet kan avvise en klage fra meklings dersom

- klageren ikke har forsøkt å løse saken direkte med motparten,
- klagen er useriøs eller grunnløs,
- klagen er under behandling eller har blitt behandlet av et innmeldt klageorgan, jf. godkjenningsloven § 25, av Forbrukerklageutvalget eller av en domstol,
- verdien av kravet er under eller over grense fastsatt i forskrift, jf. § 1 annet ledd,
- fristen for å klage er oversittet, jf. § 8 fjerde ledd,
- klagen ikke lar seg behandle uten at behandlingen i særlig grad går utover Forbrukertilsynets effektivitet,
- klageren ikke har et reelt behov for å få avgjort kravet i forhold til motparten, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd.

Vedtak om avvisning skal være begrunnet. Vedtaket skal meddeles partene innen tre uker fra Forbrukertilsynet mottok klagen eller fra det tidspunktet Forbrukertilsynet mottok nødvendig dokumentasjon for å kunne ta stilling til om saken kan avvises.

Forbrukertilsynets vedtak om avvisning kan ikke påklages.

§ 10 Utveksling av informasjon

Forbrukertilsynet skal oversende klagen, saksdokumenter, argumenter, bevis og fakta som motparten har fremlagt, samt eventuelle erklæringer og uttalelser fra sakkyndige, til partene. Forbrukertilsynet skal anbefale partene å innhente sakkyndige uttalelser i den utstrekning dette anses nødvendig for å opplyse saken.

Partene skal holdes orientert om sakens gang og gis adgang til å uttale seg om sakens faktiske og rettslige sider og opplysningene som er fremlagt av motparten. Forbrukertilsynet skal sette rimelige frister for uttalelsene.

Forbrukertilsynet skal sørge for at partene kan utveksle informasjon om saken elektronisk eller per post.

§ 11 Meklingen

Så snart Forbrukertilsynet har mottatt nødvendige og relevante dokumenter fra begge parter og meklingsen kan begynne, skal Forbrukertilsynet informere partene om dette.

Forbrukertilsynet skal informere partene om de prinsippene som saksbehandlingen er basert på, og at

Forbrukertilsynet mekler som et nøytralt og parts-uavhengig organ.

Forbrukertilsynet skal gjennom skriftlig eller muntlig veiledning og rådgivning søke å finne frem til løsninger som partene kan godta.

Forbrukertilsynet kan på ethvert trinn av saksbehandlingen fremme forslag til løsning av saken. Dersom det blir fremsatt et forslag til løsning, skal partene gis en rimelig betenkningstid for å vurdere resultatet. Før partene godtar en foreslått løsning skal partene informeres om

- a) at muligheten til å fremme søksmål ved domstolene ikke bortfaller ved bruk av Forbrukertilsynets meklingsstilbud,
- b) at den foreslåtte løsningen kan avvike fra en domstolsavgjørelse,
- c) at de kan velge om de vil følge forslaget,
- d) rettsvirkningen av å akseptere eller følge forslaget.

Dersom partene ikke kommer til enighet under meklingen, skal Forbrukertilsynet informere partene skriftlig om at saken avsluttes, og om adgangen til og fristen for å få klagen behandlet av Forbrukerklageutvalget, jf. § 13.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om Forbrukertilsynets meklings og informasjonen som skal gis til partene.

§ 12 Saksbehandlingsfrist mv.

Resultatet av meklingen skal gjøres tilgjengelig for partene innen 90 dager fra partene ble informert om at meklingen kunne begynne, jf. § 11 første ledd. I særlig komplekse saker kan fristen forlenges. Partene skal informeres om forlengelsen og om ny frist.

Partene skal informeres skriftlig eller på et varig medium om resultatet av meklingen og begrunnelsen. Med varig medium menes enhver innretning som gjør partene i stand til å lagre opplysninger på en slik måte at opplysningene i fremtiden er tilgjengelig i uendret form.

Kapittel 3 Forbrukerklageutvalgets klagebehandling

§ 13 Klage til Forbrukerklageutvalget

Hver av partene kan klage saken inn for Forbrukerklageutvalget. Klagen må sendes innen én måned fra partene ble underrettet av Forbrukertilsynet om at meklingen er avsluttet. Forbrukerklageutvalget kan gi oppfriskning for oversittelse av fristen.

Klagen og relevante dokumenter som ikke er sendt inn tidligere, sendes til Forbrukertilsynet. Forbrukertilsynet skal legge til rette for at klage og saksdokumenter kan sendes både elektronisk og på papir. Etter anmodning skal tilsynet gi klageren bistand med å sette opp klagen.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om krav til klagen.

§ 14 Forbrukerklageutvalgets avvisning

Forbrukerklageutvalget kan avvise en klage dersom

- a) klageren ikke har forsøkt å løse saken direkte med motparten,
- b) klagen er avgjort eller er under behandling ved en domstol, ved Forbrukerklageutvalget eller ved et annet innmeldt klageorgan enn Forbrukertilsynet, jf. godkjenningsloven § 25 første ledd,
- c) klageren åpenbart ikke kan gis medhold på bakgrunn av Forbrukerklageutvalgets tidligere praksis,
- d) verdien av kravet er under eller over en grense fastsatt i forskrift, jf. § 1 annet ledd,
- e) klagen er grunnløs eller useriøs,
- f) klagen reiser bevissspørsmål som ikke egner seg for skriftlig behandling,
- g) klagen ikke lar seg behandle uten at behandlingen i særlig grad går utover Forbrukerklageutvalgets effektivitet,
- h) fristen for å klage er oversittet, jf. § 13 første ledd annet punktum.

Forbrukerklageutvalget skal avvise en klage dersom

- a) den ikke hører under Forbrukerklageutvalgets virkeområde etter § 1,
- b) klagen ikke har vært behandlet av Forbrukertilsynet,
- c) eventuelt saksbehandlingsgebyr fastsatt i forskrift ikke er innbetalt, jf. § 7,
- d) klageren ikke har et reelt behov for å få avgjort kravet i forhold til motparten, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd,
- e) en av partene ikke er prosessdyktig og ikke har lovlig stedfortreder, jf. tvisteloven kapittel 2,
- f) motparten ikke kan saksøkes ved norske domstoler.

Vedtak om avvisning skal treffes senest tre uker fra klagen og øvrige saksdokumenter fra klageren ble mottatt av Forbrukertilsynet.

§ 15 Forkynning av klage og saksforberedelse for Forbrukerklageutvalget

Forbrukertilsynet forkynner klagen for motparten som skal gis adgang til å uttale seg om klagen. Motparten skal samtidig gis informasjon om virkningen av unnlatt svar.

Forkynning skal skje ved direkte oversendelse, enten elektronisk ved bruk av en betryggende teknisk løsning som gir bevis for at dokumentet er mottatt av rette vedkommende, ved vanlig brev vedlagt mottakskvitte- ring eller ved rekommandert brev. Dokumentet skal likevel regnes som forkynt dersom det er sannsynliggjort at motparten har mottatt dokumentet, for eksem-

pel ved bekreftelse på telefon, e-post eller lignende, og det ikke er grunn til å tvile på at vedkommende er rett person. For øvrig gjelder reglene i domstolloven kapittel 9.

Forbrukertilsynet kan be partene fremlegge ytterligere dokumentasjon og sakkyndige uttalelser. Partene skal gis adgang til å uttale seg om sakens faktiske og rettslige sider og opplysninger som er fremlagt av motparten. Forbrukertilsynet skal sette rimelige frister for uttalelsene. Forbrukertilsynet skal holde partene orientert om sakens gang.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om Forbrukertilsynets saksforberedelse for Forbrukerklageutvalget.

§ 16 Forbrukerklageutvalgets saksbehandling

Forbrukerklageutvalget skal behandle klagen på grunnlag av partenes skriftlige fremstilling og det øvrige skriftlige materialet som er fremlagt. Forbrukerklageutvalget behandler sakene for lukkede dører, og partene har ikke møterett. Dersom Forbrukerklageutvalget finner at saken ikke er tilstrekkelig opplyst, kan utvalget be Forbrukertilsynet om å innhente ytterligere informasjon fra partene, jf. § 15 tredje ledd. Forbrukerklageutvalget er bundet av partenes krav, påstander og påstandsgrunnlag.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om Forbrukerklageutvalgets saksbehandling.

§ 17 Forbrukerklageutvalgets vedtak

Vedtaket fra Forbrukerklageutvalget skal være skriftlig eller på et varig medium, jf. § 12 annet ledd annet punktum. Vedtaket skal være begrunnet. Det skal fremgå av vedtaket om det er enstemmig. Dersom vedtaket ikke er enstemmig, skal også mindretallets syn og begrunnelse fremgå.

Vedtaket forkynnes for partene som samtidig skal gjøres kjent med vedtakets virkning, adgangen til å bringe vedtaket inn for tingretten og hvor stevning kan sendes. § 15 annet ledd gjelder tilsvarende.

Vedtaket kan ikke påklages. Forvaltningsloven § 35 gjelder ikke.

Vedtak som ikke blir brakt inn for tingretten etter § 22, får virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Dersom saken tidligere er brakt inn for retten, men stanset i medhold av § 23, skal kopi av Forbrukerklageutvalgets vedtak sendes vedkommende domstol.

§ 18 Vedtak der motparten ikke har uttalt seg

Dersom motparten ikke har uttalt seg i saken innen en rimelig frist fastsatt av Forbrukertilsynet, jf. § 15 første ledd, jf. tredje ledd, og det ikke er grunn til å tro at

unnnlatelsen skyldes gyldig fravær, kan Forbrukerklageutvalget avgjøre saken på grunnlag av klagerens saksfremstilling, med mindre denne strider mot vitnerlige kjensgjerninger. Slikt vedtak kan bare treffes når motparten ved forkynning er gjort kjent med virkningen av ikke å uttale seg, og kan angripes ved begjæring om oppfriskning. Oppfriskning kan bare gis dersom unnnlatelsen skyldes gyldig fravær. For øvrig gjelder reglene for oppfriskning i tvisteloven § 16-6 første og annet ledd, § 16-12 første ledd første punktum og annet ledd og § 16-13 så langt de passer.

§ 19 Kostnader til rettshjelp

Forbrukerklageutvalget skal ikke illegge en part ansvar for motpartens kostnader til rettshjelp.

Hvis noen av partene har nedlagt påstand eller på annen måte fremsatt krav som Forbrukerklageutvalget finner at åpenbart ikke kan føre frem, kan utvalget likevel bestemme at parten helt eller delvis skal bære kostnadene til rettshjelp som saken har medført for motparten.

§ 20 Gjenåpning

Forbrukerklageutvalgets rettskraftige vedtak kan gjenåpnes etter begjæring fra en part. Begjæringen skal sendes til Forbrukertilsynet. Gjenåpning kan begjæres dersom

- a) det foreligger brudd på habilitetskrav, jf. forvaltningsloven § 6,
 - b) det foreligger andre saksbehandlingsfeil, og det ikke kan utelukkes at feilen var bestemmende for vedtakets innhold,
 - c) opplysninger om faktiske forhold som var ukjent da saken ble avgjort, tilsier at vedtaket høyst sannsynlig ville blitt et annet.
- Gjenåpning kan ikke begjæres
- a) av en grunn som ble forkastet ved sakens behandling,
 - b) av en grunn som parten burde ha gjort gjeldende under sakens ordinære behandling, ved søksmål til tingretten eller ved begjæring om oppfriskning,
 - c) dersom det er rimelig sannsynlighetsovervekt for at en ny behandling av saken ikke vil lede til en endring av betydning for parten.

Avslag på begjæring om gjenåpning kan bringes inn for tingretten. For øvrig gjelder bestemmelsene om gjenåpning i tvisteloven §§ 31-6 til 31-9 så langt de passer.

§ 21 Retting og tilleggsavgjørelse

Forbrukerklageutvalget kan rette et vedtak som på grunn av skrive- eller regnefeil, misforståelse, forglem-

melse eller annen åpenbar feil har fått en utforming som ikke stemte med Forbrukerklageutvalgets mening.

Er det ikke truffet avgjørelse om noe som skulle vært avgjort, kan Forbrukerklageutvalget avsi tilleggsavgjørelse dersom det fremmes begjæring om dette innen fristen for å bringe saken inn for tingretten etter § 22 første ledd.

For øvrig gjelder reglene om retting og tilleggsavgjørelse i tvisteloven §§ 19-8 og 19-9.

§ 22 Domstolsbehandling

Vedtak som avgjør sakens realitet, kan overprøves ved søksmål for tingretten. Stevning må sendes innen én måned etter at vedtaket er forkynt for partene. Er en sak for domstolene stanset etter § 23 annet ledd, må prosesskriv med begjæring om fortsettelse avgis innen samme frist. Stevning eller prosesskriv kan sendes til Forbrukertilsynet eller direkte til tingretten, jf. tvisteloven § 9-2 fjerde ledd.

Fristen i første ledd løper ikke i rettsferier, jf. domstoloven § 140, og beregnes etter reglene i domstoloven kapittel 8.

Forbrukerklageutvalget kan gi oppfriskning for oversittelse av fristen i første ledd etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14. Vedtak om oppfriskning kan bringes inn for tingretten.

Kapittel 4 Forskjellige bestemmelser

§ 23 Forholdet til de alminnelige domstoler

Så lenge en sak er til behandling i Forbrukertilsynet eller Forbrukerklageutvalget, kan sakens parter ikke bringe saken inn for de alminnelige domstolene. Saken regnes for å være under behandling fra Forbrukertilsynet mottok klagen til fristen for å klage saken til Forbrukerklageutvalget er utløpt, jf. § 13 første ledd, eller til Forbrukerklageutvalget har truffet vedtak i saken.

Om en sak er brakt inn for de alminnelige domstoler, og en part ønsker saken behandlet av Forbrukertilsynet eller Forbrukerklageutvalget, kan retten stanse den videre behandlingen etter begjæring fra parten. Reglene i tvisteloven § 16-15, § 16-18 tredje og fjerde ledd og § 16-19 gjelder tilsvarende. Ved rettens avgjørelse av om saken skal stanses, skal det legges vekt på om det er rimelig å stanse saken i påvente av Forbrukertilsynets og Forbrukerklageutvalgets behandling når hensyn tas til tidsbruken og kostnadene som vil påløpe for partene ved stansing.

Saken bringes i gang igjen i de alminnelige domstolene etter begjæring fra en av partene, tidligst når saken ikke lenger er under behandling i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget, og senest innen én måned etter at utvalgets vedtak er forkynt.

§ 24 Avtaler om voldgift

Avtale om at en sak som omfattes av denne loven, skal avgjøres ved voldgift er ikke til hinder for at saken bringes inn for Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget.

§ 25 Offentlig informasjon og nettside

Forbrukertilsynet skal ha en nettside med oppdatert og lett tilgjengelig informasjon om Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget og klagebehandlingen i disse organene. Etter anmodning skal de samme opplysningene gis på varig medium, jf. § 12 annet ledd annet punktum.

Forbrukerklageutvalgets vedtak skal gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Forbrukertilsynet skal utarbeide årsrapport om klagebehandlingen i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget. Rapporten skal oversendes departementet innen 1. mars hvert år. Departementet kan i forskrift fastsette hvilken informasjon som skal gis i årsrapporten og på nettsiden.

Kapittel 5 Ikrafttredelse, overgangsregler og endringer i andre lover

§ 26 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 17. februar 2017 nr. 7 om Forbrukerklageutvalget.

Departementet kan fastsette overgangsregler.

§ 27 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 17. juni 2016 nr. 29 om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker (godkjenningsloven)

§ 1 første og annet ledd skal lyde:

Loven gjelder klageorganer som behandler forbrukersaker, og som søker om godkjenning eller som er godkjent i medhold av denne loven. *Loven §§ 23 og 26 gjelder Forbrukertilsynet.*

Loven § 25 gjelder også *Forbrukertilsynet* og klageorganer som er opprettet med hjemmel i annen lov og som tilfredsstiller kravene i direktiv 2013/11/EU om alternativ tvisteløsning i forbrukersaker.

§ 2 bokstav f skal lyde:

- f) innmeldt klageorgan: klageorgan som etter § 25 er meldt til EFTA-statenes faste komité for oppføring på EU-kommisjonens liste over klageorganer som oppfyller kravene i direktiv 2013/11/EU om alternativ tvisteløsning i forbrukersaker.

§ 3 første ledd skal lyde:

Et klageorgan kan godkjennes etter søknad dersom det oppfyller kravene i *loven*. *Departementet* er godkjenningsmyndighet.

§ 5 første ledd annet punktum oppheves.

§ 10 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Klageorganet skal informere partene om muligheten til å trekke saken og om adgangen til å få saken *behandlet* av *Forbrukertilsynet* etter reglene i *forbrukerklage*loven.

§ 14 tredje ledd oppheves.

Kapittel 5 oppheves.

Nåværende kapittel 6 og 7 blir nytt kapittel 5 og 6.

Nåværende § 25 blir ny § 23 i nytt kapittel 5 og skal lyde:

Forbrukertilsynet skal bistå forbrukere i å få kontakt med et innmeldt klageorgan i en annen EØS-stat i saker mellom forbruker og næringsdrivende ved handel over landegrenser.

Nåværende § 26 blir ny § 24 i nytt kapittel 5.

Nåværende § 27 blir ny § 25 i nytt kapittel 5. Første ledd skal lyde:

Klageorganer som er godkjent etter *loven* her, skal meldes til EFTA-statenes faste komité for oppføring på EU-kommisjonens liste over klageorganer som oppfyller kravene i direktiv 2013/11/EU om alternativ tvisteløsning i forbrukersaker. Også *Forbrukertilsynet* og klageorganer som er opprettet med hjemmel i annen lov som tilfredsstiller kravene i direktivet, *kan* meldes inn.

Nåværende § 28 blir ny § 26 i nytt kapittel 5. Fjerde ledd skal lyde:

Forbrukertilsynet skal ivareta funksjonen som kontaktpunkt etter forordningen. I saker oppstått ved handel over landegrenser skal *Forbrukertilsynet* utføre oppgaver som følger av forordningen artikkel 7 punkt 2.

Nåværende §§ 29 og 30 blir nye §§ 27 og 28 i nytt kapittel 6.

2. I lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer skal § 16 nr. 2 bokstav b lyde:

b) tvist om krav som bringes inn for *Forbrukertilsynet* eller annet meklingsorgan som er innmeldt etter *godkjenningsloven* § 25 første ledd.

3. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 4-1 annet ledd nr. 8 lyde:

8. tilslutning til klageorgan godkjent etter *godkjenningsloven*. Et slikt vilkår kan også stilles overfor selskaper som tidligere er gitt konsesjon.

4. I lov 13. juni 1997 nr. 43 om avtaler med forbruker om oppføring av ny bustad m.m. skal § 64 annet ledd lyde:

Dersom det på grunnlag av avtale mellom entreprenørane eller konsulentane sine organisasjonar og Forbrukarrådet er skipa ei nemnd for tvistar om avtaler som går inn under lova her, og som er godkjend etter *godkjenningslova*, kan kvar av partane leggje fram for nemnda ein tvist der nemnda er kompetent. Så lenge tvisten er til førehaving i nemnda, kan ikkje entreprenøren reise søksmål om same tvisteemnet.

5. I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. skal § 10 a lyde:

§ 10 a *Informasjon om klageorgan og om plattform for nettbasert tvisteløsning mv.*

Næringsdrivende skal på en klar og forståelig måte gi informasjon til forbrukere om klageorgan som kan behandle en sak mellom partene, og som er innmeldt i henhold til *godkjenningsloven* § 25. Informasjonen skal vise til klageorganenes hjemmesider på Internett. Informasjonen skal som et minimum gis i de generelle avtalevilkårene, hvor slike foreligger, og på den næringsdrivendes hjemmeside på Internett, hvor slik finnes. Informasjonen skal være lett tilgjengelig på hjemmesiden.

Næringsdrivende skal informere forbrukeren i henhold til første ledd når det oppstår sak mellom partene, og det er klart at partene selv ikke kommer til en minnelig løsning. Informasjonen skal gis skriftlig eller på annet varig medium. Med varig medium forstås enhver innretning som gjør forbrukerne i stand til å lagre opplysninger på en slik måte at opplysningene i fremtiden er tilgjengelig i uendret form.

Næringsdrivende som inngår avtaler med forbruker på Internett, eller nettbaserte markeds plasser, skal på sine hjemmesider ha en lett tilgjengelig elektronisk lenke til plattformen for nettbasert tvisteløsning, som etableres ved gjennomføring av forordning (EU) nr. 524/2013 om nettbasert tvisteløsning i forbrukersaker, jf. *godkjenningsloven* § 26. Informasjonen om plattformen skal også fremgå i de generelle avtalevilkårene, hvor slike foreligger. Den næringsdrivende skal også informere forbrukere om at plattformen kan anvendes ved be-

handling av sak mellom partene. Der tilbudet til forbruker fremsettes ved bruk av e-post, skal e-posten inneholde en elektronisk lenke til plattformen. Den næringsdrivende skal på sine hjemmesider på Internett også opplyse om sin e-postadresse.

6. I lov 15. juni 2018 nr. 32 om pakkereiser og reisegaranti mv. gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd bokstav g skal lyde:

- g) opplysninger om intern klagebehandling, om prosedyrer for utenrettslig klagebehandling, om klageorganer som den næringsdrivende omfattes av og om den nettbaserte klageportalen for klagebehandling om landegrenser, jf. *godkjenningsloven* § 12 annet ledd.

§ 50 første ledd skal lyde:

Dersom det på grunnlag av avtale mellom reiselivsbransjens organisasjoner og organisasjoner som organiserer eller representerer reisende, er etablert en nemnd for behandling av tvister som omfattes av lovens virkeområde, skal nemnda søke om godkjenning etter *godkjenningsloven*.

7. I lov 25. mai 2012 nr. 27 om avtaler om deltidsbruksrett og langtidsferieprodukter mv. endres tittelen til: lov om avtaler om deltidsbruksrett og langtidsferieprodukter mv. (tidspartloven)

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 12 [15:17:23]

Referat

1. (373) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Emilie Enger Mehl, Marit Arnstad og Liv Signe Navarsete om å gjennomføre en evaluering av Domstoladministrasjonen (Dokument 8:121 S (2019–2020))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
2. (374) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Cecilie Myrseth, Terje Aasland og Åsunn Lynge-dal om utleie av oppdrettstillatelser til egenproduksjon i fiskeindustrien (Dokument 8:122 S (2019–2020))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.18.

